

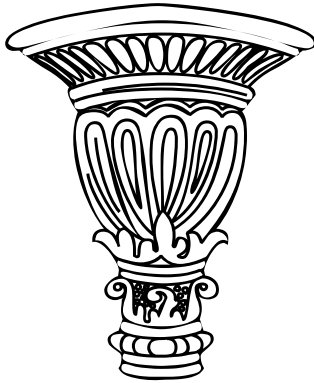
utopia

REVISTĂ DE
ATITUDINE,
POLEMICĂ
ȘI IDEI

apare în gori
NUMĂRUL

7

NOIEMBRIE 2016

utopia nu este un loc. utopia este un drum.
de ce utopia?
probabil încercarea de a ieși din... cerc.
ce este cercul?
ce a devenit? ce a mai rămas din cerc?
vom descoperi împreună.

utopia

ISSN 2247 - 1626

An VI • Nr. 7 • Noiembrie 2016 • ediție nouă

REDACTORI - COORDONATORI/

Daniel Murărița - Liceul Energetic Târgu Jiu

Elena Găvan - Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu

Valeria Roșca - Colegiul „Gheorghe Tătărescu” Rovinari

REDACTORI/

Lavinia Buleac, 10G - Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu

Cosmin Oproiu - Colegiul Național „Tudor Arghezi” Târgu Cărbunefi

Adrian-Vladimir Costea, masterand - Facultatea de Științe Politice, Univ. Buc.

Andrei Șchiopu, 11E - Colegiul Național „Mihai Eminescu” Petroșani

Gabriela Militaru - Liceul Tehnic de Transporturi Auto Craiova

Marinela Pîrvulescu - Colegiul Național „Ecaterina Teodoroiu” Târgu Jiu

Roxana Holingher, 11B - Liceul Energetic Târgu Jiu

COPERTA/

Mădălina Popescu, studentă, anul II,

Universitatea de Artă și Design Cluj - Napoca

CONTACT/

murarita.daniel@gmail.com

elenagavan@yahoo.com

PUBLICAȚIE EDITATĂ CU AVIZUL ISJ GORJ

NR. 3825 / 29.04.2011

Potrivit art. 206 CP,

responsabilitatea pentru

textele publicate revine

în exclusivitate autorilor.

ACEST NUMĂR APARE CU SPRIJINUL

ASOCIAȚIEI CULTURALE SEMN - TÂRGU JIU

TIPARUL

PIM - IAȘI

www.pimcopy.ro

© UTOPIA

WWW.REVISTAUTOPIAGJ.WORDPRESS.COM

ÎNCLEȘTĂRI ȘI COABITĂRI ÎNTRE CIVILIZAȚII DIFERITE

---

*Prof. Valeria Roșca
Colegiul „Gheorghe Tătărescu” Rovinari*

Mic excurs de filosofie politică în explorarea relațiilor dintre Occident și restul lumii

Oamenii nu pot trăi orbește, ei simt nevoia să scruteze viitorul, nu doar să prelucreze trecutul. Fac predicții, proiecții, prognoze despre mersul omenirii, despre gradele ei de echilibru în condițiile în care centrele de putere sunt într-o continuă reconfigurare. Fareed Zakaria¹ este cel care vorbește despre lumea postamericană ca despre o lume care nu va mai fi monocentrată. Valorile occidentale concentrate în America după încheierea războiului rece vor intra într-o concurență dramatică cu valorile altor poli de putere, China, Japonia, India fiind unele dintre acestea. Gânditorii se întrec în a-și elabora și lansa modele futurologice, complementare sau adesea incompatibile unele cu altele. Nu toate aceste modele predictive sunt validate de evoluția ulterioară a lucrurilor, însă există concepte și viziuni filosofice care decupează mirabil silueta a ceea ce urmează să se întâmple. Modelele futurologice intră în competiție. Predicțiile nu au putere decât în măsura în care populațiile înțeleg să reacționeze la ele. Modelul lui Francis Fukuyama privind mersul omenirii după 1989, când comunismul se destramă în Europa de Est, un model optimist care proferea un Occident în care progresul va fi indiscutabil ascendent, lipsit de vreo convulsie prin instaurarea neproblematică a democrațiilor liberale, ei bine acest model aproape paradisiac, nu se împlinește. Prin conceptele sale paradoxale de "sfârșitul istoriei" și "ultimul om", gânditorul se referă la postmodernismul care vine cu grija sa excesivă pentru bunăstarea materială ignorând problematica complexă a moralității. Trupurile se înscriu într-o tipologie

---

¹ Fareed Zakaria, *Lumea postamericană*, Polirom, Iași, 2010

relativ simplă, sunt la fel, în timp ce sufletele aduc o deconcertantă diferență, aduc chiar unicitate, ceea ce ar încurca teribil lucrurile. De aceea "ultimul om" al lui Fukuyama este unul preocupat de propria lui autoconservare, incapabil sau prea puțin dispus să se expună unor riscuri. Cei în care "thymos-ul", nevoia de recunoaștere încă mai operează, vor pleca din Occidentul cel non-conflictual și orientat spre creștere economică și vor migra spre teritorii în care tensiuni de diferite tipuri îi vor stimula, printr-o continuă provocare, să se autodepășească și să se afirme: "Există mulți oameni în societățile democratice contemporane, mai ales printre tineri, care nu se mulțumesc să fie încântați de spiritul lor tolerant și care ar dori să aibă un orizont. Adică vor să-și găsească o credință și să se dedice unor valori mai profunde decât simplul liberalism, valori oferite de religiile tradiționale." ² Deși în Occident există o libertate de credință mai mare decât oricând, fiecare fiind liber "să devină musulmani, budiști, teozofi, adepți ai lui Krisna sau discipoli ai lui La Rouche", ³ tinerii aceștia aflați în căutarea thimos-ului, sunt derutați tocmai de multitudinea ofertelor spirituale și vor vrea să se dedice doar uneia. Modelul acesta în care Occidentul își va vedea liniștit de progres, în timp ce zbaterile de toate tipurile vor fi în altă parte, se află în opoziție cu modelul lui Samuel Huntington, profesor și prieten al lui Fukuyama. Conceptul său uluitor de adecvat la tristele întâmplări cu teroriști suferite de Occident începând cu 2011 în America și terminând cu repetatele atentate din Europa, este cel de "ciocnire a civilizațiilor". Huntington lansează o teză potrivit căreia după încheierea conflictelor între blocurile Est și Vest, viitoarele conflicte "vor opune grupuri provenind din civilizații sau culturi diferite". Asta nu înseamnă, arată gânditorul, că acest tip de conflict ar elimina conflictul din interiorul civilizației respective, ci că peste acesta s-ar suprapune și unul între civilizații. Prin conceptul de "civilizații" acest politolog devenit celebru în 1993 când și-a formulat predicția, desemnează: "regiuni culturale foarte vaste, precum Occidentul, lumea Islamică, civilizația chineză sau ortodoxă, America Latină și alte entități de această dimensiune."⁴ Se pune problema revitalizării fundamentalismelor religioase pe care Huntington le vede ca venind dinspre oamenii mutați de la țară la oraș și care au nevoie de exact

---

² Francis Fukuyama, Sfârșitul istoriei și ultimul om, Ed. Paideia, București, 1994, p. 302

³ ibidem

⁴ Constantin von Barloewen, Cartea cunoașterilor. Conversații cu marile spirite ale vremurilor noastre, Ed. Art, București, 2005, p. 110

valorile descoperite de Max Weber în "Etica"⁵ sa, ca fiind cele ce susțin o asemenea ascensiune socială. Aceste valori sunt: perseverență, chibzuință, sobrietate, onestitate. În condițiile în care religiile promovează valori etice atât de necesare progresului unei societăți, cum se face că în cadrul lor se prefigurează și reacții de o violență cutremurătoare, cum ar fi atentatele revendicate de unii reprezentanți ai Islamului? Deși dialogul lui von Barloewen cu politologul este publicat cu mult înainte de aceste atentate, totuși acesta conține germeii unei explicații: "Totuși, relația dintre Islam și Occident a fost adesea impregnată de multe violențe, numeroase războaie, cruciade și jihad-uri, cu o expansiune violentă a Islamului urmată de reacția Occidentului, apoi de instaurarea imperialismului occidental."⁶ Huntington, un mare iubitor al lui Spencer, cel ce paria pe decadența Occidentului, vede în relația Occident-Islam o mare provocare pe care cei implicați sunt datori să o ia în calcul. Huntington nu e un pesimist. Crede în adevărul spusei lui Montaigne că "Un om cinstit e un om care interacționează cu ceilalți". Interacțiunea cu ceilalți, eforturile de integrare bazate pe un intens schimb cultural și economic reprezintă soluția acestei provocări.

Filosofia politică prin specialiștii săi formulează predicții ale evoluției lumii în care trăim dar și soluții la problemele pe care le implică viața complexă, bogată în diversitate și alteritate.

Mic excurs în literatură privind explorarea relațiilor dintre Occident și restul lumii

Literatura contemporană este una în care problematica interacțiunii dintre civilizații este acută. Există, pe de o parte, o disipare a ceea ce este specific în lumea largă prin fenomenul de globalizare. E suficient să ne gândim la Doris Lessing, la Salman Rushdie, la ori la Elif Shafak pentru a degusta din opulența fenomenului globalizării. Putem de asemenea da un ocol și prin Franța lui Muriel Barberi ori a lui Martin Page pentru a întâlni o sete pantagruelică a occidentalului saturat de suficiență și convențional(de ceea ce s-a numit eufemistic corectitudine politică) de a interacționa cu diferitul. Non-occidentalul, fie el indian(ca la Rushdie), turc(ca la Shafak) ori african(ca la Lessing), se rupe din leagănul său și pornește în căutarea miracolului occidental, a împlinirii, a succesului. E că-n Fukuyama.

---

⁵ Max Weber, Etica protestantă și spiritul capitalismului, Ed. Științifică, București, 1992,

⁶ Constantin von Barloewen, op,cit, p.122

*Povestirile africane*⁷ ale lui Doris Lessing sunt pline de eroi africani care au evadat din spațiul strâmt și rudimentar al tradiționalismului pentru a se înfrupta din bunătățile lumii moderne. Lumea modernă a capitalei i-a absorbit pe câțiva, însă pe alții i-a și rejetat ca pe niște avortoni inadaptabili la o dinamică mult prea aiuritoare pentru ritmul lor lent. Salman Rushdie are în *Versetele satanice*⁸ aceeași temă, tema smulgerii din tradiționalismul non-occidental, de data aceasta India, și împlântarea personajului în Anglia, fenomen echivalent cu o ruptură masivă care nu-i aduce decât zbaterea de a nu mai aparține niciuneia dintre lumi. Lumea veche, tradițională, e prea conservatoare, îmbibată de religiozitate îi repugnă după ce personajul a cunoscut noua lume occidentală, plină de culoare și dinamism, însetată de succes. Noua lume e stranie, e artificială, e imprevizibilă. Valorile celor două lumi se ciocnesc și aici așa cum se ciocneau și în lumile antagonice între care Doris Lessing își atârnase personajele, doar că la Rushdie civilizația indiană e mai pregnantă decât cea african-tradițională, și tensiunea e mai zgâlțâitoare. Elif Shafak are o altă viziune despre plecarea non-occidentalului în lumea occidentală, o viziune a celui care se integrează, simțindu-se acasă oriunde în lumea largă. În *Bastarda Istanbulului*,⁹ se întâlnesc două tinere cam de aceeași vârstă, una din America, cealaltă din Istanbul. Până să se întâlnească, fiecare e blindată de prejudecăți în privința celeilalte, una e armeană, supraviețuitoare a masacrului la care ascendenții ei au fost supuși de către ascendenții celeilalte, neam de turci. Interesantă este această întâlnire a două civilizații care par despărțite printr-un eveniment abominabil din trecut. De fapt esența lor este aceeași, ironia sortii(sau dexteritatea autoarei) face ca ele să fi fost surori, fiice ale aceluiași Mustafa, plecat din Istanbul în America. Turcii lui Elif Shafak erau dispuși prin ea să-și recunoască greșeala de a fi comis asemenea orori în istorie. Masacrul turcilor împotriva armenilor este descris magistral și la noi de către Vosganian Varujan în *Cartea șoaptelor*.¹⁰ Autoarea turcă a primit pentru asta, în timp ce trăia o depresie oribilă postnatală(povestită în *Lapte negru*¹¹), o condamnare la închisoare. O condamnare care a fost anulată prin intervenția altor scriitori occidentali, dar o condamnare rămâne totuși ceea ce este-o pedeapsă pentru a fi deschis

---

⁷ Doris Lessing, *Povestiri africane*, Ed.Polirom, Iași, 2008

⁸ Salman Rushdie, *Versetele satanice*, Polirom, Iași, 2009

⁹ Elif Shafak, *Bastarda Istanbulului*, Polirom, Iași, 2013

¹⁰ Varujan Vosganian, *Cartea șoaptelor*, Polirom, Iași, 2009

¹¹ Elif Shafak, *Lapte negru*, Polirom, Iași, 2015

asemenea subiect tabu. O condamnare, de data aceasta la moarte, a primit și S. Rushdie pentru îndrăzneala de a-l fi portretizat pe Mohamed într-un fel infamant pentru adepții islamismului.

Spații în care civilizațiile coabitează desenează magistral și Amos Oz. El este unul dintre scriitorii evrei care își părăsește Ierusalimul devenind un om global care are acasă pretutindeni în Occident, dar care își aduce toate poveștile în Ierusalimul său natal, acest spațiu al unui continuu conflict, acela dintre evreii occidentalizați, veniți aici după ce au fost împrăștiați în toate zările lumii, și arabii găsiți aici. Multe din cărțile lui au acest leitmotiv, al conflictului israeliano-arab. În autobiografia lui *Poveste despre dragoste și întuneric*¹², Amos Oz descinde în iadul pe care-l trăiesc oamenii într-un război. Copil fiind, trăiește câteva luni în subsolul său devenit adăpost pentru multe familii. Foamea, frigul, miasmele, spaima pe care o găsește nu doar în sine ci și în alții (asistă la coșmarurile nocturne ale celor cu care împarte adăpostul), moartea, toate acestea sunt gheare care se vor îngheța pentru totdeauna în memoria lui afectivă pe care o va depune harnic în multe din aleveolele cărților sale. În *Soțul meu*, Michael¹³, reface atmosfera acestei înclăștări dramatice pe care orice dezastru o instituie în viețile oamenilor. Doris Lessing are inspirația de a scrie *Memoriile unei supraviețuitoare*¹⁴ tocmai pentru a configura un cadru general al oricărui dezastru nenumit. Ceea ce este remarcabil la Amos Oz este această continuă tânjire după pace în niște teritorii în care pacea nu coboară niciodată. Oamenii simpli, arabi și evrei, nu se urăsc între ei, dimpotrivă, au relații cordiale, se respectă, se apreciază, trăiesc unii lângă alții într-o prietenie caldă. Războiul însă spulberă această senină vecinătate, îi separă, îi mută pe unii în casele altora, îi pune pe unii să-i ucidă pe ceilalți. În memoria oamenilor însă, relațiile concrete cu foștii lor vecini arabi, se prelungesc în aceeași caldă amintire. Amos își petrece o parte din copilărie lângă copiii unei familii de arabi, și după ce războiul îi desparte, el are această neostoită pornire de a-i căuta pentru a le cere iertare, pentru a se reconcilia, ca și cum războiul ar fi fost inițiativa sa privată. Același pacifism ridiculizat de mulți cosangvini de-ai săi, sioniști înrăiți, se regăsește în multe alte scrieri ale sale. Fima¹⁵ conservă din scriitor această latură naivă poate, dar profund umană, de om însetat de a

¹² Amos Oz, *Poveste despre dragoste și întuneric*, Humanitas, București, 2011

¹³ Amos Oz, *Soțul meu*, Michael, Humanitas, București, 2013

¹⁴ Doris Lessing, *Memoriile unei supraviețuitoare*, Polirom, Iași

¹⁵ Amos Oz, *Fima*, Polirom, Iași

trăi în pace, de a-l înțelege pe celălalt străinul, diferitul. Aceleași înclinații spre împăcare, coabitare, înțelegerea alterității le regăsim și la ceilalți scriitori invocați aici. Ceea ce este însă de reținut este că fiecare scriitor pedalează pe ideea că nu este posibil să-l înțelegi pe celălalt străinul dacă nu faci un efort susținut de a te înțelege și pe tine. Nu poți înțelege alteritatea dacă nu clarifici cine ești, care-ți este identitatea.

Fie că citim cărți de filosofie, fie ea politică, morală, sau alte specii, fie că citim marea literatură, mesajul e același: omenirea trebuie să înțeleagă cine este și spre ce dezastru se poate îndrepta dacă nu este atentă la alteritate, la valorile celuilalt. Dacă fiecare își susține și aprobă doar identitatea, fără a fi preocupat de reconciliere cu alteritatea, echilibrul fragil al vieții se poate răsturna într-o clipă și ceea ce s-a câștigat cu eforturi milenare, civilizația și progresul se pot năruți ca-ntr-un vis urât.

GHETOUL CA FORMĂ DE SEGREGARE A "STRĂINULUI" AFRO-AMERICAN¹⁶

---

*Adrian-Vladimir Costea,
masterand la Facultatea de Științe Politice,
Universitatea București
costea.vladimir-adrian@fspub.unibuc.ro*

"Conceptul de *dușman* pe care omul însuși îl instituie semantic prin termenul de «neom» este o formulă oarbă, în interiorul căreia fiecare îl poate defini pe Celălalt pentru a se legitima pe sine ca om, ceea ce duce nici mai mult, nici mai puțin decât la înțelegerea funcțională a dușmanului în propriile scopuri sau pentru propriile interese.

Subomul este victima perfectă a arbitrarului celor care, *per negationem*, se instituie ei înșiși ca supraoameni. Este vorba, așadar, despre o formulă golită de conținut și aplicabilă ideologic în situații diverse, definirea în interiorul ei răpind Celuilalt și ultima șansă de a rămâne doar dușman. El este redus prin eludarea atributelor umane, dezumanizat la propriu, până la potențial nonexistent, considerat nedemn să trăiască și astfel exterminat".¹⁷

Individul apare potretizat, începând cu Aristotel, drept "singurul animal capabil de a se revolta", de a viola rutinele și normele stabilite, de a face "scandal că de ce", fiind astfel, potrivit filosofului Immanuel Kant, "nesocial sociabil", altfel spus, forma de a trăi în societate "nu rezidă numai în a asculta și a repeta, ci și în a ne revolta și a inventa".¹⁸ În definitiv, "a trăi în societate înseamnă a primi în mod constant știri, ordine, sugestii, glume, rugăminți, tentații, insulte și... declarații de dragoste"¹⁹, în caz contrar, potrivit

---

¹⁶ Acest articol reprezintă o sinteză a Lucrării de Licență "Schimbarea imaginii SUA ca umare a discursurilor și activităților lui Martin Luther King Jr.", realizată sub îndrumarea Prof. univ. dr. Georgeta GHEBREA, susținută la examenul de finalizare a studiilor în sesiunea iunie 2015 la Facultatea de Științe Politice, Universitatea din București.

¹⁷ Reinhart KOSELLECK, *Conceptele și istoriile lor*, trad. Gabriel H. Decuble, Mariana Oruz, Art, București, 2009 [2006], p. 237.

¹⁸ Fernando SAVATER, *Politica pentru fiul meu*, traducere de Corneliu RĂDULESCU, Ed. Humanitas, București, 1999 [1992], p. 29.

¹⁹ *Ibidem*, p. 18.

raționamentului lui Hobbes, omul devine o fiară pentru ceilalți oameni, întrucât “nici cel mai puternic nu poate fi sigur, pentru că din când în când trebuie și el să doarmă și dușmanul cel slab în aparență e în stare să vină pe furiș și să-l înjunghie în somn fără probleme”.²⁰

Având în vedere aceste aspecte, pornind de la distincția dintre *Vechiul Idiot* și *Noul Idiot*²¹ a lui Deleuze și Guattari, Michel Foucault distinge între barbar și sălbatic, prin faptul că “sălbaticul nu este sălbatic decât în sălbăticie, printre alți sălbatici; imediat ce intră într-un raport de tip social, sălbaticul încetează să mai fie sălbatic”. În schimb, “barbarul e cineva care nu poate fi înțeles și nu se caracterizează, care nu poate fi definit decât în raport cu o civilizație, în afară căreia se situează”.²²

Conștient fiind de această “chestiune de fond”, de ceea ce “pune politica în joc”²³, prin faptul că “primul peisaj pe care îl vedem noi, oamenii, este chipul și urma altor ființe ca noi”²⁴, Savater conchide următorul imperativ pentru Amador: “**Nu fi idiot!**” (precizând faptul că pentru grecii antici, cuvântul «idiotes» definea o “persoană izolată, care nu are nimic de oferit celorlalți, obsedat de mărunțșurie propriei sale case și manipulat în definitiv de către toți”).²⁵

Având în vedere aceste aspecte, în cadrul acestui articol ne propunem să identificăm evoluția modului în care erau definite în cadrul conceptual, “Discriminarea rasială” (cu formele sale derivate: “segregare rezidențială”, “ghetoizare”, “excluziune socială”, în opoziție cu “Emanciparea”), “Imaginea de țară”, precum și evoluția raportului dintre Discriminare rasială și Imaginea SUA pe plan extern, în perioada premergătoare implicării lui Martin Luther King în vederea abolirii discriminării rasiale.

Prin urmare, vom analiza modul în care era percepută imaginea SUA, atât din punctul de vedere al americanilor (lideri politici, lideri de opinie, judecătorii Curții Supreme, cetățeni americani, afro-americani), cât și din perspectiva impactului produs de propaganda sovietică care a comparat discriminarea rasială din SUA cu Apartheidul din Africa de Sud, evidențiind astfel caracterul “anemic” al democrației americane.

²⁰ *Ibidem*, p. 44.

²¹ Gilles DELEUZE, Félix GUATTARI, *Ce este filosofia ?*, traducere din limba franceză Magdalena Mărculescu-Cojocă, Editura Pandora, Târgoviște, 1999 [1996], p. 9, pp. 17-19.

²² Michel FOUCAULT, *Trebuie să apărăm societatea*, Ediția a doua, traducere de Bogdan Ghiu, Idea Design & Print, Cluj, 2009 [1997], p. 159.

²³ Fernando SAVATER, *Op. cit.*, p. 14.

²⁴ *Ibidem*, p. 17.

²⁵ *Ibidem*, p. 13.

Justificarea interesului pentru alegerea acestei teme rezidă în faptul că democrația are nevoie de îndeplinirea anumitor criterii pentru a se manifesta. Într-o societate dezvoltată din punct de vedere economic, protejată de imixtiunea oricărui agent extern, stabilitatea și dezvoltarea pot fi afectate în condițiile în care regimul politic nu garantează protecția drepturilor și libertăților inerente ființei umane. În acest sens, Statele Unite reprezintă cel mai elocvent exemplu de dezvoltare, prin faptul că abolirea sclaviei și a discriminării rasiale au contribuit la extinderea democrației în Europa Centrală și de Est, întrucât Modelul American evidențiază în mod clar contrastul față de Modelul Sovietic.

Considerăm importantă această temă întrucât, din cercetarea efectuată până în acest moment am constat faptul că în spațiul european, în analiza evoluției Războiului Rece nu se ține cont de efectele pe care discriminarea rasială le-a generat asupra politicii interne și externe a SUA. Imaginea “străinului” afro-american a produs numeroase contradicții în raport cu imaginea SUA pe plan extern, întrucât ghetoul devenise unul dintre cele mai izbitoare exemple în privința discriminării și excluziunii sociale. “Străinul” afro-american nu beneficia de drepturi sociale, civile și politice, trăind într-un ghetou plasat într-o țară care se revendică în plan extern drept promotoare a drepturilor omului. Cu toate acestea, studiile europene marginalizează definirea afro-americanului drept străin în SUA, chiar dacă aceasta a îngredit accesul afro-americanilor la educație, servicii de sănătate și piața muncii.

Cu toate acestea, pe plan extern imaginea SUA s-a fundamentat pe respectul drepturilor omului și al cetățeanului, pe egalitatea în fața legii, libertatea, abolirea discriminării rasiale, de gen, sau de orice alt tip, nu are o adresă exactă, nu poate fi localizată, nu este ceva palpabil; însă este o Imagine internalizată la nivelul societății, este identificabilă prin faptul că este legitimată prin conștientizare atât de către cetățenii SUA, cât și de către ceilalți actori de pe scena internațională. Imaginea SUA nu există dacă luăm drept criterii localizarea observabilă din punct de vedere empiric, însă, devine o Imagine cu valoare Universală, care impune trand-ul într-un sistem concurențial, dacă se ține cont de valorificarea principiilor și normelor constituționale generate de istoria SUA și consensul actorilor implicați.

În plus, problematica definirii “străinului” este relevantă pentru gândirea și filosofia politică, deoarece produce o “revoluție conceptuală” în privința definirii discriminării rasiale, reflectând astfel, internalizarea sentimentului asemănătorului, identificat de Alexis de Tocqueville în 1840 în lucrarea “Despre democrație în America”, prin intermediul căruia se produce o

revoluție “antropologică”: Omul “nou” American se înțelege pe sine atunci când îi privește pe ceilalți din perspectiva egalității.²⁶

Rețea conceptuală: limite și evoluții

În alcătuirea oricărei experiențe, în toate domeniile vieții omenești, așa cum subliniază Koselleck, există, din punct de vedere conceptual, polaritatea dintre un “aici” și un “acolo”, un “dincoace” și un “dincolo”, familiarul și nefamiliarul, identitatea și alteritatea.²⁷ Cu alte cuvinte, definirea oricărui concept aparținând dimensiunii interioare trebuie conturat în raport cu conceptual antinomic, care se află în opoziție semantică cu acesta.²⁸ În plus, urmând observația lui Michel Foucault, spațiul/ domeniul de analiză devine multi-conceptual/ inter-conceptual, rolul oricărui demers constând în: a) identificarea conceptelor interdependente care formează “rețeaua” conceptuală; b) identificarea dinamicii realizate de interacțiunea conceptelor, precum și limitele în cadrul cărora acestea se “exercită”, a zonelor de “vid” conceptual.²⁹

Noutatea demersului constă în utilizarea rețelelor conceptuale pentru a construi propria reprezentare a realității exterioare, demers ce se poate transforma într-o trecere pe sub arcul de Triumf, dar poate deveni și o trecere prin “furcile caudine”, întrucât reușita/ traiectoria/ “rețeaua conceptuală” a demersului depinde de poziția Cercetătorului, a cărui sarcină inițială este una hermeneutică, de traducere/ asimilare/ decodificare/ codificare a Conceptului.³⁰

²⁶ A se vedea Alexis de TOCQUEVILLE, *Despre democrație în America*, Vol. 1, traducere din limba franceză de Magdalena Boiangiu și Beatrice Staicu, Humanitas, București, 1992 [1888].

²⁷ Reinhart KOSELLECK, *Op. cit.*, p. 232.

²⁸ *Ibidem*, pp. 234-235.

²⁹ Michel FOUCAULT, *Op. cit.*, pp. 32-37.

³⁰ În analiza demersului am urmat viziunea deconstructivă, tipic postmodernă, elaborată de Gilles Deleuze și Félix Guattari cu privire la construcția și utilizarea conceptelor, deoarece cei doi autori reinterpretează decodificarea rețelei conceptuale a lui Michel Foucault. Identificarea componentelor fiecărui concept îmi este utilă pentru înțelegerea raporturilor pe care le generează conceptele în interiorul rețelei conceptuale: “Conceptele nu ne așteaptă gata făcute, precum corpurile cerești. Nu există un cer al conceptelor. Ele trebuie inventate, fabricate sau mai degrabă create și nu ar fi nimic fără semnătura celui care le creează. Nietzsche a determinat sarcina filosofiei atunci când scria: << Filosofii nu mai trebuie să se mulțumească doar să accepte conceptele care li se oferă, să le curețe și să le redea strălucirea, ci trebuie să înceapă prin a le fabrica ei înșiși, a le crea, a le formula și a convinge oamenii să le folosească. Până acum, fiecare avea în definitiv încredere în propriile sale concepte, ca într-o zester miraculoasă venită dintr-o lume la fel de miraculoasă >>. (...)”

Nu există concepte simple. Orice concept are componente și se definește prin ele. El este deci încifrat. Este o multiplicitate, chiar dacă nu orice multiplicitate este conceptuală. Orice concept are un contur nereglat, definit prin numărul componentelor sale. (...)

Prin urmare, decodificarea mișcărilor sociale se realizează “între două repere sau între două limite”: pe de o parte, prin intermediul discriminării rasiale și a segregării rezidențiale, care au generat “ghetoul” și pe de altă parte, “la cealaltă extremitate, la cealaltă limită”, emanciparea, toleranța socială, care completează semantica conceptului de discriminare rasială.³¹

Totodată, întrucât *punctualizarea* conceptelor produce inoperabilitate, fiind imperativ necesar identificarea “rețelei conceptuale” din care face parte conceptul respectiv, *traectoria* conceptelor mai sus enunțate se construiește/decodifică în raport cu *traectoria* definirii conceptului de Imagine a spațiului în care acesta se *manifestă*. Cu alte cuvinte, definirea discriminării rasiale, a segregării rezidențiale, precum și a emancipării și a toleranței sociale, este incompletă în lipsa definirii evoluției conceptului de Imagine a S.U.A. începând cu perioada premergătoare mișcărilor drepturilor civile.

Discriminare rasială vs. Emancipare. Dimensiunile excluziunii sociale în raport cu segregarea rezidențială

Pe de o parte, având drept *reper* dimensiunea discriminării, este relevant faptul că, din punct de vedere etimologic (verbul *discrimino*, lat.), sensul conceptului surprinde existența unei inegalități prin intermediul căreia se realizează o distingere, o separare. În acest sens, sintagma folosită de Seneca *discrimino inter se similia* evidențiază faptul că discriminarea presupune “a distinge între lucruri asemănătoare”. Totodată, în timp ce *Discriminatio* înseamnă “separare”, sensul substantivului *discrimen* înseamnă “spațiu care separă, interval, diferență, deosebire”.³²

Pe de altă parte, termenul *emancipatio* derivă din expresia *e manu capere*, utilizată pentru a descrie acel act juridic prin intermediul căruia, în Republica Romană, un *pater familias* își repudia fiul. Drept urmare, fiul se *rupe* definitiv de familie, devenind nontutelabil juridic (*sui iuris*). Fiul emancipat, chiar dacă avea drepturi cetățenești și comerciale, precum și dreptul de a se

Pe scurt, spunem despre orice concept că el are întotdeauna o *istorie*, chiar dacă această istorie ar fi un zigzag, chiar dacă ea traversează în caz de nevoie alte probleme sau diferite planuri. Într-un concept există cel mai adesea bucăți sau componente provenite din alte concepte, care răspundeau altor probleme și presupuneau alte planuri.” în Gilles DELEUZE, Félix GUATTARI, *Ce este filosofia ?*, traducere din limba franceză Magdalena Mărculescu-Cojocă, Editura Pandora, Târgoviște, 1999 [1996], p. 9, pp. 17-19.

³¹ Michel FOUCAULT, *Op. cit.*, pp. 33-34.

³² Dan PAVEL, “Filosofia antidiscriminării și declinul democrațiilor postcapitaliste”, în *Sfera Politicii*, Volumul XX, Numărul 2 (168), Martie-Aprilie 2012, pp. 11-23.

căsători, era privat de dreptul la moștenire.³³ În schimb, pentru Montaigne, spre deosebire de animal, "omul se emancipează de sub impactul legilor naturii, pentru a-și putea urma propria fantezie".³⁴ Fără a pierde implicațiile juridice, emanciparea a devenit, în același timp, un concept utilizat pentru a desemna o mișcare istorică, precum și aspirațiile de înlăturare a inegalităților juridice, sociale, politice și economice. De aceea, Scheidler numea emanciparea drept "cel mai important concept", în pofida faptului că și-a pierdut, așa cum observa Koselleck, "stringența referențială, devenind polisemantic".³⁵

În schimb, după cum remarcau Nevin Turgut Gültekin și Özlem Güzey, segregarea, marginalizarea sau excluderea urbană pe considerente etnice este provocată de următorii factori:

- "stabilirea locației sociale care diferă față de societatea dominantă (cartiere excluse);
- respingerea valorilor generale (dorința de detașare la nivel individual față de valorile generale ale societății urbane);
- ineficiența valorilor general reflectate în nevoile sociale și culturale ale grupurilor minoritare, această situație fiind o reacție la modul cum sunt priviți de către societatea dominantă;
- relevanța caracteristicilor unității grupurilor la o scară mai mică (serviciu, educație, achiziționare de locuințe etc)
- problema locuințelor (lipsa accesului la locuințe «bune» care să le permită să trăiască într-un mediu sigur).³⁶

Însă, în ceea ce privește spațiul american, pentru delimitarea cadrului conceptual necesar reflecției privind problematica drepturilor politice și civile, se impune următoarea observație: Discriminarea rasială nu este o invenție americană, ci mai degrabă, o *prelungire* a *redefinire* a sclaviei.³⁷ Un exemplu

³³ Reinhart KOSELLECK, *Op. cit.*, pp. 163-164.

³⁴ *Ibidem*, p. 165.

³⁵ *Ibidem*, pp. 166-168.

³⁶ Viorel MIONEL, "Pata care devine din ce în ce mai vizibilă", în *Sfera Politicii*, Volumul XX, Numărul 2 (168), Martie-Aprilie 2012, pp. 53-62.

³⁷ În 1619, o corabie a ancorat la James-town, iar de pe ea s-au vândut douăzeci de negri care fuseseră transportați din Africa; munca înrobite fiind considerată un fapt obișnuit în coloniile din cauza deficitului acut de mână de lucru. În plus, în jurul anului 1650, coloniștii albi au decis că negrii vor fi sclavi *durante vita* (pentru toată viața), iar copiii lor vor fi tot sclavi. Din acest motiv, în timpul Revoluției Americane, în cele treisprezece colonii, existau aproximativ cinci sute de mii de sclavi, dintr-o populație de circa trei milioane de locuitori. În momentul constituirii unui nou sistem de guvernare, la Convenția Constituțională din 1787, delegații care au venit la Philadelphia nu au abolit sclavia. O explicație pentru care sclavia reprezenta un subiect neabordabil îl constituie faptul că, în secolul al XVIII-lea, ea era destul de răspândită. În plus, *Biblia menționa sclavia ca fiind răspândită și nu condamna această practică*. Din aceste motive, în 1860, existau aproape patru milioane de negri, bărbați și femei, în sclavie. A se vedea Melvin UROFSKY, *Texte Fundamentale*

elocvent în acest sens este reprezentat de faptul că, în 1787, în pofida faptului că abolirea sclaviei nu era stipulată în Constituția S.U.A., “voturile a trei cincimi din sclavi aveau aceeași pondere ca votul proprietarului lor”.³⁸

De asemenea, pentru Douglas S. Massey și Nancy A. Denton, în lucrarea *American Apartheid*, segregarea rezidențială nu reprezintă un fapt neutru, ci dimpotrivă, “subminează sistematic socialul și bunăstarea economică a negrilor din S.U.A.”.³⁹ Astfel, segregarea rasială a condamnat o cotă semnificativă de afro-americani “să experimenteze un mediu social în care sărăcia și locurile de muncă prost plătite reprezintă regula, în care o majoritate de copii sunt născuți în afara căsătoriei”, un spațiu “în care eșecul școlar prevalează și unde abundă deteriorarea socială și fizică”.⁴⁰ Din acest motiv, este important de subliniat faptul că efectul segregării rasiale este unul structural, nu individual.⁴¹ Totodată, completează Massey și Denton, o caracteristică a segregării este aceea că a creat “în ghetoul rasial un mediu distrugător total necunoscut de cei mai mulți americani de culoare albă. Ceea ce americanii de culoare albă n-au înțeles, dar ceea ce negrul nu poate uita este faptul că societatea albă este profund implicată în ghetou. Instituțiile albe l-au creat, îl susțin, iar societatea albă îl trece cu vederea”.⁴²

“Termenul «ghetou» înseamnă lucruri diferite pentru oameni diferiți. Pentru unii observatori, pus și simplu, înseamnă o zonă rezidențială a negrului, pentru alții ea semnifică o zonă care nu este numai a negrului (...). Un ghetou este un set de cartiere care sunt locuite exclusiv de membrii unui grup, în care trăiesc practic toți membrii aceluși grup. Pentru negrii din mediul urban, ghetoul a fost configurația rezidențială pentru cel puțin 80 de ani”.⁴³

În genere, efectul net al segregării rasiale constă în a expune “alibi” și “negrii” la medii foarte diferite din punct de vedere al caracteristicilor socio-economice.⁴⁴ În consecință, un grad ridicat de segregare rezidențială impune “negrilor” izolarea lor socială și economică de restul societății americane.⁴⁵

ale Democrației Americane, traducere de Mihaela Gafencu-Cristescu, Ed. Teora, București, 1995 [1994], p. 127.

³⁸ Reinhart KOSELLECK, *Op. cit.*, p. 161.

³⁹ Douglas S. MASSEY, Nancy A. DENTON, *American Apartheid, Segregation and the Making of the Underclass*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, 2001 [1993], p. 2.

⁴⁰ *Idem.*

⁴¹ *Idem.*

⁴² U.S. National Advisory Commission on Civil Disorders, *The Kerner Report*, New York, Pantheon Books, 1968, p. 22, apud. Douglas S. MASSEY, Nancy A. DENTON, *Op. cit.*, p. 4.

⁴³ Douglas S. MASSEY, Nancy A. DENTON, *Op. cit.*, pp. 18-19.

⁴⁴ *Ibidem*, p. 128.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 167.

În același timp, nu trebuie neglijat faptul că rasa neagră a fost definită în America de către populația de culoare albă. De aceea, definiția "rasei negre" este bazată pe un concept social și convențional, care nu ține cont de factorii biologici.⁴⁶ De altfel, însuși conceptul de rasă este un construct cultural și ideologic.⁴⁷ Astfel, discriminarea socială este definită având ca premisă faptul că o parte a populației nu beneficiază de oportunitățile de care cealaltă parte dispune. Ca urmare a stratificării sociale rezultate datorită inegalității rasei, "în cadrul structurilor sociale, dintre grupuri și indivizi", se observă apariția excluziunii sociale, definită drept "dificultate a accesului la unele instituții fundamentale".⁴⁸ În acest caz, excluziunea socială a "negrilor" prezintă "următoarele forme de manifestare:

1. Excludere economică:
  - 1.1. Acces pe piața muncii;
  - 1.2. Acces la proprietate (pământ, întreprinderi, bunuri de folosință îndelungată);
  - 1.3. Acces la consum decent;
2. Excludere instituțională:
  - 2.1. Acces la educație;
  - 2.2. Acces la asistență medicală;
  - 2.3. Acces la asistență socială (asigurări, asistență);
  - 2.4. Acces la justiție;
3. Excludere comunitară:
  - 3.1. Acces la locuință;
  - 3.2. Acces la sprijin social din partea rețelei microsociale (familie, prieteni, vecini);
4. Excludere civilă și politică:
  - 4.1. Acces la cetățenie (lipsa actelor, a unui domiciliu);
  - 4.2. Acces la participare social-politică;
5. Excludere teritorială: acces la transporturi și comunicații;
6. Excludere culturală: acces la cultură, informație și tehnologie".⁴⁹

Prin urmare, pentru a înțelege sensul discriminării, trebuie să se țină cont de efectele indirecte ale segregării rezidențiale în ceea ce privește izolarea culturală, dizabilitățile politice și legale, precum și dezavantajele

---

⁴⁶ În pofida faptului că pentru rasa neagră exista conceptul de *afro-americani*, folosit pentru a evidenția apartenența istorică și geografică a acestei rase, atât în limbajul comun, cât și la nivelul documentelor și cărților apărute în perioada practicării discriminării rasiale, ambele rase defineau rasa în funcție de culoarea pielii: *rasa albă*, respectiv *rasa neagră*. Ulterior abolirii discriminării rasiale în toate statele din spațiul american, *rasa neagră* a fost înlocuită cu *rasa afro-americană*. A se vedea Gunnar MYRDAL, Richard STERNER, Arnold ROSE, *An American Dilemma, The Negro Problem and Modern Democracy*, Harper & Brothers Publishers, New York, London, 1944, p. 113.

⁴⁷ Georgeta GHEBREA, *Metamorfozele sociale ale puterii*, Renaissance, București, 2007, pp. 120-124.

⁴⁸ *Idem*.

⁴⁹ Cele șase forme de manifestare ale excluziunii sociale le-am preluat din Georgeta GHEBREA, *Op. cit.*, pp. 120-124.

economice.⁵⁰ În acest sens, concepte precum “clasă”, “castă”, “grup minoritar”. “status minoritar” nu oferă o decodificare completă a discriminării rasiale. În schimb, conceptul “the color line” este utilizat pentru a distinge zonele locuite în totalitate de “negri” de zonele locuite în totalitate de “albi”⁵¹, pentru a sublinia apariția hyper-segregării rasiale.⁵²

De asemenea, se observă o evoluție a definirii conceptului de discriminare rasială în spațiul American, însă definirea raportului dintre “albi” și “negri” s-a focalizat exclusiv în jurul drepturilor sociale și civile, fără a pune problema drepturilor politice. Atât în deciziile Curții Supreme, cât și prin intermediul discursurilor liderilor politici, discriminarea rasială este problematizată având în vedere accesul “negrului” la drepturile sociale și civile.

Un prim moment relevant în acest sens îl constituie Nota de subsol din procesul *Statele Unite* contra *Compania Carolene Products* din 1938, privind reglementarea federală a compoziției laptelui. Judecătorul Harlan Fiske Stone a anunțat decizia Curții Supreme, conform căreia autoritatea de a reglementa comerțul interstatat aparține Congresului. Astfel, puterea legislativă, în detrimentul celei juridice, deținea competența în privința stabilirii standardelor minimale pentru calitatea laptelui. Totodată, judecătorul Stone a înserat în motivarea deciziei nota de subsol numărul patru, prin intermediul căreia extindea atribuțiile Curții Supreme în cazurile de reglementare non-economică. Astfel, această notă de subsol a reprezentat dreptul Curții Supreme de a interveni pentru apărarea drepturilor și libertăților civile.⁵³

Cel de-al doilea moment important a fost reprezentat de Ordinul executive 9981, emis de către Președintele S.U.A., Harry S. Truman, la data de 26 iulie 1948, prin intermediul căruia abolea segregarea în forțele armate, dispunând, totodată, integrarea deplină a tuturor serviciilor.⁵⁴

“1. Se declară prin prezentul ordin ca politică a Președintelui că va exista egalitate a tratamentului și oportunităților pentru toate persoanele din serviciile armatei, fără deosebire de rasă, culoare, religie sau origine etnică. Această politică va fi pusă în aplicare cât mai repede posibil, ținându-se seama de timpul necesar efectuării schimbărilor necesare, fără a se afecta eficiența sau moralul”.⁵⁵

⁵⁰ Gunnar MYRDAL, Richard STERNER, Arnold ROSE, *Op. cit.*, pp. 573-574.

⁵¹ *Ibidem*, pp. 677-691.

⁵² Douglas S. MASSEY, Nancy A. DENTON, *Op. cit.*, p. 10.

⁵³ 304 U.S. 144 (1938), apud. Melvin UROFSKY, *Op. cit.*, pp. 219-220.

⁵⁴ Melvin UROFSKY, *Op. cit.*, pp. 221-222.

⁵⁵ Harry S. TRUMAN, *Ordinul executiv 9981 (1948). Înființând Comitetul Prezidențial pentru Egalitatea Tratatului și Oportunităților în Armată*, apud. Melvin UROFSKY, *Op. cit.*, p. 223.

Brown contra Comitetului pentru învățământ (1954) reprezintă cel de-al treilea moment important în evoluția definirii discriminării rasiale din punct de vedere al drepturilor civile și sociale. Cu această ocazie a fost răsturnată doctrina "separat, dar egal", Asociația Națională pentru Promovarea Oamenilor de Culoare (NAACP) remarcându-se drept principala organizație pentru apărarea drepturilor civile. În cazul *Brown contra Comitetului pentru învățământ*, minoritățile de rasă neagră din statele Kansas, Carolina de Sud, Virginia și Delaware solicitau, potrivit judecătorului Earl Warren, sprijin din partea tribunalelor "pentru a obține admiterea pe o bază nesegregaționistă în școli publice aparținând comunității lor".

"În fiecare speță în parte, le-a fost refuzată admiterea în școli frecventate de copii albi, în temeiul unor legi care cer sau permit segregarea în funcție de rasă. Această segregare s-a presupus că privează pe reclamânți de protecția egală a legilor sub specia celui de-al paisprezecelea Amendament. (...) Reclamânții susțin că școlile publice segregate nu sunt «egale» și nu pot fi făcute să devină «egale» și că, prin urmare, ei sunt privați de protecția egală a legilor. (...)

Conchidem că, în domeniul învățământului public, doctrina «separat, dar egal» nu-și are locul. Facilitățile educaționale separate sunt în mod inerent inegale. Din acest motiv, considerăm că reclamânții și alții aflați în situații similare și care au acționat în justiție sunt, din cauza segregăției, în contra căreia au reclamat, private de protecția juridică egală garantată prin Amendamentul al paisprezecelea".⁵⁶

Astfel, Curtea conchide că Educația, care este însăși temelia bunului civism, constituie funcția cea mai importantă a statului și a guvernelor locale. Având în vedere schimbarea contextului în raport cu momentul ratificării amendamentului al XIV-lea (prin faptul că în Sud educația copiilor "albi" nu se mai află în mâinile unor grupuri particulare, iar rasa neagră nu mai este analfabetă), se consideră necesară egalitatea dintre americani și afro-americani în ceea ce privește condițiile oferite de sistemul de învățământ.

Un alt moment important l-a constituit cazul *Cooper contra Aaron* din 1958, prilej cu care președintele Dwight Eisenhower a ordonat escortarea elevilor afro-americani spre școală de către trupe de parașutiști, după ce guvernatorul statului Arkansas a refuzat să se supună ordinelor de desegregare a școlilor publice.

În plus, conform interpretării unanime a Curții, "Constituția a creat un guvern care să împartă în mod egal dreptatea, după lege. Al paisprezecelea Amendament a întruchipat și a accentuat acest ideal. (...) Astfel susținut, dreptul unui elev de a nu fi segregat pe motive rasiale în școală este, într-

⁵⁶ 347 U.S. 483 (1954), apud. Melvin UROFSKY, *Op. cit.*, pp. 226-227.

adevăr, atât de esențial și de copleșitor de universal încât este cuprins în conceptul de act juridic”.⁵⁷

Rezumând, se constată faptul că discriminarea implică exercitarea unui act în urma căruia, cel care exercită acest act, o face cu scopul de a prefera un lucru, o persoană, sau o situație pentru altul, impunând o excludere pe baza caracteristicilor în așa fel încât cel exclus nu le poate modifica.

În plus, pentru Jean Elshtan, acest comportament este nociv unei democrații viabile, întrucât *cetățenii democratici* ar trebui să urmeze “o orientare publică de angajament și responsabilitate în care să lase în urmă ceea ce îi diferențiază”.⁵⁸ Drept consecință, atunci când cetățenii *retribalizează* “identitatea fixă”, identitatea etnică sau a altor grupuri, democrația, subliniază Elshtan, se clatină. Diferența devine exclusivă în momentul în care nu există nici un mod în care se poate negocia *spațiul* dintre diferențele existente între “negri” și “albi”.⁵⁹

Imaginea S.U.A.: *American Apartheid vs. American Way*

Totodată, segregarea perpetuează sărăcia ca urmare a legăturii strânse dintre mobilitatea socială și cea spațială.⁶⁰ Astfel, chiar dacă există deosebiri în raport cu apartheidul din Africa de Sud, potrivit lui Massey și Denton, prin perpetuarea inegalității pe bază de rasă, precum și prin privarea socio-economică pe care o generează, segregarea rezidențială din S.U.A. a reprezentat o bază solidă pentru apariția unui sistem de nedreptate rasială, întâlnit și în cazul Africii de Sud. Din aceste motive, Massey și Denton consideră că segregarea rezidențială rasială din S.U.A., prin intermediul apariției ghetoului, a dus la instaurarea Apartheidului American.⁶¹

De asemenea, pentru a analiza dimensiunea Apartheidului American, Massey și Denton definesc segregarea drept tendința de a separa din punct de vedere geografic “negrii” de “albi”, astfel încât, în anumite zone “negrii” să fie supra-reprezențați, iar în alte zone să fie slab reprezentați.⁶² Pentru a observa prezența denivelărilor, cei doi autori definesc segregarea în funcție de

---

⁵⁷ 358 US 1 (1958), *Cooper contra Aaron*, 29.09.1958, apud. Melvin UROFSKY, *Op. cit.*, pp. 229-233.

⁵⁸ Jean Bethke ELSHTAIN, *Democracy on Trial*, New York, Basic Books, 1995, p. 74, apud. Irish Marion YOUNG, *Inclusion and Democracy*, Oxford University Press, New York, 2000, pp. 83-84.

⁵⁹ *Idem*.

⁶⁰ Douglas S. MASSEY, Nancy A. DENTON, *Op. cit.*, p. 14.

⁶¹ *Ibidem*, p. 15.

⁶² *Ibidem*, p. 74.

următoarele cinci dimensiuni: neuniformitatea, izolarea, gruparea, centralizarea, concentrarea.⁶³ Este relevant faptul că, prin intermediul acestor indicatori, se explică mecanismul psihologic de apărare al celor excluși, prin intermediul căruia locuitorii ghetoului adoptau o identitate culturală ce se definea în opoziție cu idealurile locuitorilor "albi". Astfel, segregarea a favorizat apariția consumului de droguri și a violării femeilor, a tratării femeii drept un obiect sexual.⁶⁴ Din aceste motive, efectele segregării rasiale nu pot fi ignorate. În acest sens, nu este lipsită de relevanță observația lui W.E.B. Du Bois din 1906, potrivit căruia, "problema secolului XX va fi problema rasială".⁶⁵

Astfel, pentru a se deosebi în mod fundamental de regimul politic promovat de Uniunea Sovietică, începând cu a doua jumătate a secolului al XX-lea, dezbaterea asupra discriminării rasiale a reapărut în spațiul public al Statelor Unite. Întrucât ideologia sovietică se fundamenta pe principiul discriminării și pe separarea societății pe clase, politica Occidentului se baza pe valorile democrației și egalității persoanelor în fața legii.⁶⁶

Se observă astfel că, într-un sistem concurențial, fiecare actor încearcă să-și valorifice propria imagine, atât la nivel individual, cât și la nivel statal. În absența recunoașterii din partea celorlalți actori cu care interacționezi a propriei imagini, consecințele pot fi devastatoare în condițiile în care nu dispui, de unul singur, de resursele necesare pentru a supraviețui.⁶⁷

Prin urmare, evoluția modului de raportare la acceptarea sau abolirea discriminării rasiale, precum și modul de interpretare a amendamentelor Constituției, au fost influențate de dinamica evenimentelor internaționale, a modului în care ceilalți actori percepeau și recunoșteau imaginea S.U.A. În acest sens, discursul Președintelui Lyndon B. Johnson, în mesajul special

---

⁶³ *Ibidem*, p. 76.

⁶⁴ *Ibidem*, p. 167.

⁶⁵ "the problem of the twentieth century will be the problem of the color line", W.E.B. Du Bois, 1906, apud. Martin Luther KING Jr., *Where Do We Go From Here, Chaos or community*, foreword by Coretta Scott King, Introduction by Vincent Harding, The King Legacy, Beacon Press, Boston, 2010 [1986], p. 183.

⁶⁶ Un exemplu elocvent: Prin Actul final din 01.08.1975 al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, elaborat la Helsinki la 1 august 1975, politica externă a SUA reușește să-și impună principiul drepturilor și libertăților omului: "VII. Respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, inclusiv a libertății de gândire, conștiință, religie sau de convingere. Statele participante vor respecta drepturile omului și libertățile fundamentale, inclusiv libertatea de gândire, conștiință, religie sau de convingere pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie. Ele vor promova și încuraja exercitarea efectivă a drepturilor și libertăților civile, politice, economice, sociale, culturale și altele care decurg toate din demnitatea inerentă persoanei umane și sînt esențiale pentru libera și deplina sa dezvoltare".

⁶⁷ Igor ANSOFF, Patrick SULLIVAN, "Optimizing Profitability in Turbulent Environments: A Formula for Strategic Success", *Long Range Planning*, Vol. 26, No. 5, Printed in Great Britain, 1993, pp. 11-23.

adresat Congresului - "Promisiunea Americană" – din 15 martie 1965, evidenția problemele pe care discriminarea rasială le producea asupra imaginii S.U.A. pe plan internațional:

"Rareori am fost confrunțați cu o provocare care să pună în discuție nu progresul sau belșugul, nu bunăstarea sau securitatea noastră, ci chiar valorile, țelurile și sensul existenței iubitei noastre națiuni. (...) Chestiunea drepturilor egale pentru americanii de culoare este tocmai o astfel de problemă. Și chiar dacă ne-am învinge toți inamicii, chiar dacă ne-am dubla bogăția și am cuceri statele și dacă tot nu am reuși să fim la înălțimea rezolvării problemei de față, aceasta ar însemna că am da greș și ca oameni, și ca națiune. (...) Națiunea noastră este prima în istoria lumii care a fost întemeiată cu un scop conștient: «Toți oamenii sunt creați egali», «dați-mi libertatea sau dați-mi moartea». (...) A aplica orice alt criteriu – a-i refuza unui om speranța din cauza culorii pielii sau a rasei, a religiei lui ori a locului unde s-a născut – înseamnă nu numai a comite o nedreptate, înseamnă a nega America și a dezonora pe cei care și-au dat viața pentru libertatea Americii."⁶⁸

Cu alte cuvinte, persistența discriminării rasiale, a ghetoului și a segregării rezidențiale, evidențiau faptul că Democrația și respectul pentru individ nu s-au manifestat a priori, existând discrepanțe majore în ceea ce privește interpretarea și aplicarea acestora în spațiul American. Un rol major l-a constituit contextul în care raportul dintre cei liberi și cei aserviți s-a manifestat, precum și schimbarea de paradigmă pe care reprezentanții celor aserviți au răspândit-o prin apelul la valorile sacrosante garantate de către Constituția Statelor Unite ale Americii. În plus, Abolirea discriminării rasiale (și a sclaviei) nu s-ar fi realizat în acea perioadă în lipsa unei preocupări și a unui consens (cetățeni, Stat, Servicii Secrete, alți actori) de construire a unei Imagini a S.U.A. cu valoare Universală, oferindu-se pe ei, ca Stat, ca reper principal.

Nu în ultimul rând, este important modul de percepere, atât de către proprii cetățeni și de către statul respectiv, cât și de către ceilalți actori cu care aceștia interacționează, în privința imaginii de țară, al reperelor și valorilor promovate. La nivel de imagine, S.U.A. promovase începând din 1900 imaginea de actor care sprijină libertatea și democrația. Totodată, după al II - lea Război Mondial, SUA a devenit un actor care a distrus imperiile monarhice și a înființat crearea statelor naționale. Astfel, dacă nu ar fi rezolvat problema discriminării rasiale, ar fi apărut o contradicție între mesajul transmis în interiorul SUA față de politica externă. În plus, rezolvând problema internă, începând cu Helsinki 1975, a reușit să impună pe plan internațional garantarea

---

⁶⁸ President Lyndon B. JOHNSON, *Special Message to the Congress: The American Promise*, March 15, 1965, apud. Melvin UROFSKY, *Op cit.*, p. 247.

drepturilor omului, exportând astfel modelul propriei imagini, prin transformarea acesteia într-o imagine cu valoare universală.

Un exemplu elocvent în acest sens îl reprezintă experimentul realizat în primăvara anului 1937 de către revista Harper care a organizat un concurs de eseuri premiat cu 1,000 \$, având ca temă "the American Way", întrucât această sintagmă nu există în vocabularul politic American, însă devenise populară încâpând cu mijlocul anilor 1930.⁶⁹ Scopul redacției respectivei reviste era acela de a identifica modul în care cetățenii percep imaginea S.U.A. în raport cu un concept nedefinit în limbajul politic, dar folosit în exces în limbajul comun. Din cele 1570 de eseuri primite, editorii revistei au fost dezamăgiți de faptul că majoritatea eseurilor erau realizate având ca argumente ideile comunismului sau cele aristocratice.⁷⁰ Prin urmare, chiar dacă istoricul James Truslow Adams utilizase expresia "American dream" în volumul său din 1931, *The Epic of America*, din punct de vedere semantic, conceptul rămăsese nedefinit. Majoritatea cetățenilor americani utilizau acest concept, fără a-i înțelege sensul, fără a-l putea defini. Astfel, imaginea despre Visul American era una confuză.⁷¹

Concluzia experimentului realizat de revista Harper a suscitât interesul cetățenilor americani de a oferi un răspuns la întrebarea "Ce reprezintă, de fapt, visul American?". Un rol important l-au constituit personalitățile culturale artistice, care au exploatat acest concept din perspectiva artistică. Astfel, în 1939 a apărut melodrama *The American Way*, actorii piesei sugerând faptul că "American way" reprezintă calea pe care imigranții au urmat-o pentru libertate și pentru a trăi împreună respectându-se unii pe ceilalți.⁷² De asemenea, Lawrence Reddick a publicat în același an un articol intitulat "The greatest gift of the Negro to America", publicat în ziarul *American Common's Negro Week*. Pentru L. Reddick, "Visul American este visul negrului. Visul negrului este visul pe care America îl garantează, prin cuvintele lui Douglas, «toate drepturile pentru toți»".⁷³

În același timp, după toate eforturile de după cel de-al doilea Război Mondial, există în continuare nevoia promovării unei viziuni comune cu privire

---

⁶⁹ Wendy L. WALL, *Inventing the American Way, The Politics of Consensus from the New Deal to the Civil Rights Movement*, Oxford University Press, New York, 2008, p.15.

⁷⁰ *Ibidem*, p. 16.

⁷¹ *Ibidem*, p. 17.

⁷² *Ibidem*, p. 64.

⁷³ "The American Dream is the dream of the Negro. The dream of the Negro is the dream of an America which guarantees, in the words of Douglas, <<all rights for all>>". In Lawrence D. Reddick, "The greatest gift of the Negro to America", NYWF Records, Box 366, "Negro" folder, the American Common's Negro Week, 1939, apud. Wendy L. WALL, *Op. cit.*, p. 76.

la "American Way". De aceea, între septembrie 1947 și ianuarie 1949, o locomotivă⁷⁴ vopsită în culorile roșu, alb și albastru a fost utilizată pentru a readuce aminte de "Spiritul anului 1776", depozitând documente ale istoriei americane, astfel încât să poate fi observate de cetățenii din cele 48 de state ale federației. Printre aceste documente se regăseau draftul Declarației de Independență realizat de Thomas Jefferson, o copie a Constituției semnate de George Washington, precum și Declarația Drepturilor, respectiv Proclamația de Emancipare.⁷⁵

Chiar dacă avea drept slogan – "Freedom Is Everybody's Job"⁷⁶, problema segregării rasiale contravenea valorilor pe care American Heritage Foundation le promova prin intermediul locomotivei. Cu toate acestea, după două săptămâni de negocieri cu autoritățile din Memphis, la 18 noiembrie 1947, reprezentanții fundației au anunțat că locomotiva va sosi în Memphis la data de 7 ianuarie 1948, fiind deschisă "albilor" și "negrilor" pentru 6 ore și 30 de minute pentru fiecare.⁷⁷ Începând cu acest anunț au apărut numeroase critici la adresa inițiativei respectivei fundații. Statele din sud, în care se practica discriminarea rasială, au încercat să împiedice Locomotiva să oprească în orașele lor, pentru a împiedica astfel accesul "negrilor" la documentele pe care aceasta le expunea.⁷⁸ În plus, la oprirea Locomotivei în San Bernardino, California, la 4 martie 1948, aceasta a fost cuprinsă de incendiu, însă fără a produce pagube documentelor.⁷⁹ Toate aceste exemple subliniază, de fapt, nevoia de a redefini discriminarea rasială, respectiv segregarea rezidențială.

În schimb, în ceea ce privește imaginea externă a S.U.A., aceasta a fost construită prin intermediul politicii externe și a mass mediai. Astfel, politica externă americană s-a axat pe promovarea democrației și a îngrădirii comunismului, dar această politică contrasta cu practica internă, în special cu abordarea problemei discriminării rasiale, în special în relațiile externe cu țări din Asia, Africa și America Latină.⁸⁰

---

⁷⁴ Ideea Trenului Libertății (*The Freedom Train*) a aparținut generalului A. Horney, în primăvara anului 1946. *The Freedom Train* și-a început călătoria în Philadelphia la data de 17 septembrie 1947, la aniversarea a 160 de ani de la Convenția Constituțională. În noaptea dinaintea deschiderii accesului către public, televiziunea NBC a prezentat un program special de cântece și discursuri patriotice pentru Ziaua Independenței din Philadelphia. În Wendy L. WALL, *Op. cit.*, pp. 202, 219.

⁷⁵ Wendy L. WALL, *Op. cit.*, p. 201.

⁷⁶ *Ibidem*, p. 240.

⁷⁷ *Ibidem*, p. 233.

⁷⁸ *Ibidem*, pp. 235-236.

⁷⁹ *Ibidem*, p. 239.

⁸⁰ Mary L. DUDZIAK, *Cold War, Civil Rights, Race and the Image of American Democracy*, Princeton University Press, Princeton, Oxford, 2000, p. 12.

În acest sens, execuția lui Jimmy Wilson în Alabama pentru că a furat doi dolari, reprezintă exemplul cel mai elocvent în ceea ce privește impactul discriminării rasiale din America în timpul Războiului Rece: petiții și scrisori de protest au fost trimise autorităților americane din Norvegia, Israel, Ghana, respectiv Jamaica. De asemenea, ziarul comunist din Roma titra pe prima pagină drept titlu “This is America”, făcând trimitere la moartea lui Jimmy Wilson, “o nouă crimă a segregacioniștilor americani”.⁸¹

Prin urmare, propaganda sovietică⁸² a exploatat problema discriminării rasiale din S.U.A., pentru a scoate în evidență contradicția acesteia cu principiile și valorile asumate de politica externă americană.⁸³ Pe fondul acestei propagande, în 1947, în mandatul Președintelui Truman, Raportul Comisiei Prezidențiale pentru Drepturile Civile – “Protejarea acestor Drepturi”, sublinia faptul că încălcarea Drepturilor Civile aduce prejudiciu S.U.A., din punct de vedere moral, economic, dar și din punct de vedere al relațiilor externe ale S.U.A.⁸⁴

În plus, practica discriminării rasiale reprezintă un argument folosit pentru a combate democrația americană. Astfel, pentru Jean Grugel, se impune utilizarea unei definiții extinse, “în care democratizarea reprezintă introducerea și extinderea drepturilor cetățenești la care se adăugă crearea unui stat democratic”, punând în contrast democratizarea “substanțială” bazată de drepturi cu cea “formală”. Drept urmare, subliniază Jean Grugel, “testul de turnesol al democrației nu se referă la existența drepturilor pe hârtie, ci mai curând la semnificația lor reală pentru populație”⁸⁵, democratizarea fiind dependentă de *cale*:

“Democrația formală este un set de reguli, proceduri și instituții [...]; democrația substanțială [este] un proces care trebuie reprodus continuu, un mod de reglare a relațiilor de putere astfel încât să se maximizeze oportunitățile indivizilor de a influența condițiile în care trăiesc, de a

---

⁸¹ *Ibidem*, pp. 3-6.

⁸² A story in the ‘Soviet Literary Gazette’ titled ‘The Tragedy of Coloured America’, stated, “It is a country within a country. Coloured America is not allowed to mix with the other while America, it exists within it like the yolk in the white of an egg. Or, to be more exact, like a gigantic ghetto. The walls of this ghetto are invisible but they are nonetheless indestructible. They are placed within cities where the Negroes live in special quarters, in buses where the Negroes are assigned only the back seats, in hairdressers where they have special chairs”. In BEREZKO, ‘The Tragedy of Coloured America’, *The Literary Gazette*, USSR, no. 51 (1948), apud. Mary L. DUDZIAK, *Op. cit.*, p. 93.

⁸³ Mary L. DUDZIAK, *Op. cit.*, p. 37.

⁸⁴ *Ibidem*, pp. 79-80.

⁸⁵ Jean GRUGEL, *Democratizarea. O introducere critică*, traducere de Ramona-Elena Lupu, Polirom, Iași, 2008 [2002], p. 19.

influența și participa la dezbaterile privind deciziile-cheie care afectează societatea”.⁸⁶

Totodată, analizând procesul de consolidare al democrației, Juan J. Linz și Alfred Stepan observau existența unor dimensiuni comportamentale, atitudinale și constituționale, prin intermediul cărora “democrația capătă rutină și se internalizează adânc în viața socială, instituțională și chiar psihologică, precum și în calculele politice de obținere a succesului”.⁸⁷

“Această legitimitate a democrației (internalizată, practică și transmisă de-a lungul generațiilor politice) presupune mai mult decât un simplu atașament față de democrația privită ca un concept abstract, ea implică o adevărată putere la regulile și constrângerile specifice sistemului constituțional al unei țări date.

Tocmai această acceptare largă și necontestată a procedurilor democratice este cea care dă naștere unui element esențial al consolidării: o reducere a incertitudinii democrației, incertitudine care privește nu atât rezultatele, cât regulile și metodele competiției politice”.⁸⁸

Un factor care a contribuit la abolirea sclaviei și a discriminării rasiale l-a constituit apariția omului “nou”, pe fondul intensificării revoltelor celor asupriți. Atunci când revoltele nu au mai putut fi ignorate, în mod inevitabil, la nivelul opiniei publice, în urma mediatizării acestor evenimente, culminând cu discursul lui Martin Luther King, se produce o schimbare de percepție asupra “negrilor”, prin faptul că aceștia nu mai sunt asimilați drept străini sau dușmani.⁸⁹

Pentru a înțelege efectele pe care discriminarea rasială le produce asupra societății americane, atât pe plan intern, cât și pe plan extern, este necesar definirea *imaginii macro* a unei țări. Conform lui Martin și Eroglu,

⁸⁶ M. KALDOR, I. VEJVODA, ‘Democratization in Central and East European Countries’. *International Affairs*, nr. 73, vol. 1, 1997, p. 67, apud. Jean GRUGEL, *Op. cit.*, p. 19.

⁸⁷ Juan J. LINZ, Alfred STEPAN, “Drumul spre o democrație consolidată”, articol extras din cartea *Problems of Democratic Transition and Consolidation: Southern Europe, South America, and Post-Communist Europe*, Johns Hopkins University Press, Baltimore, 1996, apud. Larry DIAMOND (ed.), Jun-han CHU, Marc F. PLATTNER, Hung-mao TIEN, *Cum se consolidează democrația*, pref. Lary Diamond, cuv. înainte Alina Mungiu-Pippidi, trad. Magda Muntean și Aurelian Muntean, Polirom, Iași, 2004 [1997], p. 20.

⁸⁸ Lary DIAMOND în *Cum se consolidează democrația*, p. 20.

⁸⁹ “Când rangurile unui popor sunt aproape egale, iar toți oamenii au mai mult sau mai puțin același fel de a gândi și de a simți, fiecare dintre ei își dă seama într-o clipă de senzațiile celorlalți, aruncă o privire rapidă asupra lui însuși și îi este de ajuns. Nu există o nefericire pe care să nu și-o închipuie fără greutate și a cărei profunzime să nu îi fie dezvăluită de un instinct ascuns. În zadar va fi vorba de străini sau de dușmani; imaginația îl va pune imediat în locul lor. Ea amesteca ceva personal în mila pe care el o resimte și îl va face să sufere în vreme ce trupul aproapei lui este sfâșiat”. în Alexis de TOCQUEVILLE, *Despre democrație în America*, trad. de Claudia Dumitriu, vol. II, Humanitas, București, 1995 [1840], p. 182, apud. Pierre MANENT, *O filozofie politică pentru cetățean*, traducere din franceză de Mona Antohi, Humanitas, București, 2003 [2001], p. 63.

imaginea macro a unei țări reprezintă “suma tuturor convingerilor descriptive, inferențiale și informaționale pe care cineva le are despre o țară particulară”.⁹⁰ În plus, *imaginea macro* a unei țări este definită în opoziție cu atitudinea consumatorului față de produsele unei anumite țări. Martin și Eroglu au propus astfel, trei dimensiuni pentru definirea imaginii unei țări, și anume: dimensiunea economică, politică și cea tehnologică.⁹¹

Prin urmare, imaginea S.U.A. este reprezentată de dimensiunea economică, politică și tehnologică. În contextul Războiului Rece, dimensiunea economică și tehnologică prezentau un nivel ridicat: Întrucât Europa era devastată de cel de-al Doilea Război Mondial și se confrunta cu una dintre cele mai cumplite ierni din istorie, în ziua de 5 iunie 1947, la Universitatea Harvard, Secretarul de stat George C. Marshall a prezentat Planul Marshall. Începând cu acest moment, Statele Unite au oferit ajutor economic în valoare de până la 20 de milioane de dolari țărilor Europei care acceptau condiția de a se uni în privința “alcătuirii unui plan rațional pentru modul în care vor folosi acest ajutor”.⁹² În același timp, trebuie subliniat faptul că economia Americană a avut de câștigat datorită Planului Marshall, întrucât “banii erau folosiți pentru a cumpăra mărfuri din Statele Unite și acestea erau expediate peste Atlantic pe nave comerciale americane”.⁹³ În consecință, din punct de vedere al dimensiunii economice, atât în plan intern, cât și în plan extern, imaginea S.U.A. beneficia de o recunoaștere pozitivă. La nivelul discursurilor liderilor politici, politica externă era definită nefiind îndreptată “împotriva unei țări sau vreunei doctrine, ci împotriva foametei, sărăciei, disperării și haosului”.⁹⁴

În ceea ce privește dimensiunea tehnologică, este relevant faptul că America se industrializase în ritm rapid la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.⁹⁵ “America, ce fusese în primul rând o țară rurală, se urbaniza într-un ritm rapid și forța care propulsa această transformare era industrializarea economiei. În acele trei decenii în care numărul locuitorilor s-a dublat, manufacturile și fabricile și-au mărit producția de patru ori”.⁹⁶

În schimb, așa cum am prezentat pe parcursul acestui capitol, în pofida încercării liderilor politici de a construi imaginea S.U.A. ca apărător și

---

⁹⁰ I.M. MARTIN, S. EROGLU, “Measuring a multi-dimensional construct: Country image”, *Journal of Business Research* 28 (3), 1993, p. 193, apud. Rawi PAPPU, Pascale G. QUESTER, Ray W. Cooksey, “Country image and consumer-based brand equity: relationships and implications for international marketing”, *Journal of International Business Studies*, Nr. 38, 2007, p. 727.

⁹¹ *Idem*.

⁹² Melvin UROFSKY, *Op cit.*, p. 346.

⁹³ *Idem*.

⁹⁴ Planul Marshall, 1947, în Melvin UROFSKY, *Op cit.*, pp. 347-348.

⁹⁵ Melvin UROFSKY, *Op cit.*, p. 176

⁹⁶ *Ibidem*, p. 177.

garant al drepturilor și libertăților omului, accentuând valorile și principiile enunțate prin intermediul Declarației de Independență din 4 iulie 1776, potrivit căreia “toți oamenii se nasc egali”, și “sunt înzestrați de Creator cu anumite drepturi inalienabile, că între acestea se numără viața, libertatea și căutarea fericirii”⁹⁷, discursul acestora era în contradicție cu modul în care erau tratați “negrii” în statele din Sud, aspect mediatizat de propaganda sovietică.

Rezumând, se poate afirma faptul că imaginea unei țări este formată pe baza experienței și opiniilor pe care cineva le are despre națiune sau țară. De aceea, imaginea unei țări cuprinde multe elemente precum: simboluri naționale, culori, haine, obiecte, construcții, opere literare, sistem politic, patrimoniu istoric și cultural.⁹⁸ În plus, Min C. HAN oferă un model de *Halo*⁹⁹ pentru a ilustra modul în care Imaginea unei țări se poate modifica:

Beliefs → Country Image → Brand Attitude
Convingeri → Imaginea Țării → Brand

Astfel, pentru a modifica Brandul, este nevoie de modificarea Imaginii țării respective, iar pentru a modifica Imaginea acesteia, este nevoie de modificarea convingerilor actorilor care se raportează la aceasta, atât în plan intern, cât și în plan extern. Cu alte cuvinte, nu se poate modifica Imaginea unei Țări fără a modifica convingerea propriilor cetățeni, respectiv a celorlalte state. Pentru a beneficia de o Imagine acceptată atât pe plan intern, cât și pe cea extern, este necesară respectarea aceluiași principii și valori. Din acest

---

⁹⁷ Preambul Declarației de Independență SUA, 4 iulie 1776, apud. Victor DUCULESCU, Constanța CĂLINOIU, Georgeta DUCULESCU, *Drept constituțional comparat*, Tratat, vol. I, ediția a treia, revăzută și adăugită, Lumina Lex, București, 2002, p. 183.

În această perioadă, statele din Nord proclamă faptul că toți oamenii sunt prin natură liberi și independenți și au drepturi inerente, pe care trebuie să le păstreze atunci când se “unesc” într-o societate. A se vedea Declarația drepturilor adoptată de Adunarea din Statul Virginia, la 12 iunie 1776, redactată de George Mason, Articolul 1: “Toți oamenii se nasc în mod egal liberi și independenți: au drepturi sigure esențiale și naturale, de care nu pot, prin nici un fel de contract, să-și lipsească sau să-și despoaie urmașii: acestea sunt dreptul de a se bucura de viață și de libertate, cu mijloacele de a obține și a de a poseda proprietăți, de a căuta și de a obține fericirea și siguranță.”. Același articol 1 este prezent în Declarația drepturilor Locuitorilor statului Pennsylvania (septembrie 1776), precum și în Declarația Drepturilor Locuitorilor Republicii Massachusetts (martie 1780). A se vedea Victor DUCULESCU, Constanța CĂLINOIU, Georgeta DUCULESCU, *Op. Cit.*, p. 182; Stéphane RIALS, *Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului*, traducere de Ciprian Dumea, Nadia Fărcaș, Mirela Mircea, Polirom, Iași, 2002 [1988], pp. 371, 376, 391).

⁹⁸ Barbara JENES, “Possibilities of shaping countr image”, *Marketing és Mededzsment*, 2005/2, pp. 18-19, apud. Barbara JENES, “Reconsidering the measurement of country image, theory and practice”, *Marketing és Mededzsment*. Convins University of Budapest, Budapest, p. 67.

⁹⁹ Min C. HAN, “Country Image: Halo or Summary Construct?”, in *Journal of Marketing Research*, Vol. XXVI, May 1989, pp. 222-224.

motiv, convingerile divergente ale “albilor” și “negrilor” în raport cu problema discriminării rasiale construiau o Imagine confuză a federației americane: o federație pentru care toți sunt Separați, dar Egali. În mod analog, pe plan extern, Uniunea Sovietică sesiza contradicția dintre politica externă și cea internă a S.U.A.: pe plan extern promovau drepturile și libertățile cetățeanului, iar pe plan intern, în statele din Sud, acestea erau încălcate. Similar, orice modificare unitară, coerentă, simultană a convingerilor actorilor implicați (cetățeni, lideri politici, Curtea Supremă, mass media, celelalte state) produce o schimbare a Imaginii statului respectiv, și ulterior, o redefinire a Brandului acesteia.

Contradicții ale rețelei conceptuale

Din cele prezentate mai sus, conchidem faptul că înainte de Marșul spre Washington și asasinarea lui Martin Luther King Jr., care au reprezentat două momente importante în evoluția abolirii discriminării rasiale și ratificarea Legii Drepturilor Civile din 1964, Imaginea S.U.A. era supusă criticii interne și externe datorită segregării rezidențiale, a discriminării rasiale și a ghetoului.

Din punct de vedere al dimensiunilor economice și tehnologice, capacitatea S.U.A. nu putea fi negate. În schimb, prin faptul că defineau discriminarea rasială/ rasa având în vedere drepturile civile și sociale, fără a include drepturile politice, prin practicarea segregării în Statele din Sud, imaginea S.U.A. reflecta însăși convingerile incompatibile dintre afro-americani și americanii, dintre cei care acceptau discriminarea (*Separat, dar egal*) și cei care considerau “ca adevăruri de la sine înțelese faptul că toți oamenii sunt egali din naștere, că sunt înzestrați de către Creator cu anumite drepturi inalienabile, că printre acestea se numără dreptul la Viață, la Libertate și la a năzui spre Fericire”.¹⁰⁰

¹⁰⁰ *Declarația de Independență*, în F.N. Thorpe, ed., *Federal and State Constitutions*, vol. 1, 1909, p. 3, apud. Melvin UROFSKY, *Op cit.*, p. 14.

TOLERANȚĂ, CONSENS ȘI COMUNITATE

---

*Maria-Teodora Bistoreanu, 12C,
Coordonator: Prof. Elena Găvan,
Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu*

„Nu pui temelia libertății atunci când
îi împuști pe cei ce gândesc altfel decât tine.”

— Antoine de Saint-Exupéry

Trăim într-o lume traversată de conflicte interetnice și de crize identitare, societatea se polarizează, agresivitate crește, aroganța unor grupuri față de altele care refuză să se lase manipulate se accentuează iar toate aceste fenomene au dincolo de sărăcie și un fundal religios indubitabil. În acest context terorismul, având ca pretext religia și credința fanatică într-un Dumnezeu căruia i se aduc jertfă crime și sinucideri a devenit principala problemă a secolului nostru.

De cealaltă parte, dincolo de această amenințare există teama celorlalți în fața „pericolului” de a-și pierde identitatea. De-a lungul evoluției noastre, istoria a dovedit-o din plin, orice cultură pierde unele trăsături și câștigă altele. Un astfel de proces este normal, în cele din urmă, nu este o descoperire de ultimă oră. Culturile sunt vii și trebuie să rămână vii. Păstrarea identității nu înseamnă, însă, mortificare culturală.

Malraux care spunea: „*Le XXI-ème siècle sera spirituel ou ne sera pas*” se referea, poate, la faptul că societatea noastră dacă nu va reuși să-și regăsească valorile spirituale și culturale, religia fiind una dintre ele, va rămâne fără gândire. Dincolo de valorile umane tradiționale, cum ar fi binele, adevărul, dreptatea, libertatea odată cu evoluția societății noi valențe li se adaugă respect, integritate, spiritualitate, toleranță, consens, familie. Toate acestea au ca scop orientarea acțiunii societății sau a grupurilor sociale, pentru a face cele mai bune alegeri, dar și în vederea cooperării sociale. Moralitatea este, potrivit lui Bauman, mai mult decât „a fi”; înseamnă „a fi mai bun”.

Împasul etic al modernismului actual, constă în faptul că se luptă împotriva unor manifestări ale răului fără a cunoaște rădăcina iar cel pe care noi îl numim „străinul” nu este recunoscut ca o ființă pe deplin umană, cu aceleași drepturi, nevoi și aspirații, ci este privit cu indiferență, cu teamă ori cu ostilitate. Indiferent ce haină îmbracă, că este persoană cu dizabilități, cu orientări religioase diferite, de origini etnice diferite „străinul” de lângă noi este stigmatizat. Toate inegalitățile sociale sunt și rămân mereu fenomene ale puterii și dominației, iar starea și durata lor sunt asigurate prin convenții sociale. Acestor persoane, noi trebuie să le oferim posibilitatea de a se integra în colectivitate, de a-și exprima părerile, de a simți bucuria fiecărei zile.

Ne punem astfel întrebarea: *E toleranța baza pe care se construiesc relațiile umane sau e doar ignoranță într-o altă formă?*

Pentru mine, *toleranța* este respectul, acceptarea și aprecierea bogăției și diversității culturilor lumii. Ea este incurajată prin cunoaștere, comunicare, libertatea gândirii, conștiinței și credinței. *Toleranța* este armonia în diferențe, este o virtute care face ca pacea să fie posibilă și care contribuie la înlocuirea culturii războiului cu o cultură a păcii.

Toleranța poate rămâne doar un concept sau poate deveni o atitudine. Din nefericire pentru unii dintre noi ea înseamnă renunțare, slăbiciune sau indiferență. Ea reprezintă capacitatea de a accepta opinii diferite, viziuni diferite, e o formă superioară de înțelegere, înțelepciune, putere și civilizație, o dovadă de respect pentru rasa umană. Egalitatea între oameni ar trebui să reprezinte, astăzi mai mult ca oricând, un mod real de viață și nu o concepție uneori imposibil de atins.

România este totuși un exemplu pozitiv în ceea ce privește toleranța și respectul față de celălalt, având ca dovadă de-a lungul timpului neimplicarea în politica teritorială a altor state, prezența diverselor comunități etnice dar și bună conviețuire dintre religii și confesiuni diferite. Cu siguranță, și noi suferim de lipsă de empatie, de disponibilitate pentru integrare socială a celor în nevoie.

De aceea, o altă întrebare la care ar trebui să răspundem fiecare dintre noi, cei interesați de o schimbare majoră în acest sens, este: *Ce putem face noi înșine pentru noi și pentru comunitatea noastră și cum putem să administrăm diferența?*

Răspunsul ar fi o cooperare civică mai bună, angajarea individuală în educație, deoarece educația poate și are sarcina de a preveni ivirea unor

conflicte prin promovarea comunicării, cunoașterii autentice, deschiderii spre celălalt, *toleranței*, a *consensului*.

„*Consensul este o împărțășire care într-un fel sau altul angajează*”. Această definiție a lui Graham, focalizează perfect legătura între conceptul de *toleranță* și cel de *comunitate*.

Comunitățile umane sunt caracterizate atât de existența unor interese de tip particular, cât și de interese comune, iar pentru atingerea acestor obiective comune e nevoie ca oamenii să întreprindă anumite acțiuni comune, să aibă un sistem de valori bine determinat care să dea sentimentul apartenenței la grup. O *comunitate*, ca și alte instituții sociale, este mai mult decât o simplă sumă de indivizi; este un set de relații, incluzând atitudinile și comportamentele membrilor săi. Ea este plină de facțiuni, lupte, conflicte, bazate pe diferențe de sex, religie, acces la resurse, etnicitate, clasă socială, nivel de educație, venit, deținerea de capital, limba, toate acestea conducând la respingeri, ignorări reciproce ale diferitelor grupuri.

Comunitatea este posibilă, este realizabilă prin exersarea și cultivarea *toleranței* și a *consensului*.

Pentru a promova participarea și dezvoltarea în *comunitate*, trebuie să încurajăm *toleranța* și spiritul de echipă, să luăm decizii în *consens*.

Este necesar, deci, să înțelegem cu toții că prin educație și un dialog permanent putem descoperi și înțelege elementele esențiale morale și etice. Cu siguranță nu există strategii cu aplicabilitate generală în rezolvarea tuturor acestor discrepanțe sociale, dar prin încercări de cunoaștere a situațiilor concrete, pe cât posibil în mod detașat și obiectiv, se pot lua măsuri care să fie cât mai adecvate actorilor implicați.

Bibliografie

Zygmunt Bauman, *Etica postmodernă*, Editura Emarcord, Timișoara 2000

Șchiopu Ursula., *Dicționar de psihologie*, Editura Babel, 1997

<http://www.ccerpa.ro/dialog-intercultural-interreligios-si-interetnic>

STRĂINII ÎN OGLINDA PLURALISMULUI

---

*Laura Berzigheanu & Daiana Predescu,
Coordonator: Cosmin Oproiu,
Colegiul Național „Tudor Arghezi” Târgu Cărbunefști*

Străinul (gr. *xenos*) și condiția acestuia au suscitât din vechime și până astăzi numeroase problematizări, perplexități și atitudini - ce ar putea la fel de bine să se constituie într-o xenoantropologie pitorească.

Străinul (celălalt, altul, „nou venitul”) poate fi socratic chestionat ca subiect metafizic (*ce este un străin?*), poate fi confiscat de *studiile culturale*, poate fi materie primă a *etnologiei*, factor de risc al *statisticilor geo-politice*, obiect de studiu al *sociologiei* și *politologiei*, țap ispășitor al democrațiilor contemporane și țintă mass-mediatică a aversiunii (există ghiduri ghiduri ale xenofobului!). Așadar, trebuie aleasă cu prudență o perspectivă din/prin care ne raportăm la străin, un context factual al explicației și interpretării acestei urgențe cotidiene. Optica oficială, formală, instituțională cu privire la *xenos* este politică, străinul la fel ca noi este *zoon politikon* și subiect de drept. Însă lentilele perceptive sunt fie convexe (*optica / viziunea multiculturalistă*), fie concave (*optica / viziunea pluralistă*).

De asemenea, contează singularul (conceptualizabil mai degrabă filosofic) și pluralul (conceput politico-social) acestei prezențe umane, cât și cadrele generale de referință: democrațiile avansate și cele în progres, de tranziție. Prin urmare, intervine decizia de optică politică: dacă alegem strict perspectiva pluralistă, euro-centristă renunțăm obligatoriu la cea multiculturalistă, corect-politică.

Teoreticienii pluralismului consideră raportarea la această *urgență a străinului*, destul de complexă și multivalentă, accentuează că în fapt este necesară o înțelegere prealabilă a chestiunii pluralismului de către adepții pluralismului înșiși (de gazdele pluralismului) și ulterior putem raporta pluralismul – ca *ideallprincipiu*, *valoare* sau *problemă practică* – la altceva sau altcineva. Suntem invitați să conștientizăm, într-o primă fază, *problema pluralismului* și după aceea posibila sa externalizare și interacțiune cu tema străinilor.

Pluraliștii susțin că o societate bună, deschisă, liberă este principial și experiențial doar una pluralistă, aflată într-o profundă opoziție cu cea multiculturalistă (bazată pe accentuarea interesată a diferențelor etnice, culturale, religioase și lingvistice). O primă problemă concretă care survine ar fi aceea a elasticității sale: *cât de pluralistă și deschisă poate deveni când este flankată de polii necomplementari ai migrației și multiculturalismului? Pot străinii pe care îi include și îi integrează, să se adapteze la exigențele altei cetățenii, la obligațiile socio-economice și la eticile bunei conviețuiri?* Adepții societății deschise avertizează de asemenea și cu privire la limitele macrosociale - există un dublu risc: societatea se poate autodistrage și granițele pot dispărea. Fibra acesteia, constituită din raționalitate, toleranță, progres și libertăți poate fi slăbită în profunzime, atât de diversitatea fizică a imigranților, cât și de retorica emotivo-instinctuală promovată de multiculturalism.

Astfel, partizanii pluralismului susțin că însăși problema libertății membrilor actuali ai societății deschise devine dilematică: *poate fi flexibilizată valoarea libertății de multiplicitățile etnice și culturale? Se compatibilizează libertatea statutară cu realitatea unei „cetățenii diferențate”?* Pluralismul presupune *toleranță*: acesta este un alt mare principiu, altă mare valoare a acestui tip de societate. Toleranța facilitează diversitatea și diferențele de păreri, atât ale individului cât și ale comunității sale politice. Aceasta nu presupune relativismul, ci este înțeleasă ca un ideal moral ce respinge dogmatismul, interzice comportamentele neconforme și este același lucru cu reciprocitatea.

Ca alternativă la ideologiile comunistă și individualistă, concepția pluralistă reprezintă un ideal de viață și o teorie etică pentru realitatea politică occidentală (liberală, capitalistă). Prin urmare, într-o comunitate de acest fel, consensul este acceptare, împărtășire, angajare. Adepții pluralismului consideră *comunitatea* drept unitatea primară a construcțiilor socio-politice – comunitate concretă – ca identicator, ca sentiment comun de apartenență, prin care ne identificăm și ne identifică. Pentru aceștia, *statul-națiune* (ca unitate optimală a geopoliticii) și *societatea* (ca un corp operativ, ca o comunitate abstractă, agregare mecanică bazată pe schimb și contract) sunt în plin proces de desemantizare.

Comunitatea pluralistă creează o dispoziție tolerantă, ca sumă de asocieri voluntare, de afilieri multiple, de linii de separație și încrucișare - favorizează dezvoltarea capacităților reflexive și etice ale membrilor săi. Aceștia pot fi prezenți activ într-o multitudine de asociații intermediare și pot

apela la o multitudine de organisme spre a-și proteja drepturile și interesele. Indivizii devin implicați, viața lor interioară și cea exterioară devine o arenă a deliberării și a revendicărilor, a prioritizării obiectivelor de interes comun. Astfel, se configurează *limita* comunității - aceasta este granița mobilă între *ei și noi*: „suntem ceea ce suntem și cum suntem, în funcție de cine sau cum nu suntem” (G.S.), în sensul că, o comunitate de apartenență bazată pe conlucrare activă, va presupune o izolare față de „ceilalți”, față de „contracetațeni”, față de „contranaționalități”. *Noi*/statele europene este circumscris (sau negat) de *ei*/migranții/refugiații străini. Ca atare, reacțiile xenofobe venite dinspre *lumea liberă* sunt înțelese și receptate de pluraliști, mai degrabă din perspectiva respingerii cultural-religioase și nu *numai* pe premise rasiste („adevăratul rasism îi aparține celui care-l provoacă”)(*idem*).

Capitalismul târziu este sinonim cu laicizarea ireversibilă, așadar fanatismul, militantismul religios și supunerea în fața teocrației nu pot fi imanentizate într-un mediu liberal, secularizat. E de la sine înțeles că societatea deschisă nu poate accepta fractura comunității prin asimilarea „dușmanilor culturali”. Partizanii pluralismului consideră coexistența laolaltă, în diferență și cu diferențele specifice, posibilă doar dacă există deferență și reciprocitate, dacă sunt asumate lucid și interiorizate rolurile de „binefăcători” și „beneficari”. A fi inclus într-o comunitate pluralistă „înseamnă a dobândi și a da de la tine în același timp”(id.), nu a favoriza scindarea, a institui opoziția și a promova intoleranța.

Politicile recunoașterii întreprinse de multiculturalism, ignoră nivelurile de analiză a pluralismului, fac doar „vizibile și relevante” diversele culturi, „fabrică” imaginea străinilor în termenii infantilismului și victimizării. Multiculturalismul este negația însăși a pluralismului, nu se poate impune ca valoare de referință, deoarece este agresiv, secesionist și netolerant. Chiar dacă are aparența unei doctrine dominante, pluralismul reprezintă codul genetic al societății deschise, e caracteristica vieții politice occidentale, un cadru propice de manifestare a culturilor locului, a păcii interculturale. Este un tip specific de structură socială, de aceea nu trebuie confundat cu diferențierea socială, socialmente acesta presupune recunoaștere reciprocă.

Adepii săi susțin că în politica pluralistă, se combină elemente din individualismul lui John Locke, din etica participativă a lui John Dewey și din virtuțile continuității și stabilității specifice gândirii lui Edmund Burke. Aceasta exprimă o diversificare a puterii, se fundamentează pe o pluralitate de grupuri independente, neimpuse și non-exclusive (partidele

însele sunt un produs „real” al pluralismului ca ideal), nu se reflectă în *consens* și *conflict*, ci în dialectica disensiunii și dezbaterii (bazată pe ambii termenii, niciunul nefiind decisiv). Consensul este necesar la nivelul principiilor fundamentale și în cazul regulilor de rezolvare a conflictelor, înseamnă „un proces de negociere între minți și interese divergente” (*ibid.*), nu înseamnă unanimitate inflexibilă. De asemenea, sistemul politic pluralist este cea mai bună apărare și legitimare a principiului majoritar (ca principiu decizional), conform căruia majoritatea trebuie să respecte drepturile minorității. Puterea politică este separată de religie și economie, ceea ce face posibilă inovația și schimbarea.

Aceste considerații „idealiste” sunt constant amendate de către criticii neopluraliști, multiculturaliști, de către detractorii „pluralismului de stat” din perspectiva problemelor concrete pe care nu le rezolvă sau nu le controlează: „statul asistențial și birocratizarea vieții publice, au conferit o pondere prea mare puterii stimulativ-coercitive a statului, în defavoarea asociațiilor plurale; oligopolizarea a dat capitalului prea multă putere independentă și prea multă influență asupra aparatului de stat; relațiile stat-economie, stat-electorat generează o serie de contradicții care diminuează capacitatea statului de a răspunde revendicărilor; consensul pluralist a fost erodat și este nevoie de noi alternative de guvernare a comunității globale; instituțiile nu își ating scopurile în fața numeroaselor manifestări de încălcare a ordinii; politica economică trebuie să-și schimbe finalitățile ș.a.” (D.M.)

Alte obiecții vizează: pragmatica termenului (pluralismul este obscur, prea complicat sau prea facil), actualitatea sa (pluralismul este un novitivism, un cuvânt la modă, trivializat), ipostaza sa culturală („pluralismul cultural recunoaște că idealul promovat de o anumită societate pluralistă sacrifică anumite virtuți pe care alte moduri de viață le-ar stimula”, *idem*) sau importanța relativă pe care *idealul pluralist* ar trebui să o acorde diverselor sale elemente.

Dincolo de aceste divergențe, de imperfecțiunile teoretice și neajunsurile factice „crența în *valoarea* pluralismului este condiția de care depinde tot restul”. (G.S.)

Texte utilizate:

Giovanni Sartori - *Ce ne facem cu străinii?* Ed. Humanitas, 2007

David Miller - *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice*, Ed. Humanitas, 2006

VINDECAREA DE STRANIETATE

---

*Dana Cornea, 12B,
Coordonator: Valeria Roșca,
Colegiul „Gheorghe Tătărescu” Rovinari*

Cine este străinul? În opinia mea, acest cuvânt are o serie sinonimică destul de amplă. În sens conotativ, putem identifica străinul dezlegând propriile noastre stări sufletești. Străinul este cel pentru care se naște în noi disprețul, lașitatea de a-l recunoaște ca om, și o nepăsare profundă. În sens denotativ, străinul îmi pare a face trimitere la o problemă pe care o întâmpină acum Europa, o problemă deopotrivă încălțată și dramatică, mai exact refugiații și terorismul.

Indiscutabil, străinul este un om. Omul pus în fața propriului destin, ca orice om, sau omul înfruntându-și propriul destin, ca cei mai curajoși dintre oameni. Omul este acea ființă ce caută neîntrerupt depășirea “condiției umane”, depășirea limitelor impuse de societatea restrictivă în care își duce viața. Tot ceea ce ne înconjoară, precum și sumedenia de evenimente în cadrul cărora luăm parte activ sau nu, ne conturează personalitatea din punct de vedere emoțional, cognitiv și chiar social. Dacă ni se repetă zilnic că suntem niște ființe inferioare, fără educație, niște neisprăviți, vom ajunge întocmai. Dacă ni se repetă până ce ajungem să ne încredințăm noi înșine că suntem “ființe deschise spre bine”, cum spunea Pascal, ființe raționale care merită să fie “scopuri în sine”, și nu doar mijloace în vederea atingerii unui scop al altora, perspectiva se schimbă. Oamenii își dau seama toți că au o natură comună, aceeași esență. Încetează să se mai uite la alți oameni ca la străini, ca la ființe străni, diferite, de neînțeles și de neacceptat.

În cugetările lor, oamenii și-au pus mereu problema existențială a sensului vieții. Efemeritatea e unul din acele ace înfipite în liniștea și confortul oricui. Nicio ființă conștientă de sine nu poate îndura cu seninătate gândul că viața sa este neant. Unde va ajunge omul trăind numai în umbra trecutului, înspăimântat că timpul e cel mai mare dușman al lui? Ca să-și mai tempereze cumplita angoasă în fața sfârșitului, pe care-l presupune

“condiția umană”, omul începe o luptă continuă de a o depăși. Neajunsul de a trăi o viață finită duce omul la o dorință aprigă de autodepășire, autoconstruire, autoeducare. Suntem într-un fel siliți să reflectăm dacă nu cumva “condiția umană” e pariul nostru cu devenirea. Alegem “devenirea întru devenire”, adică pieirea, sau alegem, spărgând blestemul finitudinii, “devenirea întru ființă”, adică spiritualizarea? Astfel, omul are șansa să aleagă ce devine, el fiind ceea ce face. Omul e o ființă liberă, ne spun toți filosofii, ceea ce nu-i întotdeauna ușor de suportat. Libertatea e o povară, cea mai dulce povară, dar una care implică responsabilitatea. Suntem liberi să ne construim pe noi înșine astfel încât să nu ne fie rușine când celălalt ne privește. Doar ochiul celuilalt, prezența străinului, a alterității trezește în mine rușinea, un amestec de regret și spaimă, conștiința că am făcut ce nu se cădea. Omul știe ce se cuvine și ce nu, ce se cade să faci și ce nu. Viața printre alții te învață singură care sunt normele comportamentale și care nu. Aristotel formulează încă din antichitate că viața în comunitate este cea care face din om o ființă morală, capabilă să exerseze virtuțile de bine, corect, just, drept. Doar în prezența celuilalt, a diferitului, a alterității, ești conștient prin sentimentul rușinii, de nepotrivirile și de neomenia ta. O spune foarte răspicat modernul Jean Paul Sartre. Se pune problema: Este celălalt străinul prin excelență? Dacă ar fi să răspundem cu Sartre, răspunsul ar fi: da, celălalt e infernul, adică străinul, departele. Dacă ar fi să răspundem altfel, am spune, nu, celălalt e aproapele. Dar nu oricine trăiește sau trece pe lângă noi e și aproapele nostru. Ca să fii aproapele cuiva, testul e simplu: ești bunul samarinean sau ești levitul care trece nepăsător pe lângă cel rănit de viață?

Fiecare om își confecționează o anumită identitate și relatează cu alte persoane în modul său propriu. Unii cultivă fapta bună și înfrățesc dreptatea, alții săvârșesc fapte ale căror consecințe constau în îngrădirea libertății celorlalți. Identitatea oricărei persoane este un mozaic de asemănări și totodată diferențe în raport cu alții. Identitatea e imaginea pe care fiecare o recunoaște în oglinda conștiinței proprii căci omul e singura ființă conștientă de sine, cum afirmă Pascal. Și ce este mai tragic decât să fii conștient că ești “un om al absurdului” cum recunoaște în cele din urmă că este Meursault, personajul romanului *Străinul*, al lui Camus. Un om indiferent care și-a pierdut profunzimea tocmai pentru că nu a descoperit sensul vieții, este un om care va ajunge în cele din urmă să comită cu ușurință o crimă, chiar dacă aparent el se află în ipostaza de a-și apăra viața.

În altă ordine de idei, străinul este asociat cu cel care vine din altă parte. Emigranții, refugiații, exilații sunt modele ale străinului. E plină literatura de vaietele și lacrimile transformate în cuvinte ale străinului. Nu e ușor să-ți rupi rădăcinile și să te strămuți asemeni unei plante, în alt pământ decât cel pentru care ai fost plămădit. Procesul de adaptare la alte tradiții, alte obiceiuri, alte valori uneori, e dificil. Uneori e echivalent cu demolarea identității. Nu toți au și puterea reconstrucției. Cei mai puternici reușesc, ceilalți, eșuează. Se întorc de unde au plecat sau supraviețuiesc acolo, rușinați. E cazul multor români plecați în generoasa Europă. Ce se întâmplă însă când acest străin, omul venit din altă parte, din altă civilizație, cu alte valori, profită de toleranța gazdei și îi ucide familia sau îi distruge casa? Terorismul e o problemă majoră pe care o întâmpină Occidentul, aceasta afectând și reprezentând un pericol pentru întreaga societate umană. Problemele Europei testează maturitatea și capacitatea de adaptare a cetățeanului pus într-o situație limită. Ce trebuie el să aleagă: renunțarea la toleranță și deschidere sau înfruntarea acelor străini, totuși nu mulți, care își cultivă teroarea? Mai poate cetățeanul european să facă această distincție între sârmanii refugiați și practicantii terorismului? Terorismul s-a răspândit ca o molimă catastrofală. atentate tot mai deseucid oameni nevinovați. Este acest fenomen unul menit să schimbe filosofia politică bazată pe toleranță, acceptare, ajutor pentru cei aflați în dificultate a bătrânei Europe? Această problemă contemporană nu poate fi rezolvată decât printr-o abordare interdisciplinară focalizată pe valorile și principiile morale ale creștinismului, cele care au și întemeiat Europa. Oameni disperăți că și-au pierdut pe cei dragi în atentate absurde, mai au încă puterea să creadă în fericirea lor venită din iertare. Acești oameni sunt pentru noi un exemplu că nu contează întâmplarea care vine peste om, ci ce face omul din întâmplarea care vine peste el.

Prin urmare, străinul face trimitere la o multitudine de înțelesuri denotative sau conotative. Noi înșine putem fi niște străini chiar pentru noi înșine dacă nu ne trezim la timp pentru a pune întrebări esențiale despre natura noastră. Nu e cazul să ajungem ca Meursault în pragul morții pentru a înțelege fericirea. Insensibilitatea și indiferența față de cel de lângă noi cultivă semințele morții. Trebuie să găsim căile de a ne vindeca pe noi înșine de patima ideologiilor sau a atașamentelor neraționale față de o religie, o idee, sau față de un om. Noi ne aflăm în această lume și pentru a înțelege în ce constă natura noastră, specificul, sensul nostru.

PREA MULȚI ÎNTR-O LUME PREA GOALĂ

---

*Teodora Pîrvulescu, 12,
Coordonator: Liliana Cantemir,
Colegiul Național „Ecaterina Teodoroiu” Târgu Jiu*

Dacă am tria oamenii după dorința fiecăruia de a fi, ne-am alege cu două grămezi, considerabil diferite și ușor înfricoșătoare. Reprezentații majorității nu sunt, în mod necesar, lipsiți de instinctul primar de supraviețuire, ci, pur și simplu, nu își doresc, sau nu conștientizează, posibilitatea cunoașterii lor. Însă, ce se întâmplă atunci când apare frica și ne schimbă condiția? Devenim străini. Și în fața dorinței noastre de a fi, deja foarte risipită, apare cenzura, zidul umanității.

Străin este un termen ce poate fi folosit în variate forme și contexte, dar, în principal, este vorba despre o persoană ale cărui stil de viață, limbaj și spirit sunt totalmente diferite de cele ale mediului în care acesta pătrunde.

Astăzi, problemă migraționista este de-o anvergura impresionată, și pe drept, întrucât aceasta aduce la suprafața probleme de etică intens săpate în ființa omului social modern.

Fugind dintr-o lume în care nu mai pot fi, nu mai pot exista ca ființe cuvântătoare, dar mai ales ca oameni, imigranții se lovesc de un zid occidental, ridicat din norme și idei ce asupresc drepturile noastre, ale tuturor, de a păși pe acest Pământ în mod egal. Fugind dintr-o lume ale cărei pământuri le sunt cunoscute, tocmai din pricina unor capricii de superioritate, imigranții sunt respinși, firește, de cei care le-au cauzat plecarea. Si fug.

Deși Pământul, în imensitatea și complexitatea sa, pare o singură lume, împrumutată nouă, aceasta prezintă numeroase ascunzișuri și încăperi, unde ființa umană și-a permis să își dezvolte un cult personal. Religii, tradiții, porturi, limbaje și limbi sunt însușite fiecărei "încăperi", în scopul realizării unei arte originale, proprii și indestructibile. Poate mai puțin ultima parte...

Nevoia unei idei aprobatoare de multiculturală se simte în toate domeniile, iar lipsa acestor idei duce la grave probleme sociale: rasism, antisemitism, misoginism. Și, în principiu, problema imigranților. Sentimentul de a fi nedorit, într-o lume care ar trebui să fie și a ta, este asupritor, iar printre acești străini se află, poate, minți scilpitoare, oameni de valoare, de cultură și de-o imensă umanitate, care, nevoiți de împrejurări, au devenit fugitivi, în căutare disperată de a li se oferi o șansă spre supraviețuire.

Copiii poate nu vor înțelege de ce își părăsesc casa, de ce trebuie să parcurgă atât de multă vreme pe drumuri. Unde vor să ajungă? Va fi ca "acasă"? Cum se vor dezvolta ei într-o societate care din punct de vedere al toleranței se clasează rușinos, și care, chiar dacă nu ar fi fost refugiați, i-ar fi făcut să se simtă ca unii? Marginalizarea și rasismul dezvoltă, așadar, caractere periculoase ce se pot și se vor întoarce împotriva celor care i-au determinat să devină așa.

Insist pe ideea de a nu distruge ceea ce este uman, unic și original, chiar dacă aceste concepte ne pot părea stranii sau necunoscute; îmbrățișând această idee a toleranței, se poate ajunge la o conviețuire armonioasă, ce nu presupune sacrificii majore ale minorității, sau chiar ale majorității. Mutualismul este ideea ce ar trebui să desăvârșească această situație. Voi oferi un scurt exemplu pentru a înțelege mai bine acest concept. Ciuperca deține capacități uluitoare de absorbție a mineralelor din sol, însă, în lipsa clorofilei, este incapabilă să realizeze fotosinteză, deci nu își pot sintetiza substanțe organice necesare trăirii. De asemenea, plantele, bogate în clorofilă, deci cu un larg sediu fotosintetic, sunt mai lente în absorbția anumitor elemente din sol și se cuplează cu ciupercile, împărțind substanțele organice rezultate, necesare hrănirii. Cele două, ciuperca și planta, realizează simbioză. O relație bilaterală, de ajutor reciproc, unde fiecare element își aduce aportul spre o supraviețuire optimă.

În acest fel, putem asimila valul de străini, găsindu-le punctele forte și evidențiindu-le prin activități ce îi determină, nu numai să reușească pe plan profesional și psihic, dar și în a ne ajuta în dezvoltarea societății moderne prin perspectiva lor diferită. În mutualism, planta oferă foarte puțin și primește, în schimb, foarte mult. Sună rezonabil!

Din punct de vedere filosofic, cunoașterea omului și a capacităților acestuia ține și de adaptarea sa la nou, reacția și modul de apărare împotriva acestuia. Ființele umane tind să filosofeze despre teme care le sunt plăcute și care îi fascinează din punct de vedere psihologic, însă

adevărată provocare vine din căutarea esenței și filosofiei unor subiecte care ne provoacă frică și un sentiment de repulsie. Această problemă e prezentă încă din antichitate, când omul a dezvoltat o frică de nou nemaivăzută. În natura noastră, tindem spre o stare generală de confort, sunt sceptici în fața noului din cauza repercursiunilor pe care acesta le-ar putea avea asupra stării noastre de a trăi. Un val de popoare noi înseamnă că omul este pus în fața situației de a se confrunta cu ineditul, și, foarte grav, de a-l înțelege. De altfel, acest repuls provine din incapacitatea de a concepe niște valori străine.

Ajungem la ideea că migrationismul reprezintă, de fapt, o bătălie între două lumi. Se disting astfel, două ideologii care, odată combătute, pot armoniza întreaga problemă a migrationismului, ele fiind: acceptarea și adaptarea.

Firește, viața celor care sunt nevoiți să-și părăsească tot ce reprezintă trai pentru ei, se schimbă radical, iar aceștia întâlnesc o civilizație nouă, care nu numai că nu îi dorește în mod neapărat, dar care le pare de ordinul altei realități.

Pe de altă parte, europenilor, confortabili cu situația proprie, le este greu să integreze un popor atât de complex în societatea lor, întrucât, respectarea de-a dreptul a ofertei de a-i găzdui, presupune efectuarea unor schimbări și înțelegerea cultului și originii străinilor.

Este cunoscută origina multiculturală și multietnică a Europei, astfel încât ar fi părut greu de imaginat că ne-am putea izbi de o astfel de problemă, însă problema vine, se pare din Orient, poate de aici și cauza sa.

Imigranții, ar trebui astfel, să-și păstreze identitatea, dar adaptând-o în mediul în care vor să trăiască, fiindcă acesta le poate oferi condiții optime de dezvoltare psihică și fizică, în măsura în care aceștia nu vor să perturbe cursul firesc al societății. Unicitatea și originalitatea popoarelor nu ar trebui să fie diminuate în urma unor astfel de acțiuni de migrare, dar nici dorite a fi impuse unor state ce au oferit ajutor. Această luptă între străini este una ce va perpetua de-a lungul timpului, încât mentalitatea este foarte greu de descifrat, cât și de schimbat.

Fiecare țară suferă de propriile-i probleme, iar cetățenii se simt neîndreptățiți de stat, din cauza existenței diferențelor sociale, materiale și culturale. Se pune astfel problema neajunsurilor fiecărui stat de a le asigura azil refugiaților, deoarece acestea prezintă deja cazuri similare: cetățeni ai unui stat, care sunt străini de acea cultură, acel loc, din pricina situației

precare a economiei, ci nu din cauza că ar fi fost alungați de război din țara lor.

O altă ideologie ce a determinat respingerea acestor străini are la bază frica. În perioada contemporană, a luat amploare sângerosul conflict între Occident și Orient pe bază unor motive care nu vor fi dezvoltate în acest eseu; astfel ia nașterea terorismul. Europeanii, prin natura lor, identifică refugiații sirieni, și nu numai, cu un potențial aport de inamici, care intenționează să profite în urmă situației dezastruase din Siria și să își desăvârșească planurile malefice. Apare frica de teroriști... Acest aspect complică întreg procesul de acceptare și integrare a refugiaților, încât gazda se simte nevoită să rămână sceptică și astfel poate omite anumite valori morale; fiindcă frica limitează posibilitatea noastră de a reflecta îndeajuns încât să ajungem la o soluție favorabilă bilateral.

În concluzie, europeanii ar trebui să se simtă obligați de conduita lor etică să înțelegă o situație ce a rezultat, poate, și în urmă unor acțiuni de ale lor, dar să nu apară în niciun caz cea mai mică posibilitate de a acționa fără un lung proces de gândire în prealabil. Totodată, imigranții ar trebui să își modeleze cultul propriu după mediul în care au ajuns și să nu încerce să construiască din Occident un al doilea Orient.

În definitiv, este imperios necesară toleranță față de semenii noștri și față de dorința lor de a fi.

ÎN CĂUTAREA *ORIGINILOR* RELIGIEI

---

*Prof. Liliana Cantemir,
Colegiul Național „Ecaterina Teodoroiu” Târgu Jiu*

O revelație primordială

„Numai detaliile contează” (Il n'y a que les details qui comptent), spune un proverb francez. Nu voi pretinde că proverbul este aplicabil în toate cazurile, dar sunt momente în istoria culturii când detaliile sunt surprinzător de revelatoare. Să considerăm, de pildă, începuturile umanismului italian în Florența. Se știe, îndeobște, că Marsilio Ficino a întemeiat Academia Platoniciană și a tradus în latină Dialogurile lui Platon, precum și câteva lucrări și comentarii neoplatoniciene. Există însă un detaliu care scapă de obicei atenției noastre: Cosimo de Medici i-a încredințat lui Ficino traducerea manuscriselor lui Platon și Plotin, manuscrise pe care dregătorul le colecționa de multă vreme. Însă, în jurul anului 1460, Cosimo a achiziționat manuscrisul care avea să se numească, mai târziu, Corpus hermeticum și i-a cerut lui Ficino să-l traducă neîntârziat în latina. La vremea aceea, Ficino nu începuse încă traducerea la Platon; el a pus totuși la o parte Dialogurile și s-a așternut în grabă la traducerea lui Poimandres și a altor tratate hermetice, astfel încât și-a terminat în câteva luni treaba. În 1463, cu numai un an înaintea morții lui Cosimo, aceste traduceri erau încheiate. Corpus hermeticum a fost așadar primul text grecesc tradus și publicat de Marsilio Ficino. Abia după aceea, Ficino a început să se ocupe de traducerea lui Platon.

Acest amănunt este important. El aruncă lumina asupra unui aspect al Renașterii italiene ignorat sau cel puțin neglijat de istorici, cu numai o generație în urmă. Cosimo și Ficino au fost fascinați de descoperirea unei revelații primordiale, aceea descoperită în textele hermetice. Ei n-aveau, bineînțeles, nici un motiv să pună la îndoială că acest Corpus hermeticum aparține egipteanului Hermes și conține cea mai veche revelație, care la precedat pe Moise și i-a inspirat și pe Pitagora și pe Platon și pe magii persani.

Deși exalta sacralitatea și veracitatea textelor hermetice, Ficino nu se suspecta-și nu putea să se suspecteze-că nu ar fi un bun creștin, înca în secolul al doilea, apologetul creștin Lactanțiu îl considera pe Hermes Trismegistul un înțelept inspirat de Dumnezeu și considera că unele profeții hermetice se împliniseră o dată cu nașterea lui Iisus Hristos. Marsilio Ficino reafirma această armonie între hermetism și magia hermetică, pe de o parte, și creștinism, pe de alta. Nu mai puțin sincer era Pico della Mirandola când considera că Magia și Cabbala confirmau dumnezeirea lui Hristos. Papa Alexandru al șaselea a pus să i se picteze la Vatican o frescă înșesată de imagini și simboluri egiptene, adică, hermetice! Acest fapt nu era cerut de rațiuni estetice sau ornamentale, ci ținea mai degrabă de voința lui Alexandru al șaselea de a-și marca protecția sa față de mult prețuita tradiție ocultă egipteană.

Un interes atât de extravagant pentru hermetism este profund semnificativ. El revelează aspirația omului Renașterii către o „revelație primordială” care să poată include nu numai pe Moise și pe Cabbala, ci și pe Platon, și, mai ales, misterioasele religii ale Egiptului și Persiei antice. El dezvăluie în același timp profunda insatisfacție lăsată de teologia Evului Mediu și de concepțiile medievale despre om și univers, reacția împotriva a ceea ce s-ar putea numi un creștinism „provincial”, altfel spus, pur occidental, precum și aspirația către o religie universalistă, transistorică, „mitică”. Timp de aproape două secole, Egiptul și hermetismul- adică magia egipteană- au obsadat pe mulți teologi și filozofi, credincioși, necredincioși sau cripto-ateiști. Dacă Giordano Bruno a salutat cu atâta entuziasm descoperirile lui Copernic, aceasta se datora faptului că pentru el heliocentrismul avea o profundă semnificație religioasă și magică. Pe când era în Anglia, Giordano Bruno profețise reîntoarcerea iminentă a religiei magice a Egiptului antic, așa cum era aceasta descrisă în Asclepiu. Bruno se simțea superior lui Copernic, căci în timp ce acesta își înțelegea propria teorie doar ca matematician, Bruno putea interpreta diagrama coperniciană ca pe o hieroglifă a misterelor divine.

S-ar putea realiza un studiu fascinant retrasând istoria acestui mit religios și cultural al „revelației hermetice primordiale” până la distrugerea sa în anul 1614 de eruditul helenist Isaac Casaubon. O istorie detaliată a acestui mit pre-modern ne-ar îndepărta prea tare de subiectul nostru. Este destul să spunem că Isaac Casaubon a demonstrat, pe baze pur filologice, că, departe de a reprezenta o „revelație primordială”, Corpus hermeticum

este o culegere de texte destul de târzii - nu anterioare secolelor al doilea sau al treilea ale erei noastre - reflectând sincretismul helenistico-creștin.

Creșterea și descreșterea aceste credințe extravagante într-o revelație primordială transmisă prin scris i-a câteva tratate sau simptomatice. Se poate chiar spune că ele anticepează ceea ce se va produce în următoarele trei secole. În fapt, căutarea unei revelații premozaice a prefigurată și, mai târziu, a însoțit seria de crize care a zguduit creștinătatea apuseană și, în cele din urmă, a făcut loc ideologiilor naturaliste și pozitivistice din secolul al nouăsprezecelea. Interesul intens și continuu față de „egiptianism” și alte „mistere orientale” n-a încurajat, în timpul Renașterii, dezvoltarea a ceea ce se cheamă azi istoria comparată a religiilor. Din potrivă, urmarea directă a atenției lui Ficino, Pico, Bruno și Campanella față de tezaurul hermetic a fost dezvoltarea filozofiilor naturaliste și triumful științelor matematice și fizice. În perspectiva acestor noi filozofii și științe, creștinismul nu era singura religie relevantă-dacă mai era considerat o religie „revelată”. În cele din urmă, în secolul al nouăsprezecelea, creștinismul, precum și toate religiile cunoscute au ajuns să fie socotite nu numai lipsite de teme, dar chiar periculoase din punct de vedere cultural, pentru că împiedicau progresul științei. Era aproape un consens în intelighenția epocii convingerea ca filozofii au dovedit imposibilitatea demonstrării existenței lui Dumnezeu; în plus, se pretindea că științele demonstraseră că omul este alcătuit numai din materie, și deci nu există ceva ce s-ar putea numi „suflet”, adică o entitate spirituală independentă de corp și supraviețuind acestuia.

Începuturile istoriei comparate a religiilor

Este însă demn de atenție faptul că începuturile istorie comparate a religiilor se ivesc către mijlocul secolului al nouăsprezecelea, în plin avânt al propagandei pozitvistice și materialiste. Auguste Comte a publicat Catechisme positiviste în 1852 și Systeme de politique positive între 1855-1858. În 1858, Ludwig Buchner a publicat cartea sa Kraft una stoffe. El încerca să demonstreze că Natura este lipsită de finalitate, că viața e produsă prin generație spontanee și că sufletul și spiritul sunt funcțiuni organice. În plus, Buchner afirma că spiritul este rezultanta tuturor forțelor reunite în creier și că acea realitate ce o numim suflet sau spirit este foarte probabil efectul „electricității nervoase”. În anul următor, 1856, Max Muller a publicat Essays in Comparative Mythology, care poate fi socotită prima

carte importantă în domeniul religiilor comparate. Peste trei ani, a apărut *Origin of Species* a lui Darwin, iar în 1826, Herbert Spencer a publicat cartea *First Principles*. În aceasta, Spencer încerca să explice evoluția universului printr-o schimbare misterioasă în starea materiei primordiale, de la starea de omogenitate nedeterminată la o eterogenitate determinată.

Aceste descoperiri, ipoteze și teorii noi care pasionau lumea savanților au devenit îndată foarte populare. *Naturliche Schopfungsgeschichte*, cartea lui Ernst Haeckel, a devenit un bestseller al epocii. Publicată în 1868, ea a beneficiat până la sfârșitul secolului de peste douăzeci de ediții și a fost tradusă în vreo douăsprezece limbi. Haeckel nu era, trebuie să spunem, nici un filozof competent, nici un gânditor original. El se inspira din Darwin și socotea că teoria evoluționistă este calea regală către o concepție mecanicistă a naturii. În opinia lui Haeckel, teoria evoluționistă făcea desuete explicațiile teologice și teleologice și, totodată, permitea să se înțeleagă lesne originea organismelor exclusiv printr-o teorie ca cauzelor naturale.

În timp ce cartea lui Haeckel se reedita și se traducea cu furie, iar Herbert Spencer își elabora *System of Synthetic Philosophy*, (1860-1896), noua disciplină care era „istoria religiilor” făcea rapide progrese. În ale sale *Lectures on the Science of Language* (seria a doua, 1864), Max Muller și-a prezentat teoria sa privind mitologia solara la arieni-teorie bazată pe credința lui potrivit căreia miturile au luat naștere dintr-o „boală a limbajului”. În 1871 Edward Burnett Tylor și-a publicat lucrarea *Primitive Culture*, strălucită tentativă de reconstituire a originii și evoluției experiențelor și credințelor religioase. Tylor indentifica primul stadiu al religiei în ceea ce el a numit animism: credința potrivit căreia Natura este animată, adică are un suflet. Din animism a evoluat politeismul, iar politeismul a făcut loc, în cele din urmă, monoteismului.

Nu intenționez să amintesc toate datele importante care au marcat istoria studiului științific al religiilor în a doua jumătate a secolului a nouăsprezecelea. Dar să ne oprim un moment și să examinăm semnificația acestei sincronicități între ideologiile materialiste, pe de o parte, și interesul crescând pentru formele orientale și arhaice ale religiei, pe de alta. Căutarea neliniștită a originilor Vieții și Spiritului, fascinația pentru „misterele Naturii”, nevoia de a pătrunde și descifra structurile interioare ale Materiei – toate aceste aspirații și pulsuni denotă un fel de nostalgie, am putea spune, a primordialului, a matricii universale, originare. Materia, Substanța reprezintă originea absolută, începutul a toate: Cosmos, Viață, Spirit. Se

constată o dorință irezistibilă de a străpunge adânc timpul și spațiul, de a atinge limitele și începuturile Universului vizibil și, în special, de a descoperi temeiul ultim al Substanței și starea germinală a materiei vii. Dintr-un anumit punct de vedere, a spune că sufletul omenesc este, în cele din urmă, un produs al materiei nu este în chip necesar o afirmație umiltoare. E adevărat, din această perspectivă, sufletul omului nu mai este considerat o creație dumnezeiască; dar dacă se ia în considerație ideea că nu există Dumnezeu, este destul de consolator să se descopere că sufletul este rezultatul unei extrem de lungi și complicate evoluții și că el își are începutul în cea mai veche realitate cosmică: materia fizico-chimică. Pentru savanți și inteligența lumii științifice din a doua jumătate a secolului al nouăsprezecelea, materia nu numai că rezolva toate probleme, dar, în același timp, reducea viitorul omenirii la un progres neîntrerupt, non-dramatic, și destul de obositor. Grație științei, omul va ajunge să cunoască tot mai bine materia și să o stăpânească tot mai mult. Acest progres spre perfecțiune este fără capăt. Din această încredere entuziastă în știință, în educația științifică, în industrie, se va putea degaja un soi de optimism religios, mesianic; omul va fi, în cele din urmă, liber, fericit, bogat și puternic.

Bibliografie

Mircea Eliade- „Nostalgia originilor”, Ed. Humanitas București pag. 62-69

Mircea Eliade- „Nostalgia originilor”, Ed. Humanitas București pag. 120-122

GLOBALIZAREA ȘI DIVERSITATEA CULTURALĂ

---

*Annemarie Mocioi,
Coordonator: Elena Roată,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu*

Conceptul de cultură a diversității poate avea diferite modalități de abordare a noțiunii în sine, mai ales privită prin prisma globalizării și integrării europene a României. Teoria culturii a fost considerată a fi extrem de complexă, fiind construită pe ideea privind modelele culturale care pornesc de la o anumită percepție, semnificație, misiune, toleranță și securitate. Cultura poate fi reprezentată sub forma unor structuri inteligibile, încărcate de o realitate care se poate cunoaște, învăța și transmite. Cultura trebuie privită tot timpul ca fiind un produs al activității omului, care privește constructiv dar și critic atât natura cât și societatea, care este într-o continuă dezvoltare.

Pentru a înțelege diversitatea culturii și lanțul ei continuu de schimbări, trebuie percepută și acceptată descrierea culturii ca fenomen organic. Comparația culturii cu un organism viu este o expresie a modului de gândire uman.

În concepția cercetătorilor, cultura nu se ocupă decât de probleme spirituale sofisticate fiind nevoie de o pregătire specială pentru înțelegerea acestor aspecte. Cultura, în general, are ca scop crearea unui efect asupra realității înconjurătoare și desăvârșirea căilor omului spre acțiune. Cultura descrie demersul acțiunii umane, fiind nevoită să se adapteze, corecteze și să se reconstruiască în funcție de acest demers.

Versiunile de modele culturale trebuie analizate cu foarte mare atenție, tocmai pentru a sublinia nu doar varietatea culturilor existente în modernitate, ci și posibilitatea cunoașterii cauzelor unor divergențe de tip cultural, care pot fi conflicte actuale ori trecute. Studii recente indică un mare interes manifestat de „consumatorii de cultură” asupra mijloacelor tehnologiei culturale contemporane, asupra perspectivei devenirii culturale într-o lume care se declară a schimbării și a toleranței. „Consumatorul de cultură” trebuie să caute informații continue despre modelele culturale din

diferite zone de cultură. Este importantă dorința oamenilor de a regăsi elemente comune în cadrul mai multor culturi, tocmai pentru a se putea identifica fie cu alți indivizi aparținând altei națiuni, fie pentru a conștientiza adevăratele lor origini.

Simbolul cultural ocupă un loc major în viața unei comunități, fiind capabil să definească și să contureze identitatea unei societăți. Simbolurile culturale pot fi materiale ori spirituale, regionale ori general umane, depinzând de mijloacele prin care sunt făcute cunoscute.

O altă problemă este cea a termenului „național” în cultură. Cultura națională se afla într-o relație de contextualizare culturală cu ceea ce am numi cultură universală ori mai degrabă globală.

O altă dezvoltare a culturii moderne este legată de cultura de grup, prin aceasta înțelegându-se grup minoritar, opus unei culturi majoritare. Noutatea în acest aspect nu o reprezintă apariția unei disensiuni între majoritate și minoritate, ci mai cu seamă felul în care se înțelege democratizarea culturii. Impactul noutății pe care democrația occidentală a impus-o este extrem de mare. Democratizarea redefinește rolul culturii în gândirea unui popor și în ceea ce privește existența propriilor obiceiuri, ritualuri, tradiții și datini.

Modelul cultural românesc este considerat a fi un model modern, un model reformist. Este unanim recunoscut și acceptat faptul că reformele trebuie să vină din interiorul societății civile, tocmai pentru ca societatea românească să devină conștientă de modernitatea ei, încercându-se, în același timp și perfecționarea ei.

Statutul de membru al Uniunii Europene oferă cetățenilor, inclusiv studenților și profesorilor, posibilitatea de a avea acces la o serie de facilități în ceea ce privește educația. România participă la numeroase acțiuni ale Uniunii Europene în domeniul educației, cum ar fi Comenius și Erasmus.

Procesul de integrare europeană presupune, în mod evident, și existența diferitelor forme de dialog. Extinderea Uniunii Europene reprezintă o oportunitate de cunoaștere a culturii diferitelor țări și o încercare de înțelegere reciprocă, dincolo de avantajele economice. Diversitatea culturală implică schimburi, inclusiv prin intermediul comerțului de bunuri și servicii culturale. Implică de asemenea ca un astfel de comerț să fie echilibrat, astfel încât să permită conservarea și promovarea diverselor manifestări culturale din lumea întreagă.

Aceste principii sunt promovate și în cadrul negocierilor UNESCO asupra diversității culturale. Uniunea Europeană a susținut adoptarea Declarației Universale a Diversității Culturale și a Planului de Acțiune al acesteia, elaborate de UNESCO în noiembrie 2001. Diversitatea culturală este privită ca fiind o provocare pentru progresul lumii contemporane.

Consiliul Uniunii Europene are un rol important în luarea deciziilor cu privire la implicațiile diversității culturale, în scopul menținerii păcii și securității la cele mai înalte niveluri.

Globalizarea este un concept utilizat frecvent, având implicații majore la nivelul culturii unei țări. Globalizarea nu poate avea loc în afara unei structuri culturale care să aibă capacitatea de adaptare. Doar o asemenea societate poate evolua rapid în scopul valorificării modelului cultural în forme ale unei permanente schimbări. Moda culturală este legată de existența unui model care se poate exprima prin diferite variante.

Există o formă de comportament, deseori inconștientă, care le apare unora ca formă de agresiune culturală: etnocentrismul. Acest comportament, caracteristic în special țărilor dezvoltate constituie o amenințare pentru înțelegerea europeană și trebuie corectat.

Agresiunea și dezintegrarea culturală reprezintă două aspecte care conferă oricărui sistem mondial vulnerabilitate, împiedicând înțelegerea reciprocă, dialogul, cooperarea, inițiativele comune și solidaritatea europeană.

Identitatea culturală la ambele niveluri – național și internațional – rămâne una din principalele necesități psihologice și spirituale. Imposibilitatea de a-și putea păstra propria identitate, conduce în mod automat la conflicte în interiorul unei societăți, sau în cadrul societăților dintr-o anumită regiune.

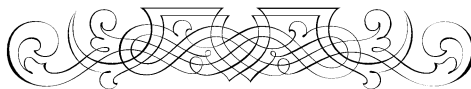
Ideea de bază este aceea de a conștientiza că dreptul la diversitate implică necesitatea solidarității globale. Identitatea culturală este cea care dă oamenilor demnitate și forță, tăria de caracter necesară pentru a supraviețui. Există o moștenire culturală comună a omenirii, a cărei ocrotire și valorificare constituie una dintre marile responsabilități la momentul actual. Această concepție, care subliniază rolul diverselor societăți în crearea culturii, ar putea deveni coloana vertebrală a conceptului de „interdependență europeană”. Interdependența nu implică numai existența unui guvern european unic, ci implică înțelegere și cooperare globală, bazate pe un set de reguli etice, care să prevină transformarea suveranității naționale într-o agresiune culturală.

u t o p i a

Înțelegerea implicațiilor diversității culturale reprezintă una din provocările lumii contemporane, constituind unul din principalele obiective ale unei noi orientări în cadrul procesului de globalizare.

Bibliografie:

I. Bădescu, *Tratat de geopolitică*, Editura M. Valahie, 2005;
Popescu Maria, *Globalizarea și dezvoltarea trivalentă*, Editura Expert, București, 1999.
Provocări la adresa securității și strategiei la începutul secolului XXI, secțiunea Istorie, geopolitică și geostrategie, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2005.
<http://www.geopolitica.ro/>

DREPTURILE OMULUI ÎNTRE RĂSPUNDEREA INDIVIDUALĂ ȘI CEA SOCIALĂ

---

*Adrian Popescu,
Coordonatori: Prof. dr. Elena Velțan, Prof. dr. Elena Roată,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu*

Drepturile omului cuprind totalitatea regulilor și normelor sub care un stat funcționează, sunt universale și reprezintă un garant al dezvoltării societății. Aceste reguli sunt apărute și garantate de stat și se bazează pe „Declarația Universală a Drepturilor Omului”. Scopul drepturilor fundamentale ale omului este de a stabili anumite conduite sau moduri de funcționare a vieții umane după legi morale. Dreptul la viață, egalitate, liberă exprimare, sau dreptul de a-și întemeia o familie revine oricărui cetățean și îi formează identitatea.

În scrierea sa, „Politica”, filosoful grec Aristotel încadrează statul ca fiind „o instituție naturală”, iar omul este văzut ca fiind „din natură o ființă socială”. Ceea ce face statul să funcționeze corect, în viziunea filosofului, sunt limbajul articulat și legile ce stau la baza dreptății și egalității. Deoarece consideră statul ca fiind anterior familiei, Aristotel redă ideea că această instituție formează omul, în afara socialului (a statului), este ”ori fiară, ori zeu”.

Drepturile oferite omului în societate îl fac capabil să evolueze, el poate alege ce să facă, ce să iubească, ce să studieze sau în ce să creadă. Ființei umane ce face parte dintr-un stat, i se acordă anumite drepturi pe care e liberă să și le exercite, dar și niște condiții legale și o răspundere ce trebuie asumată. Aceste privilegii pe care un cetățean le posedă, în opinia lui Aristotel, au ca scop realizarea dreptății, calitate pe care filosoful o consideră o „virtute socială”.

Jean-Jacques Rousseau, în lucrarea sa „Contractul social”, consideră că „omul se naște liber, dar este pretutindeni înălțuit”, deci se opune parțial viziunii lui Aristotel conform căreia societatea formează omul. Societatea este cea care „înălțuie” omul, deoarece, în contact cu ea,

acesta trece printr-o involuntară schimbare. El propune două stări principale sub care se află omul: cea naturală, în care oamenii se nasc egali de la natură și cea socială, în care oamenii devin inegali unul față de altul din cauza banilor sau a puterii. Filosoful francez susține mai mult starea naturală, deoarece crede că libertățile și egalitatea nu se dobândesc prin cadrul social creat, din contră, le pierde în contact cu acesta (evident cu un anumit tip de stat).

Filosoful englez John Stuart Mill nu consideră că oamenii sunt formați de către stat, ci ei dau importanța statului, îl consolidează prin calitățile manifestate în acțiuni individuale. El are o percepție diferită față de a lui Rousseau, în care libertatea și dreptatea sunt de la natură și omul se naște înzestrat cu ele. Mill consideră că libertatea oamenilor ce fac parte dintr-un stat este limitată și proprie. Dreptatea, în opinia sa, este obligatorie într-o societate cu anumite pretenții, conform legilor impuse de stat. Filosoful, în concluzie, e de părere că dreptul la libertate se obține nu prin naștere (conform teoriei lui Rousseau), ci prin stat și prin legile sau normele impuse de acesta.

Jean-Paul Sartre consideră că omul, prin dreptul său la libertate, este „condamnat”, deoarece el devine complet responsabil de el și de lume. Filosoful francez analizează acest drept fundamental al omului dându-i și o caracteristică negativă prin această „responsabilitate absolută”. De aceeași părere este și românul Mircea Eliade („A fi liber înseamnă, înainte de toate, a fi responsabil de tine.”), dar el adaugă și ideea că libertatea pură nu ține de drepturi, „pentru că drepturile îți sunt date de alții și ele nu te angajează”. Eliade consideră că „ești liber când răspunzi pentru orice act pe care îl faci”. Drepturile omului, în plan filosofic sunt văzute ca niște norme cu care oamenii sunt înzestrați de la naștere, sau le dobândesc, treptat, în contact cu societatea. În societatea actuală, diversitatea culturală este dezvoltată și divizată în cea rasială, lingvistică, religioasă sau spirituală și reclamă regândirea problematicei drepturilor.

Oamenii fac parte din diferite grupuri sociale sau societăți din dorința și din nevoia lor de a comunica sau a colabora unii cu ceilalți. Fie că este un grup de persoane, o societate anume sau chiar o organizație, indivizii beneficiază de diferite drepturi aplicabile și respectabile. Aceste drepturi sunt, de obicei, impuse de cei care conduc aceste grupuri sociale și stabilite pe criterii raționale.

În Europa, spre exemplu, funcționează o organizație principală sub numele de „Uniunea Europeană”, din care fac parte 27 de state cu vederi

proprii. Această uniune a fost constituită cu scop economic și politic, dar și pentru a crea o unitate între statele componente, ce beneficiază de un ajutor reciproc. Acest tip de organizație impune niște reguli și norme din care oamenii capătă multiple drepturi. Legislația sub care stă Uniunea Europeană are în vedere nu numai stabilirea unei legături politice și economice între state, ci și susținerea egalității dintre oameni.

„Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene” este o declarație ce cuprinde toate drepturile de care cetățenii europeni dispun. Textul proclamat de Consiliul, Comisia și Parlamentul European se împarte în câteva capitole principale ce redau diverse particularități ale drepturilor omului: demnitatea, egalitatea, solidaritatea și justiția, indiferent de etnie, rasă, țara de origine.

Uniunea Europeană are în vedere reglementarea neînțelegerilor produse de diversitatea culturală a fiecărui stat și „împărtășirea unui viitor pașnic întemeiat pe valori comune”. Ideea principală ce redă o unitate în diversitatea culturală este dată de primul paragraf din articolul 21 al Declarației ce stă la baza Uniunii Europene, care „interzice discriminarea de orice fel, bazată pe motive precum sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, un handicap, vârsta sau orientarea sexuală”.

Oamenii ce fac parte din această organizație, prin statul lor originar, sau cei care iau contact cu aceste state, dobândesc drepturi susținute de responsabilități și îndatoriri. Toate persoanele trebuie tratate egal, toți cei ce migrează trebuie integrați, iar diversitatea culturală trebuie să aibă parte de o unitate bine întemeiată.

Consider că acesta este principiul după care guvernele europene (și nu numai) trebuie să analizeze și să soluționeze criza actuală a refugiaților; o activitate autentic politică este aceea bazată pe ideea că oamenii, nu omul locuiesc pe pământ, după expresia H. Arendt.

Bibliografie:

- Aristotel - „Politica”, Editura Iri, București 2001
 Aristotel - „Etica nicomahică”, editura Antet, București, 2007
 Mircea Eliade - „Sensul libertății”, articol din „Vremea”, an IX, nr. 425, 16 februarie 1936
 John Stuart Mill - „Despre libertate”, editura Humanitas, București, 1994
 Jean-Jacques Rousseau - „Contractul social”, editura Antet, București, 2006
 Jean-Paul Sartre - „Ființa și neantul. Eșeu de ontologie fenomenologică”, editura Paralela 45, Pitești, 2004

O LUME ÎN CARE SĂ FII DORIT...

---

*Sorina-Diana Cocolea,
Coordonator: Prof. Liliana Cantemir,
Colegiul Național „Ecatarina Teodoroiu” Târgu Jiu*

"Omul nu există exclusiv întru imediat și securitate, ci și în orizontul misterului și pentru revelație" afirma în urmă cu câteva decenii ilustrul filosof român Lucian Blaga. Dar se pune întrebarea: "cum sa dobândești starea de siguranță într-o lume a imprevizibilului?" și mai ales dacă esti considerat " străin" cât de greu vei obține un adăpost? Ei bine, aceste întrebări continuă sa joace un rol extrem de important în dezbaterile din ultimii ani privitoare la soarta oameni pătrunși de pe continentul asiatic într-o Europă restrictivă, puternică, neîngăduitoare. Problema integrării imigranților într-o societate ale cărei valori sunt în perpetuă evoluție, în care existența nu este facilă nici chiar europenilor constituie un subiect delicat si îndelung discutat de către filosofii vremii datorită numeroaselor elemente disjuncte dintre cele două mulțimi: europeni si sirieni, libieni etc.

Situația în sine nu este nouă, ci mai degrabă pune în plan real un scenariu demult prevăzut de către istorici în baza războaielor eterne si continue din aceste țări. Astfel se face că intriga nu o constituie războiul prin natura lui, ci amploarea la care a ajuns, înaintând progresiv odata cu evoluția științei, mecanicii, fabricării de arme si metodelor de distrugere si autodistrugere create de om. Viața în Siria și în țările vecine a devenit mai mult decât inumana și imposibil de suportat, a devenit un iad din ale cărui gheare nu poți scăpa, poți doar alege cum îți vei găsi sfârșitul: în războiul de foc, cu arme si sânge din țara ta sau in războiul rece al lumii de dincolo de Mediterana, o lume în care nu ești dorit și unde vei avea de îndurat umilința si foamete, o lume în care nu îți vei putea crește in siguranță copiii.

Cauzele care au dus la nașterea unor astfel de evenimente sunt foarte diverse și ocupă multe domenii, însă toate au la baza acelasi obiect: mentalitatea oamenilor. Felul în care ei privesc lucrurile, modul în care abordează situația și cum gestionează problemele, sunt trei dintre condițiile care influențează în cea mai mare măsură destinele lor și pe ale celor din

jur si tot ele sunt cele care creează discrepanțe atât de mari,mărginite de adâncimi de nepătruns între culturile lumii. Se caută, desigur, o rezolvare a acestora iar raspunsul găsit este pe cât de simplu, pe atât de dificil de înțeles: TOLERANTA! Fireste, un banal cuvânt aruncat într-o mare de vorbe nu schimbă cu nimic mersul lucrurilor si nici n-are să o facă vreodată dacă el nu este înțeles pe deplin și respectat în unanimitate. Dar ce este toleranta? "Apanajul umanității. Cu toții suntem caracterizați de slăbiciuni și erori; să ne iertam reciproc pentru acest lucru-aceasta este cea dintâi lege a naturii",spunea Voltaire. Așadar doar îngăduința europenilor față de semenii lor dar și a noilor-pătruși pe continent față de cei prezenți deja aici este cea care ar putea duce la o îmbinare armonioasă a culturilor, la o buna înțelegere și conviețuire într-o lume a păcii.Pe de altă parte, în strânsă legătură cu toleranța în cazul de față se află capacitatea de adaptare, flexibilitate sau altfel spus "mintea deschisa". Apoi, considerând rezolvată problema acceptării reciproce, intervine în discuție un alt factor, merit să pună în dificultate conviețuirea mai multor popoare pe același teritoriul: securitatea. Aruncand o privire asupra piramidei lui Maslow remarcăm că la al doilea nivel al necesităților umane se află securitatea si siguranța umană, doua nevoi parcă din ce în ce mai greu de asigurat in conditiile atacurilor teroriste și a încercarilor de lovitura de stat din ultimii ani. Dorința de a te afla în afara oricărui pericol este specifică omului si nu poate fi înlăturată sub nicio formă și ea constituie o piedică semnificativă în asimilarea imigranților de către europeni datorită suspiciunilor care planează desupra celor din urma. Barierea trebuie dărâmată în primul rand prin consolidarea relațiilor interumane, prin încredere reciprocă, prin credința că "străinii" nu vor face rau și că nu vor fi tratați rău la rândul lor. De asemenea, controalele riguroase si eficiența autorităților își au rolul lor incontestabil în procesul garantării siguranței personale.

Asa cum spuneam adineauri, toleranța este un factor decizional în transformarea imigranților din "străini" în europeni, iar securitatea este imperios necesară oamenilor, fie ei europeni, africani, asiatici sau de orice nație, iar dacă aceste două condiții sunt îndeplinite, atunci mai rămâne de parcurs o singură etapă în definitivarea integrării europene: cultura diversității! Termenul are o semnificație vastă și acoperă mai multe sfere de influență precum: religia, obiceiurile și tradițiile unui popor, îmbrăcămintea etc.

Ne este bine cunoscut faptul că religia a fost prezentă în viețile oamenilor încă din cele mai vechi timpuri, evoluând de la zeități si zei pana

la forma sub care o identificam în ziua de astăzi și a cunoscut numeroase momente de răscruce începând cu Marea Schisma din 1054, toate acestea ducând la divizarea ei în nenumărate culte. Realizând o comparație între europeni și "străini" se remarcă discordanțe majore în ceea ce privește cultul religios, cele două religii părănd chiar că se exclud reciproc. O asemenea problemă implică pe post de primă și ultimă variantă existența unei căi de mijloc care să dea posibilitatea ființării unei relații bazate pe respect și apreciere a oamenilor din jur pentru calitățile lor morale, făcându-se abstracție de cultul sau secta de care aparțin. Cu siguranță acestea lucruri nu sunt ușor de îndeplinit și va dura mulți ani până ce fiecare om să își dea seama că nu trebuie să își judece confrății în baza unor teorii irelevante sau acordând prea mult credit religiei din care ceilalți fac parte, ci trebuie să le fie socotite virtuțile umane demne de toată stima precum: integritatea, solidaritatea, altruismul etc..

Voi încheia uzitând de o alta maximă semnată "Lucian Blaga" și anume *omul are posibilitatea nu numai de a "produce", ci și de a "crea" o civilizație, de aspect stilistic și istoric valabilă*. Așadar, ceea ce inițial era catalogat drept "străin" se poate transforma treptat într-un prieten bun, alături de care putem duce o viață liniștită, într-o cultură a diversității și a erudiției în același timp. Noi suntem cei care ne decidem singuri soarta și felul cum vrem să fim tratați și totul depinde doar de firea noastră și răspunsul pe care îl dăm la strigătele desperate de ajutor. Va sunt, fără îndoială, cunoscute anumite cazuri care au viralizat pe internet și care au reușit să impresioneze milioane de oameni. Aceste situații au scopul de a prezenta realitatea cruntă cu care au de a face "străinii" și înfățișează o durere comună a mai multor popoare.

În opinia mea, Europa trece printr-o perioadă de cumpăna pe care însă o poate depăși cu diplomatie dacă va ști să își pasteze calmul și dacă va da dovadă de cinste, bunătate și indulgență față de noii-veniți. Toate acestea trebuie îndeplinite fără a-și neglija îndatoririle pentru locuitorii ei de drept și fără a încălca drepturile și libertățile lor. Că cetățeni ai Europei și chiar mai mult, că oameni, va îndemn să nu rămâneți indiferenți căci, de altfel, "străinii" sunt oameni la rândul lor și au nevoie de protecție deoarece se confruntă cu o criză în istorie și au suferit deja numeroase pierderi umane în încercarea de a ajunge în Europa.

CUM ÎI TRATĂM PE „STRĂINI”?

---

*Ana Maria Ioța,
Coordonator: Prof. Nicoleta Gabriela Militaru
Liceul Tehnologic de Transporturi Auto Craiova*

Potrivit celor mai uzuale definiții, discriminarea este văzută ca orice situație prin care un grup sau o singură persoană este tratată diferit de ceilalți. De cele mai multe ori, cauza unui astfel de comportament este datorat apartenenței la grupuri sau categorii sociale diferite. În categoria aceasta, a celor discriminați, se află și imigranții sau oamenii cu o altă etnie deoarece, oricât de mult am spune ca dorim să-i primim cum se cuvine în viața noastră socială, deseori, de fapt, îi excludem. Și, în loc să-i facem să se simtă bine primiți, îi plasăm într-o zonă neplăcută pentru ei. Uneori discriminăm voluntar, din cauza prejudecăților pe care le avem față de anumiți oameni sau grupuri. Se întâmplă foarte des să facem diferențe între noi și cei care aparțin etniei rome. Ne-am obișnuit să-i judecăm în avans și să-i facem răspunzători de tot ceea ce este mai rău. Alteori, discriminăm involuntar, din cauza diferențelor majore dintre obiceiuri, tradiții, stil de viață, credința într-o altă religie și chiar aspectul fizic. În această situație, oricât ne-am dori să fim prietenoși cu ceilalți, vine un moment când aceste diferențe își spun cuvântul și ne trezim în tabere diferite cu cei pe care ne-am dori să ni-i apropiem.

Eu cred că este bine să-i tratăm pe toți cei care fac parte dintr-o altă categorie la fel cum îi tratăm și pe semenii noștri, și chiar să fim deschiși conversațiilor în grup deoarece acestea ne îmbunătățesc cultura generală și ne dau o altă viziune despre străini. La rândul nostru trebuie să împărtășim informațiile care țin de stilul nostru de viață pentru a-i ajuta pe aceștia să se adapteze mai ușor condițiilor în care trăim. Așadar, cunoașterea „străinului” poate avea și scop pedagogic deoarece cu ajutorul lui putem dezlega misterele existenței omului din diverse zone de pe glob.

În al doilea rând, pe lângă o bună colaborare și înțelegere cu străinii nu trebuie să uităm faptul că aceștia trebuie să se adapteze și ei anumitor reguli impuse de noi, cum ar fi: un comportament civilizată,

contribuția la evoluția noastră în comunitate deoarece și aceștia ei cu noi și trebuie lucreze în folosul viitorului nostru comun.

Pe de altă parte, există și cazuri în care străinul nu se poate adapta și ne perturbă liniștea nerespectând regulile după care ne ghidăm noi (vezi anumite cazuri de imigranți din Franța sau Belgia care au iscat atâtea atentate numai în ultimele luni). Acest fapt determină o izolare a străinilor, urmata de o excludere din grupul/categoria noastră fiindcă un comportament neadecvat al acestora ne afectează în mod negativ viațile.

În concluzie, faptul că noi suntem diferiți nu ne dă dreptul să excludem 'străinul' din viațile noastre sociale. Singurul obstacol în calea omogenizării noastre cu „străinii” este neacomodarea lor la stilul nostru de viață, situație în care trebuie găsite, în comun, soluții de adaptare și conviețuire armonioasă.

MĂȘTI

---

*Constantina-Mălina Șomîcu, 12H,
Coordonator: Prof. Liliana Cantemir,
Colegiul Național „Ecaterina Teodoroiu” Târgu Jiu*

Străinul, acea persoană în ochii căreia poți zări zbcuciumul interior, golul existențial, pustietatea și tristețea, toate aceste mascate extrem de bine de un zâmbet fals sau de un răspuns politicos la întrebarea “Ești bine?”, bineînțeles dacă această întrebare nu întârzie să apară. Să ne întrebăm puțin, să ne rupem cinci minute din timpul nostru pentru a reflecta asupra existenței unui astfel de om. Și când zic străin, mă refer, la acea persoană care este departe de țara ei de origine, de locurile natale, de zidurile, numite “casă”, între care a făcut poate primul pas, a rostit primul cuvânt, se simțea ocrotit, ziduri din care acum poate nici pietricelele nu mai sunt. De ce această persoană trebuie exclusă? De ce nu i se acordă o șansă să poată demonstra cât de mult poate, câte zâmbete poate aduce. Răspunsul este foarte simplu. Societatea în care trăim se află într-o continuă mișcare, într-o fugă după materialul monetar, aceasta încurajează și promovează nonvalori, dar uită de diamantele neșlefuite din umbră, care așteaptă o simplă încurajare, cumva o tolerare, o integrare. De ce ne grăbim să lăudăm pietrele colorate aparent prețioase și nu șlefuiim adevăratele nestemate? De ce? Pentru că nu avem răbdare sau poate că ne este teamă să nu fim depășiți, să nu devenim noi cei care au ceva de învățat.

Imigranții nu trebuie respinși, trebuie încurajați, ghidați, incluși într-un proces de integrare. Credeți că și-au părăsit țările de prea mult bine? Credeți că sunt bucuria să se vadă între străini, mai ales între niște străini care îi resping, critică și nu le oferă șansele pe care le merită? Greșim dacă îi vedem ca pe niște norocoși, trebuie practic să vedem suferința din ochii, golul lor sufletesc, acestea fiind amplificate de reacțiile noastre răutăcioase. Nu fac pe victimele, chiar sunt victime, nu se dau rănite, chiar sunt rănite, nu fac pe nefericitele, chiar sunt nefericite. Și noi ce facem...? Intrăm într-o horă a standardelor? Ne urcăm pe un pedestal care nu ni se cuvine, ne

izolăm de ei...? În primul rand, ne izolăm de noi, de bunătatea din sufletele noastre, ne degradăm caracterul uman dacă stăm și privim cu mâinile în sân, cum acești oameni suferă, caută sprijin și suport și noi le întoarcem spatele, închidem ochii și ne prefacem că nu vedem.

Emigrația reprezintă actul sau fenomenul părăsirii țării sau regiunii natale de către un individ sau un grup de indivizi pentru a se stabili în alta. Fenomenul privit nu prin prisma țării de origine, ci din cea a țării de destinație este cunoscut sub numele de imigrație.

De ce nu putem vedea în acești oameni și lucrurile pozitive? Cei care își caută o noua casă, aduc în opinia diplomatului și ambasadorului Statelor Unite la București, Hans Klemm "energie și idei, spirit anteprenorial și entuziasm". Acești oameni nu trebuie considerați o povară existențială, d să-l în contra acest fapt trebuie perceput ca pe o provocare, o antrenare, o intrare într-o horă a experiențelor noi, o potențial resursă. De ce nu adăugăm lanțului social încă o verigă? De data aceasta una nouă, diferită, puțin mai slabă la început, dar care, cu timpul, poate deveni veriga de bază, cea puternică, cea care împiedică ruperea lanțului la smuciturile puternice și perverse ale vieții.

Știți de ce prima reacție este cea de a respinge? Pentru că ne este teamă! Ne este teamă să nu fim înlocuiți sau depășiți, ne simțim amenințați, iar când percepem o amenințare trebuie să o înlăturăm sau să o respingem, așa procedăm noi și este total greșit.

Trebuie să percepem altfel lucrurile, să nu-i vedem ca pe o amenințare, să-i vedem ca pe o piesă lipsa a unui puzzle, trebuie să reîntregim imaginea și nu putem dacă nu-i acceptăm, nu-i integrăm sau măcar să le oferim o șansă. De ce lăsăm teama, gelozia din noi să urle, să ne pună stăpânire pe rațiune, să ne conducă, înfrânându-ne reacțiile pozitive, înfrânându-ne compasiunea, dragostea, înfrânându-ne cea mai rămas uman din noi? Pentru că ajungem să fim conduși de așa- ziii "modele umane", pentru că ajungem să fim doar niște marionete pe scenele unui teatru de păpuși, neputând acționa, cuvânta, allege, până când păpușarul nu trage sforile. Noi nu suntem așa!

De-alungul istoriei am făcut o serie de greșeli, toate întâmplările nefaste din trecut au fost generate de alți "noi", cei dinaintea noastră, care au fost la fel de naivi și manipulați ca și noi. Să ne întoarcem puțin în trecut, să luăm exemplul din Holocaustul nazist, una dintre cele mai sumbre, dramatice, negre practice de înlăturare în vederea criteriilor rasiale din istorie. Dacă lăcomia oamenilor pentru pământ, teritorii și setea de putere

nu ar fi existat, poate nu se purtau atâtea lupte și nu aveau loc atâtea dispute cu privire la spațiul natal al evreilor, iar aceștia nu erau nevoiți să plece, să se împrăștie, precum mărgelile la deșirarea unui colier, prin lume. Nu ar fi fost nevoiți să plece în căutarea unei niu case și să repreyinte mai târziu un ghimpe in coastele naziștilor.

Tot ceea ce se întâmplă la ora actuală pe planetă, de la dezastrele natural, la conflictele naționale, international, la poluare, se datorează noua. Noi suntem cei care ne facem singuri rău, ne punem în fața faptelor împlinite și amuțim.

Suntem răi, suntem prinși în această horă a lăcomiei, a fugăi după bani, a setei de putere și credem că suntem pe drumul fericirii, pe drumul care ne duce spre mai bine. În realitate, nu facem altceva decât sa dăm înapoi, precum racul, să ne sustragem fericirii și să lăsăm nonvalorile să ne conducă. Din acest punct de vedere, suntem niște nefericiți, care avem de toate, dar nu știm cum să profităm de ele, suntem mai nefericiți decât ei, care reușesc să găsească și să sustragă fericirea din orice lucru mărunț sau cum ar spune filosoful Albert Camus, și-l imaginează "pe Sisif fericit".

Să ne gândim puțin dacă Albert Einstein, unul dintre cei mai inteligenți oameni din lume, nu ar fi reușit să fugă de persecuțiile din Germania și să se refugieze în Statele Unite ale Americii, astăzi fizica, matematica nu s-ar fi dezvoltat la nivelul acesta și poate nu ar fi fost îmbogățite de noțiunile pe care acesta le-a introdus în domeniul acestor științe.

Madeline Albright a fugit de comunismul din Cehoslovacia și a căutat siguranță în Statele Unite ale Americii, ajungând ulterior prima femeie secretar al S.U.A.

Luong Ung a evadat din regimul opresiv din Cambodgia și avea să devină activist pentru drepturile omului și purtător de cuvânt al campaniei împotriva anti-personal.

Gloria Estefan, după ce fugit din Cuba, avea să câștige șapte premii Grammy și să-și facă auzite ritmurile latino în toată lumea și exemplele ar putea continua....

Cert este că persoanele enumerate mai sus li s-a oferit o nouă șansă și au dovedit că nu au irosit-o degeaba.

În concluzie, și imigranții sunt oameni, persoane, gândesc, simț,cred, speră,plâng,râd, sunt tot ca și noi, doar că zic eu, mult mai puternici, mai încercați de viață. Noi nu trebuie să-i respingem pentru că respingându- i, ne degradăm caracterul uman, bunătatea care a mai rămas

u t o p i a

din noi, din contră trebuie să aspirăm și să sunținem reîntregirea cu întregul, respectiv toleranța lor și totodata integrarea lor în societate, după cum spune Hans Klemm: “Nimeni nu poate ști de unde va proveni următorul Einstein sau următoarea Gloria Estefan, ceea ce este important este că toată lumea trebuie tratată uman și cu demnitate”.

Bibliografie:

-https://ro.wikipedia.org/wiki/Criza_refugia%C8%9Bilor_%C3%AEn_Europa

-<http://www.evz.ro/hans-klemm-ambasadorul-sua-la-bucuresti-refugiatii-nu-sunt-o-povara-ci-o-resursa-ati-putea-fi-un-exemplu-de-toleranta-primindu-i.html>

-<http://www.referatele.com/referate/romana/online50/Referat---Albert-Camus---Mitul-lui-Sisif--eroul-absurd-referatele-com.php>

-https://ro.wikipedia.org/wiki/Albert_Einstein#Copil.C4.83ria

-https://ro.wikipedia.org/wiki/Gloria_Estefan#Exilul_cubanez

-https://en.wikipedia.org/wiki/Loung_Ung

-https://ro.wikipedia.org/wiki/Madeleine_Albright#Via.C8.9Ba

-<https://ro.wikipedia.org/wiki/Holocaust>

PRIVIRI DINCOLO DE GRANIȚE

---

*Maria-Lavinia Buleac, 10G,
Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu*

Asistăm azi la producerea unui soi de rocade de sens unic între națiunile terestre în urma numeroaselor conflicte, apărute cu precădere în Arabia, zone renumite pentru incapacitatea statelor de a oferi cetățenilor condiții decente pentru un trai demn de secolul douăzeci și unu. Dar privind la un nivel mai presus de orice statistică europeană neinteligibilă de întreaga populație, trebuie să privim omeneste condițiile în care se află sufletele nevinovate din spatele gardurilor din sârmă ghimpată de la granițele dintre țări.

Este greu de privit la situația în care se află refugiații, un fel de învălmășeală continuă din care suferă aparent cel mai mult copiii. Toată situația parcă a fost prevestită acum ceva decenii, peisajul regăsindu-se în mare parte în versurile regretatului artist Adrian Păunescu: „Jur-împrejur privești aberante,/ Copii fragili ducând părinți în spate,/ Bătrâni cu sâni gri de os pe pante/ Și albatroși venind spre zări uscate!”. Doare să vedem copii ce se tem de aparate de fotografiat ca de o armă de război, mame cu prunci plângând de frigul din câmpul deschis toamna târziu, bătrâni înfricoșați ce se tem că vor muri în cele mai amare chinuri.

Acordând mai multă importanță dezbaterii problemei din punct de vedere uman, propun să fie analizată în primul rând religios, ce reprezintă unul dintre cele mai delicate și controversate aspecte: preponderent imigranții provin din țări a căror religie oficială este islamismul – diferită de religia cutumiar creștină, prezentă în țările europene.

Este posibil să ne lovim de o respingere din partea celorlalte religii de a accepta alte tipuri de credințe în ciuda valorilor promovate de acestea (înțelegere, dragoste de neamul omenesc, etc.) sau chiar de un șoc cultural din partea refugiaților care s-ar putea solda cu eventuale conflicte armate, destul de periculoase dacă luăm în considerare numărul ridicat de persoane care pot pătrunde pe teritoriul european.

Este la fel de posibil ca religiile să nu mai primeze în deciziile luate, viața și supraviețuirea fiind considerate primordiale, idee relatată și susținută de majoritatea credințelor de pe glob pentru că omul nu va scăpa niciodată de instinctul de supraviețuire animalic, prezent în toți porii oricărei forme de viață de la sine deplasabilă.

Din punct de vedere psihologic primirea imigranților se poate finaliza cu două rezultate: fie o mulțumire sufletească extraordinar de plăcută, știind că din mila națională s-au putut salva destine ce vor putea influența în bine decursul omenirii sau din contră, o teamă constantă că din cauza acceptului de a primi refugiații securitatea statală și personală este posibil să fie pusă în pericol grav având în vedere anumite chipuri dubioase de la graniță sau răzbușarea atacatorilor, care se pot deplasa cu ușurință chiar până la Dunăre pentru încheia socotelile cu foștii concetățeni.

Chiar diferențele culturale dintre națiuni pot dăuna grav echilibrului continental deoarece provenind din țări mai slab dezvoltate, toleranța la diversitate să fie mai scăzută și astfel să rezulte în atacuri periculoase asupra populației din zona în care sunt primiți semenii africani.

Pe de altă parte, la fel cum civilizația americană sau euroasiatică s-au dezvoltat din ce în ce mai frumos și modern, este posibil ca și străinii de civilizația noastră să se comporte ca atare, să evolueze la un nivel spiritual și civic încât să atingă performanța de a putea accepta orice diferență de ordin internațional.

Însă la fel cum ei ar trebui să ne respecte, la fel ar trebui și noi din moment ce am ales să îi primim cu bune și rele în spațiul nostru – de exemplu între copii ce trebuie educați la același nivel cu copiii națiunii noastre și aceștia nu trebuie să se facă nicio diferență.

Este posibil ca siguranța propriei noastre țări să fie pusă în pericol deoarece știm foarte bine că în țările musulmane chiar și copii de vârste fragede dețin arme de calibrul destul de periculoase pentru cetățeni.

Se poate și ca refugiații să fie pașnici și să fie capabili să conviețuiască printre noi, să se amestece în mulțime astfel încât să fie o plăcere să relaționăm cu ei, neatentând sub nici un fel la integritatea statală sau a populației.

Din punct de vedere economic, primirea refugiaților nu prea surâde puterilor din Europa. Acordând condiții foarte bune dar neprimind în schimb niciun fel de ajutor bănesc sau muncitoresc din partea refugiaților este posibil să se ajungă la o criză monetară de un nivel foarte ridicat, astfel ajungându-se la situații dificile pentru ambele părți – incapacitatea de a

asigura traiul la limita subzistenței pentru sărmanii ce vin pentru un trai lipsit de pericolele eventualelor atacuri teroriste, iar din partea lor necesitatea de a părăsi și acest spațiu în vederea restabilirii echilibrului.

Este posibil și ca refugiații să accepte și să binevoiască a pune umărul la treabă pentru a-și autoasigura „ziua de mâine” pentru sine și posibilul copil.

Cât despre integrarea lor în societatea europeană consider că trebuie inițiată chiar de către popoarele care acceptă primirea străinilor deoarece odată cu acordarea libertății de a veni să se așeze pe teritoriul lor, acceptă și se expun implicit tuturor eventualelor riscuri aduse de societățile străine și tipologiilor lor. Este nevoie de o integrare adecvată deoarece nu se știe niciodată ce beneficii se pot aduce țării în urma mulțumirilor arabilor.

Deși consider că trebuie inițiată de noi, cred că trebuie menținută și susținută și de ei, pentru că civilizațiile continentului nostru nu pot menaja chiar întru totul starea de bine a străinilor, iar aceștia sunt datori să ofere în schimb menajamente țării în care se află, deoarece aruncându-se într-o mare involburată și necunoscută trebuie să își asume și niște riscuri.

Am menționat cuvântul cheie „schimb” – sărăcia refugiaților s-a produs oarecum și din cauza manifestării opulenței europene, obținută dintr-un preț de nimic din Africa și Sud-Estul Asiei iar premoniția lui Nostradamus „Când cămila va bea apă din Dunăre va începe al treilea război mondial” pare să valideze spusele anterioare și începe să ia o amploare deosebită deoarece, să fim sinceri, cu toții ne temem de al treilea război mondial, și că nu știm dinspre a cui parte va veni.

Posibil și ca tradițiile și prestigiul limbii noastre să fie afectate permanent din cauza schimbării bruște din punct de vedere socio-cultural, având în vedere că eforturi de înțelegere între națiuni vor fi depuse din ambele părți pentru a asigura o comunicare decentă.

Nu doar din acest punct de vedere, ci și din punct de vedere al filosofiilor pe care le putem învăța de la ei: nu suntem desăvârșiți ca și caracter cultural, nimeni nu este în afară de Dumnezeu, însă ascultând frumoase filosofii ale imigranților este posibil să evoluăm și noi, paradoxal, cei care «suntem fără dar și poate» un neam continental dezvoltat la limita posibilității existente la ora actuală pe glob.

Poate că va fi bine, poate că relaționând și cu populațiile pe care le credem inferioare vom evolua și noi, poate că în urma comunicării interstatale având în vedere primirea străinilor vom învăța în sfârșit că

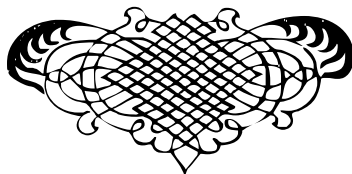
legăturile umane sunt principiul cheie al funcționării normale al sistemului terestru și vom privi granițele doar ca niște convenții formale pentru delimitări geografice, dar care nu vor mai împiedica bunele și continuele relaționări dintre oameni. Poate că nu va mai conta naționalitatea (ba chiar va dispărea) iar toți vom deține pe lângă teoreticele drepturi universale, egalitatea – pentru că în societatea zilei de azi unii sunt mai «egali» decât ceilalți iar justiția nu înseamnă mereu egalitate.

Poate că nu va fi bine și că se vor distruge relațiile internaționale, că se vor accentua conflictele la nivel înalt dintre toate târâmurile de pe globul terestru și că ne vom dezbinda complet și definitiv.

Dar suntem datori să sperăm la mai bine și să ne ajutăm semenii, să ne dovedim că niciodată nu vom uita să fim oameni și că rațiunea nu va putea lua locul judecării cu sufletul, suntem datori să îi găzduim atât timp cât nu pun siguranța națională în pericol și să încercăm să îi ajutăm să se integreze.

„Străinul. Toleranță, securitate și integrare într-o cultură a diversității” pare să rămână o temă controversată în spațiul american și european sub toate aspectele sale, în ciuda faptului că reprezintă primordial o problema pentru oamenii de naționalitate arabă și destinele lor, nu doar o problemă de grafice și probabilități abstracte, într-o societate pervertită de puterea monetară și iluzia siguranței.

Alternanța realizată de mine asupra posibilităților efectelor refugiaților nu are scopul de a scoate în evidență graficele sintetizatoare și abstracte ale lumii occidentale, ci de a sublinia importanța punerii în balanță de două ori înaintea luării unei decizii radicale ce privește soarta a milioane de suflete ce își așteaptă cu nerăbdare verdictul la un trai supus unei temeri continue sau a unui cruceț și apărut de un stat străin dar iubitor de atentate periculoase. Este important să luăm o decizie bună pentru oameni, nu pentru o națiune, o grupare de națiuni etc., ci să vedem mai departe de granițe: o decizie pentru toți.

RUINELE PREZENTULUI

---

*Roxana Holingher, 11B,
Coordonator: Elena Bărbulescu,
Liceul Energetic Târgu Jiu*

Când vorbim despre „străin”, ne referim la migranți și imigranți, reprezintă un fenomen mondial, iar Europa nu face excepție. Astfel, toate țările europene sunt vizate de imigranți.

Străinul, este acea persoană, cunoscută ca făcând parte din populația altei țări decât cea în care se află sau trăiește. Pentru sine, persoana este precum o coală albă, imaculată, în timp ce pentru cei de lângă, acesta se transformă într-o foaie plină de greșeli și imperfecțiuni.

Într-o definiție mai eligibilă, aș putea contura cuvântul „străin”, astfel: un om, care nu cunoaște limba din țara în care se află, nici tradițiile țării, are o religie diferită, care este uimit de capodoperele culturale ale națiunii noastre, căroră, noi, nici nu le dăm atenție, ba, dimpotrivă, le renegăm.

Străin sunt și eu de voi. Nu contează că facem parte din aceeași țară și vorbim aceeași limbă, câtă vreme nu cunoști persoana respectivă o poți introduce foarte simplu în mulțimea de necunoscuți, în care te afunzi și te contopești în fiecare zi.

Mie îmi place să cred că oamenii veniți dintr-o altă țară sunt ca niște ruine tinere, care sunt în stare să-și spună povestea lor în cel mai frumos dialect, numai dacă nu îi lovim cu propriile gânduri!

În fiecare zi am ocazia de a mă intersecta cu diferite realități cunoscute, trăite de diferite persoane și relatate după bunul plac, iar asta mă bucură. Prin asta, eu recunosc noțiunea „toleranța”.

În ciuda nenumăratelor defecte și diferențe, care ne separă, fiecare persoană este, identică cu omul peste care dă în fiecare zi, fără a-l cunoaște. În fiecare zi ne intersectăm cu oameni, ca și mine, ca și tine, care-și îndrumă viața pe drumul scris de ei. Nu avem ce face în această privință, dar, dacă am putea? Aici, mă refer la instinctul de protecție a familiei și a-l teritoriului.

Un exemplu concret sunt imigranții din Siria; chiar dacă suntem

egali, totuși fac parte din categoria „străini”.

De-a lungul timpului, în special, ultimul deceniu, a fost puternic marcat de conceptul de „integrare”. Acesta este folosit în multe discipline metodice, însă, sociologia pare a fi cea mai relevantă. De asemenea, integrarea poate fi percepută dintr-o perspectivă de grup sau una individuală. Toate grupurile sau persoanele manifestă un anumit grad de integrare într-o societate. Mulți imigranți, în general, se identifică puternic cu societatea gazdă, deși majoritatea contactelor cu ceilalți au de suferit. Pe de altă parte, persoanele care nu se identifică cu alte grupuri în societatea din care fac parte au o posibilitate mai mică de a dezvolta legături frecvente și intense cu aceste grupuri. În momentul de față, mulți imigranți păstrează legături cu țările, culturile și religiile de origine și bineînțeles, cu membri ai propriilor comunități; totuși, aproape întotdeauna, populația de imigranți se adaptează mai mult schimbărilor mediului, decât cu populația-gazdă.

Integrarea este un proces dinamic și de lungă durată, care nu-i vizează numai pe imigranți, dar și pe cetățenii statelor membre.

Situația integrării imigranților în România, la nivel social, se regăsește în „strategia națională” privind migrația.

Ceva ce nu vrem să înțelegem unii dintre noi, despre imigranți, e faptul că și ei sunt oameni ca și noi, dar ne place să îi integrăm foarte ușor în conceptul „străin”. Ba, mai mult, când vine vorba de străinii proveniți din Statele Arabe le aplicăm foarte ușor câte o etichetă: sunt hoți, criminali etc. Ce-i drept, e foarte posibil ca unii dintre ei să se înscrie în aceste categorii sociale, dar restul din ei pot fi cinstiți, muncitori și pașnici.

Același lucru ni se întâmplă și nouă, românilor, fiind constrânși să părăsim țara, o dată ajunși în țările exterioare, suntem foarte aspru criticați, într-un mod extrem de rapid, iar asta doar pentru motivul lipsei de civilizație de care au dat dovadă anumiți români. Aceștia n-au știut cum să-și călăuzească viața, astfel, dând naștere unor repercursiuni dure asupra întregului neam.

Intersectarea noastră cu stilul de viață al oamenilor necunoscuți, are loc în fiecare zi când mergem pe stradă. Poveștile pe care le auzim spuse în șoaptă, bârfele și dezamăgirile, stilul de viață și caracterele lor, le putem asculta și vedea de fiecare dată când trecem pe lângă ei.

Muzica pe care o ascultăm la radio, sau în magazinul preferat, reprezintă o poartă spre lumea pe care nu reușim s-o vedem din cauza prejudecăților și a vălului așternut pe ea de noi. Filmele vizionate în fiecare zi reprezintă calea artistică și modernă de a ne prezenta anumite locuri ale

tărâmului neexplorat de noi, nu numai auditiv, ci și vizual. Iar cărțile care dorm liniștite în biblioteca mea, sunt portaluri spre mintea nebunului din spatele capodoperei.

Cât despre mine, îmi place să cred că fac parte din echipa lor, chiar dacă le sunt azi necunoscută, mâine poate-i voi cunoaște și voi reuși să-mi unesc propriul monstru cu al lor, pentru a crea o adevărată lume. O lume în care-i cunoaștem pe oameni, nu doar măștile care ne sunt oferite de la bun început.

Revenind la situația integrării imigranților în țara noastră, se pare că doar străinii care, au obținut o formă de protecție, respectiv, refugiații recunoscuți și străinii care beneficiază de protecție umanitară, condiționată, beneficiază de măsuri speciale care urmăresc facilitarea integrării lor în societatea românească. Scopul principal al politicii care urmărește sprijinirea procesului de integrare a refugiaților este acela, de a-i ajuta să se auto-sustină, să devină independenți față de asistența oferită de stat sau de organizațiile nonguvernamentale și să participe în societatea românească din punct de vedere economic, social și cultural. Acest lucru se poate realiza doar prin cele trei puncte cheie:

- crearea unui cadru legal și instituțional care să faciliteze procesul de integrare a refugiaților;
- oferirea posibilității refugiaților de a participa la programe de integrare;
- sprijinirea dezvoltării unui mediu multicultural care să favorizeze integrarea culturală a refugiaților.

Într-un context neintenționat, am avut ocazia să cunosc o astfel de persoană, culmea, chiar făcea parte dintre imigranții veniți din țările arabe, care, obținuse aceea viză, respectiv, regimul de azil-politic. El era foarte impresionat de țara noastră și de oamenii din ea. Părea foarte dornic de luptă, bineînțeles, o luptă pentru viață, pentru un trai decent și pentru educație. Participa la diferite cursuri pentru studierea limbii române, la diverse activități și nu în ultimul rând, spera la obținerea unui job, la integrarea complexă în societate. A fost un exemplu pentru mine și sper să fie și o lecție de viață pentru noi toți fără a ne lăsa cu inima rece celui de alt neam, altă religie etc.

Că tot am ajuns aici, la problema religiei, ei bine, religia este un alt criteriu de înstrăinare. Nu contează că ești creștin ortodox, catolic, musulman sau ateu, toți avem același suflet, pe care-l controlăm și-l urmăm, când ne pune la răscruce. Religia aduce, totuși cu sine, un alt motiv

pentru a ne urî aproapele: „homosexualitatea”. O parte din populația planetei se află în această categorie „neagră”. Chiar în urmă cu două zile, o știre a reușit să mă pună pe gânduri, am ajuns să cred că și propria familie este o grupare de străini, care-ți sunt alături în fiecare zi și care spun că te vor proteja. Știrea era despre un tată care și-a ucis fiul pentru că „a îndrăznit” să se căsătorească cu o persoană de același sex. Lucrul care m-a înspăimântat este că ura care l-a îndemnat să facă acest gest, nu se naște de pe o zi pe alta, ci, ea are rădăcinile înfipte cu mult timp înainte de a acționa.

Întrebarea importantă însă, este următoarea: „În cine ar trebui să ai mai mult încredere: în străinii pe care-i vezi în fiecare zi pe stradă sau în străinii care se numesc familie?!”

Vom înțelege sau poate nu, care ar fi răspunsul acestei întrebări. Poate mai târziu, poate niciodată, e relativ.

Când vine vorba despre diversitate și multiculturalism, e bine de înțeles, că evenimentul definitoriu al sfârșitului de secol XX, îl reprezintă trăirea diversității, a diferenței. Condiția de străin devine și mai determinantă în locurile care sunt ținte ale migrației în masă, mai ales în metropole. Odată cu imigranții străini ia naștere căutarea unor noi forme de recunoaștere a celor care, deși au fost și până atunci „aici”, discursurile determinante ale societății i-au redus la tăcere ori i-au uitat la periferia vieții publice. Diferențele sociale și culturale dintre cei de origine diferită, reprezintă o provocare atât pentru sfera politică, interesată să găsească soluții pentru astfel de situații cât și pentru acele științe sociale care se angajează la o interpretare a acestora.

Din diversitatea culturală a propriilor societăți, se nasc probleme morale, care până acum puteau fi evitate în ideea că ceea ce este străin se află în afara vieții lumii noastre. Acum trebuie să ne însușim acea capacitate de a putea să ne transpunem în mediul de gândire al străinului care trăiește aproape de noi.

Multiculturalismul, în general, luptă împotriva inegalităților sociale și politice, iar pentru aceasta, adepții principiului diferențelor, văd soluția în domeniul culturii, dorind să asigure reprezentarea culturală.

În disputa dintre adepții și oponenții multiculturalismului se confruntă concepțiile, tradiționale și mai nou ale relației dintre identitate și politică! Adepții cred că au găsit un instrument radical nou pentru tratarea deosebirilor sociale și acesta poate să funcționeze în cadrul statului de drept democratic. Liberalismul are trei răspunsuri la această problemă:

atitudinea numită toleranță, care știu bine că înseamnă și limitarea celor diferiți în spațiile publice, concepția care împotriva discriminării ocrotește prin drepturi individuale, precum și susținerea multiculturalismului din convingerea că libertatea și reușita personală depind de posibilitatea de a aparține fără opreliști unui grup cultural.

După Habermas, singura cale practicabilă a integrării, este formarea și menținerea consensului procedural, privind procedurile legitime ale legislației și ale guvernării, iar acesta, judecând într-un model de asimilare cu două niveluri, înseamnă că statul de drept democratic poate pretinde de la cetățenii săi, inclusiv de la imigranți, integrarea politică, în timp ce al doilea nivel, asimilarea etnică sau culturală, nu.

Multiculturalismul caută soluții politice noi, la problemele apărute în societățile moderne sau care până în prezent nu au fost soluționate în mod satisfăcător: statutul politic al imigranților, problema marginalizării minorităților autohtone în general tratarea dezavantajelor sociale provenite din aceste diferențe. Multiculturalismul, pune în lumină minoritățile, diferențele, diversitatea.

Străinul, poate fi oricare dintre noi, important este modul de integrare și de toleranță pe care ceilalți o prezintă față de acesta. Străin, e omul pe care-l vezi, fără să știi cine e, ce gândește și mai ales ce ascunde sufletul său.

Tocmai de aceea eu aleg să rămân un străin pentru voi din cauza temerii mele de a fi etichetată în diferite moduri, dacă s-ar afla cine sunt cu adevărat. De altfel, aleg să vă cunosc pe voi, cei fără de mască.

Bibliografie:

Mircea Radu - „Politica și practica servind integrarea imigranților și refugiaților în statele europene”

Drăgoi Vasile, Radu Mircea - „Integrarea refugiaților în societatea românească”

Margit Feischmidt - „Multiculturalismul”

TOLERANȚĂ ȘI SECURITATE ÎN SOCIETATEA ACTUALĂ

---

*Carina Oprea,
Coordonatori: Prof. dr. Elena Velțan, Prof. Vasilica Udriștoiu,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu*

Fiecare persoană are drepturi cât și libertăți fundamentale care ne permit să ne dezvoltăm și să ne folosim de calitățile noastre umane: inteligența, talentul, chiar și conștiința pentru a fi tolerați și integrați într-o societate.

Integrarea în favoarea comunității ajută în dezvoltarea solidarității și toleranței, astfel că fiecare individ trebuie să-și asume un rol în comunitate, iar o dată cu timpul acționează în soluționarea problemelor societății sau comunității oferindu-ne astfel protecție. Diferența dintre societate și comunitate este dată de faptul că societatea este reprezentată de totalitatea persoanelor care trăiesc împreună fiind interdependente prin raporturi economice. Comunitatea este reprezentată de un grup de oameni cu interese, credințe sau principii comune. Ideea toleranței este una dintre principiile fundamentale ale vieții. Aceasta este rezultatul unei bune educații oferind încredere și sprijin persoanelor ce au nevoie.

Robert G. Ingersoll afirmă faptul că: " Toleranța îi acordă oricărei alte ființe umane fiecare drept pe care îl pretinzi pentru tine."

Consider că acest principiu pe care îl abordează Robert G Ingersoll presupune o societate deschisă, democratică, care își propune noi idealuri, o societate ce se bazează pe ajutor reciproc.

O societate tolerantă va tinde mai mult spre a fi creativă și inovativă, fiind deschisă spre noi obiective deci implicit având planuri, astfel punând bazele societății de azi.

Un alt element de bază este securitatea ce reprezintă o sursă de legitimare a unui stat prin capacitatea de a proteja și menține drepturile cetățenilor asigurându-le mediul pentru satisfacerea nevoilor.

Conform DEX-ului, drepturile reprezintă totalitatea regulilor de conduită, a normelor care instituite sau sancționate de puterea de stat exprimă voința clasei dominante, reguli a căror respectare și aplicare este asigurată prin forța de constrângere a statului în scopul apărării și dezvoltării. Acesta nu numai că acționează în dezvoltarea obiectivelor noi, dar este și un prim pas spre inovație.

Pe de altă parte, această definește prioritățile naționale apărând valori fundamentale ca proces cibernetic, reprezintă un suport tehnologic adecvat bazându-se pe strategii, norme, tehnologii etc pentru a oferi protecție indivizilor. Conform DEX-ului, cibernetica este știința care are ca obiect studiul matematic al legăturilor, comenzilor și controlului în sistemele tehnicii și în organisme vii din punct de vedere al analogiilor formale.

În concluzie, în societatea secolului douăzeci, toleranța, securitatea și integrarea sunt norme de bază în satisfacerea nevoilor și drepturilor omului cât și în continuarea conviețuirii în pace. Astfel că, toate cele trei elemente de mai sus sunt strâns legate între ele, fără toleranță neexistând integrare, iar fără integrare neexistând societate.

Bibliografie:

<http://www.prostemcell.ro/articole-discriminare/integrare-toleranta-acceptare.html>

INCURSIUNE ÎN ISTORIA DREPTURILOR OMULUI

---

*Andreea Croicu,
Coordonatori: Prof. dr. Elena Velțan, Prof. dr. Elena Roată,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu*

Drepturile omului și libertățile fundamentale ne permit să ne dezvoltăm calitățile umane și să ne satisfacem nevoile spirituale. Ele sunt bazate pe dorința omului de a se bucura de respect și protecție. Noțiunea de drepturi fundamentale cetățenești reprezintă drepturile esențiale pentru existența fizică, pentru dezvoltarea materială și intelectuală a acestora, precum și pentru asigurarea participării lor active la conducerea statului. În principiu, ideea de drepturi ale omului și de respectarea a acestora este pusă în relația individ-stat.

Conceptul drepturilor omului este rezultatul unei îndelungate evoluții ca produs al esenței gândirii filosofice și juridice. Istoria drepturilor omului este istoria unei lupte cu un parcurs greu și anevoios, apărute încă din perioada Antichității.

La începuturile istorie umane, drepturile omului au apărut sub denumirea de "drepturi naturale", iar pe parcurs în scopul exprimării mai exacte au fost folosiți și termeni precum drepturi fundamentale, drepturi ale cetățeanului, drepturi individuale etc. Omul ca ființă rațională, "născută liberă, că măsură a tuturor lucrurilor", considerat ca scop și niciodată ca mijloc, reprezintă valoarea supremă pe care statul ar trebui să concentreze atenția.

Până la apariția unor surse oficiale ale drepturilor omului se poate vorbi despre o preistorie a drepturilor omului. Astfel, primele idei filosofice asupra drepturilor omului au fost conturate în "Codul lui Hamurabi"(1770 î.d.Hr), ce promovează reguli de dreptate socială și spirit umanitar. Gândirea budistă din acea perioada a promovat o concepție conform căreia toate ființele sunt egale în demnitate și valoare, toți au dreptul la respect.

Grecia Antică promova un anumit drept al cetății, constând în participarea cetățenilor la elaborarea legilor și implicarea în conducerea societății. Printre primii filosofi greci care pun problema unor drepturi ale

omului se numără: Hesiod, Solon și Pericle. Platon demonstrează că ideea de justiție se regăsește atât în fiecare individ, cât și în organizarea cetății, iar omul nu trebuie să răspundă “la o nedreptate cu altă, nici la rău cu rău”. În lucrarea “ Politică”, Aristotel arată că “Numai prin lege devine cineva sclav ori este liber dar prin natură oamenii nu se deosebesc cu nimic”. Cu toate acestea, a fost nevoie de timp. Ca să se ajungă la recunoașterea faptului că demnitatea omului este în același timp și sursă și temelie. Aristotel afirma că: “Oamenii prin natură nu se deosebesc cu nimic, orânduirea, așadar, nu se întemeiază pe dreptate, ci pe violență”. Ideile sale mergeau mai departe, susținând că “natura ar năzui să creeze deosebite corpurile celor liberi de ale sclavilor, primii fiind predestinați acțiunii politice, iar cei din urmă - muncii”.

În Roma Antică se promova, pe lângă dreptul cetățenilor de a participa la viața publică și drepturi individuale. Astfel, noțiuni ca “libertatea individuală” și egalitatea între oameni au fost concepute de oratorul roman și om politic, Marcus Tullius Cicero dar și de Seneca. Rădăcinile “dreptului natural” se găsesc în filosofii din perioada Evului mediu, care avea să fie promovat ca doctrina politică și juridică. Cu toate acestea, ideile filosofice din Antichitate și Evul mediu au avut un caracter abstract, întrucât nu și-au putut găsi transpunerea în plan politic, economic sau social.

Conceptul drepturilor omului a fost formulat pentru prima dată în secolul al XVIII-lea prin contribuția lui John Locke la dezvoltarea teoriilor și programelor ulterioare centrate pe drepturile omului. Lucrările sale stând la baza Declarației de Independența a Statelor Unite(1776), cât și la cea a Declarației Drepturilor Omului și a Cetățeanului (Franța, 1789).

În spiritul vremii, Jean-Jacques Rousseau pledează pentru libertate ca cea mai importantă valoare care poate fi garantată decât prin legi capabile să împiedice ca oamenii drepti să fie persecutați de cei răi. La rândul său, marele scriitor jurist și filosof iluminist francez, Montesquieu, în lucrarea “ Despre spiritul legilor” afirmă că, libertatea este “ dreptul de a face tot ceea ce îți îngăduie legile”.

După mai multe tratate și convenții care au conturat referințe la drepturile și libertățile fundamentale ale omului începând cu perioada de dinaintea izbucnirii Primului Război Mondial, totuși definitivarea acestora avea să se facă abia după terminarea celui de-al Doilea Război Mondial în Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată la 10 decembrie 1948.

În ultimii ani, Europa s-a confruntat cu cele mai ample mișcări de masă de oameni de la încheierea celui de-al Doilea Război Mondial. Peste

un million de refugiați și migranți au sosit în Uniunea Europeană, majoritatea fugind de războiul și teroarea din Siria, dar și din alte țări aflate în dificultate din punct de vedere politic sau economic.

Migrația a existat de la începuturile omenirii. Fenomenul nu a încetat în timp, însă a înregistrat schimbări și a căpătat forme noi. Unul din efectele pe termen lung ale acestei evoluții ar putea fi apariția societăților multiculturală, tinzând spre noi concepte ale cetățeniei sau statului național. Cele mai multe dintre țările dezvoltate au devenit societăți diversificate, multietnice iar cele care nu au ajuns încă la acest nivel s-au orientat decisiv în această direcție.

Dreptul oamenilor de a se deplasa a fost recunoscut la nivel mondial de peste o jumătate de secol prin Declarația Universală a Drepturilor Omului în articolul 13: "oricine are dreptul să se deplaseze liber și să-și stabilească reședința pe teritoriul oricărui stat". În afara motivelor umanitare sau de natură, un alt motiv de reglementare a șederii poate consta în rațiuni întemeiate de viața privată și de familie, garantate la articolul 7 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.

Așadar, drepturile omului evocă drepturile ființei umane, care are calitatea de cetățean, care se integrează într-un anumit sistem social-politic, orânduit de reguli juridice, dar și de reguli de ordin religios, moral și politic. Astăzi, oamenii tind să pună accentul doar pe drepturile omului uitând că: "Drepturile omului implică și datoriile lui" (Tudor Arghezi).

Bibliografie:

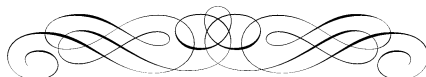
Aristotel (384-322 î.H.)- "Politica"

Tudor Arghezi

Montesquieu- "Despre spiritul legilor"

Platon- "Republica"

Jean-Jacques Rousseau- "Discurs asupra inegalității dintre oameni"

CULTURA DIVERSITĂȚII - ÎNTRE TOLERANȚĂ ȘI DISCRIMINARE

---

*Ana-Maria Iulia Popescu,
Coordonatori: Prof. dr. Elena Velțan, Prof. dr. Elena Roată,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu*

„România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.”

Articolul 4, alineatul (2) din Constituția României

Aspectul demografic al statelor membre ale Uniunii Europene, implicit și al României, s-a schimbat dramatic în ultimii 25 de ani și va continua să se schimbe. Uniunea Europeană este formată din 28 de state membre, fiecare având culturi, tradiții, credințe și limbi diferite. Uniunea Europeană este fondată pe principiul *unitate în diversitate*. De aceea, Uniunea Europeană este un spațiu al diversității celebrate ca sursă de bucurie, bogăție și creație, în care țările sunt unite prin aspirația spre valori comune, idealuri de libertate, democrație, pace, solidaritate, respect pentru diversitate, drepturile omului, pluralismul politic, economia liberă de piață, componente esențiale pentru integrarea europeană. Diversitatea se regăsește atât între statele membre, cât și în interiorul acestora, fiind de natură geografică, demografică, socială, economică, politică sau culturală (etnie, limbă, istorie, religie) și este dublată de diversitatea de opinie a cetățenilor europeni. În acest context, păstrarea identității naționale, dar și crearea unei culturi europene comune sunt foarte importante pentru viitorul Uniunii și pentru relațiile dintre țările membre.

Tratatul de la Maastricht oferă statutul de cetățean european tuturor cetățenilor statelor membre, statut ce oferă la rândul lui numeroase avantaje în ceea ce privește educația, libera circulație a forței de muncă și accesul liber la locurile de muncă salariate. De aceea, condițiile de viață și de muncă în societatea noastră determină ca fiecare dintre noi să devenim tot mai conștienți de provocările diversității culturale. Diversitatea culturală constituie o caracteristică definitorie a umanității, constituie moștenirea umanității, fiind necesară pentru umanitate la fel cum biodiversitatea este necesară pentru natură.

Respectarea diversității naționale și regionale reprezintă calea menită să asigure diversitate culturală. Este necesară încurajarea creativității artistice, dezvoltarea cooperării și realizarea schimburilor culturale în vederea respectării și promovării diversității culturale în Europa și a îmbunătățirii cunoașterii reciproce. Sunt considerate a fi extrem de importante atât recunoașterea cât și conștientizarea diferențelor și identităților dintre culturi, încercând să se realizeze o îmbogățire a dialogului intercultural. Procesul de integrare europeană presupune, în mod evident, și existența diferitelor forme de dialog. Extinderea Uniunii Europene reprezintă o oportunitate de cunoaștere a culturii diferitelor țări și o încercare de înțelegere reciprocă, dincolo de avantajele economice.

Diversitatea generează o serie de provocări aparte, din cauza rolului pe care relațiile interpersonale, nivelul de comunicare, armonizarea unor valori și mentalități diferite îl au și, de aceea, pentru acceptarea diversității culturale este necesară o schimbare de atitudine, comportament, reducerea atitudinilor discriminatorii și a excluziunii sociale. Societatea secolului XXI este un spațiu al diversității etnoculturale, religioase, sociale, economice și politice. De aceea, problemele legate de intoleranță și de rasism au devenit din ce în ce mai de actualitate în Europa și lumea largă. În ultimii ani am asistat la astfel de forme extreme de rasism împotriva minorităților, imigranți și refugiați. În toată Europa numărul de atacuri rasiste a crescut foarte mult, iar cel mai frecvent, victimele sunt romi, musulmani, evrei, imigranți, refugiați, chiar turiști, oameni de afaceri și diplomați de origini culturale vizibil diferite. Rasismul există în toate țările, dar formele și

manifestările sale pot fi divergente. Discriminarea bazată pe rasă, etnie sau apartenența națională, din motive religioase, lingvistice sau culturale reprezintă o încălcare gravă a drepturilor omului și ar trebui să fie combătută prin toate mijloacele legale. Este recunoscut că rasismul și discriminarea rasială reprezintă o amenințare pentru Europa ca spațiu de libertate, securitate și justiție.

În lumea modernă, este imposibil să se găsească o țară care este formată din populație aparținând de un singur grup etnic, lingvistic sau cultural. România nu este o excepție. De-a lungul istoriei, s-a putut observa că diversitatea culturală îmbogățește și nu trebuie să fie o sursă de conflict. Cu toate acestea, nu există nici un model universal în lume care satisface nevoile tuturor țărilor. Este dificil de a localiza punctul în care se termină libertatea de exprimare și unde începe responsabilitatea pentru cuvintele care pun în pericol drepturile și libertățile altora. Punerea în aplicare a legilor, îmbunătățirea mecanismelor de control și de acțiune pentru eliminarea discriminării sunt componente importante ale procesului general. Una dintre cele mai importante mijloace de influențare a opiniei publice și valorile publice este educația. Acesta este motivul pentru care instituțiile de învățământ sunt aliați indispensabili în lupta comună împotriva prejudecăților și a stereotipurilor negative. Toate instituțiile naționale care poartă responsabilitatea pentru combaterea diferitelor manifestări ale discriminării și intoleranței ar trebui să-și unească forțele pentru a deveni mult mai eficiente. Mass-media și ONG-urile joacă, de asemenea, un rol esențial în promovarea toleranței. Eliminarea efectivă a discriminării va necesita o cooperare susținută între guverne și instituții non-guvernamentale din toate țările membre ale Uniunii Europene.

Toleranța este armonia în diferențe. Ea nu este doar o obligație de ordin etic, dar și o necesitate politică și juridică. Toleranța este o virtute care face ca pacea să fie posibilă, contribuind astfel la înlocuirea culturii războiului cu o cultură a păcii. Ea este o atitudine activă generată de recunoașterea drepturilor universale ale persoanei umane și libertăților fundamentale ale altora. Toleranța trebuie să fie practică de către indivizi, grupuri și state, fiind responsabilitatea care susține drepturile omului,

pluralismul, democrația și statul de drept. Toleranța promovează respectul pentru diversitate și interculturalitate, egalitate de șanse, nediscriminare și incluziune.

Constituțiile statelor democratice moderne garantează diverse forme ale libertății individuale și de grup, ca, de exemplu, libertatea de opinie și cea religioasă. Toleranța este proclamată în „Declarația Universală a Drepturilor Omului” din 1948 a Organizației Națiunilor Unite. De aceea, una din caracteristicile societății moderne este pluralismul, precum și permanentul dialog între diverse convingeri spirituale, morale și religioase, pentru realizarea unei comunități în diversitate.

Comunicarea interculturală reprezintă dorința de a-i cunoaște pe semenii noștri, de a-i înțelege și de a-i accepta așa cum sunt, de a facilita comunicare dintre noi. Din fericire, în zilele noastre comunicarea este la îndemâna tuturor prin intermediul internetului, a telefoniei mobile sau a mass-mediei, mijloace ce ne ajută să intrăm în contact cu oamenii aflați la celălalt capăt al lumii. Contactele cât mai numeroase cu oamenii din alte state ne fac să reflectăm în primul rând asupra noastră, asupra felului nostru de a comunica. Noi învățăm de la oameni care au diferite experiențe, credințe și perspective asupra lucrurilor. Diversitatea îmbogățește experiența educațională.

Oamenii sunt unici în privința aspectului exterior și a personalității. Modul în care fiecare dintre noi înțelege și respectă aceste lucruri contribuie la dezvoltarea și consolidarea societății civile. Șansele egale reprezintă tratarea oamenilor în mod egal, corect, fără discriminare. Șansele egale și diversitatea sunt interdependente. Diversitatea se bazează pe egalitatea de șanse și include principiile echității dar are un spectru mult mai larg. Diversitatea înseamnă a fi diferit și cu toții suntem diferiți din momentul în care ne naștem. Nu avem o opțiune sau puterea de decizie în a fi sau a nu fi diferiți. Diferențele dintre noi pot fi în funcție de naționalitate, educație, stare civilă, religie, vârstă, etnie, gen, etc. Diferențele dintre noi ne dau niște avantaje și caracteristici unice și, de asemenea, o perspectivă distinctă asupra vieții.

Diversitatea este parte din fiecare dintre noi și de aceea trebuie să o acceptăm și să creăm punți de comunicare către ceilalți. Avem nevoie de diversitate. Este ceea ce ne dă posibilitatea să ascultăm, să ne schimbăm părerea, să discutăm, să polemizăm, să alegem, să creăm alternative, să nu ne plictisim. Diversitatea înseamnă a fi diferit și a înțelege că lumea noastră e diversă numai prin faptul că fiecare dintre noi este unic.

Bibliografie

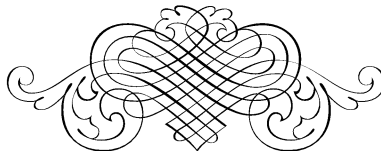
Constituția României

Dan Jumara, Diversitate culturala si integrare europeana, Editura Demiurg, 2012;

Andreescu, Gabriel, Națiuni și Minorități, Editura Polirom, București, 2004;

ONU, Declarația universală a drepturilor omului, din 10 decembrie 1948

Cosma, T. (coord.), O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea, Polirom, 2001.

SPOVEDANIA STRĂINEI

Ioana Toloargă, 11C,
Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu

15 Octombrie

„Zair – ucigașă a cuvintelor”

A trecut atât de mult timp de când nu am mai scris ceva. Scrisul meu de mână s-a ascuțit, ca și mine. Nu mai contează nici ce vârstă am, nici de unde vin. Nu mai am spre ce mă îndreptă- am trăit în grota asta ca să nu mai văd pe nimeni și să nu mă mai vadă ochi omenesc, am spart oglinzile și am astupat geamurile, m-am întors cu spatele la propria ființă, dar astăzi ridic ochii spre Tine, Doamne! Azi-noapte m-am visat moartă... M-am trezit cu iminența finalului în gât, cu gustul pecetluirii pe limbă. Dar nu pot să termin așa, nu am dreptul să mor astfel! Înainte trebuie să spun tot, ca să fiu iertată...

Acum sute, mii de ani, fiara aceasta a fost OM, poate chiar un om bun. Încă mi-e frică de fiară, o simt în mușchii mei și în oasele mele, o simt cum geme în colivia din suflet, unde am închis-o, dar nu mai vrea să iasă-acum și fiarei îi e teamă de ce a mai rămas uman în mine. Atunci când urlă nopțile, îi șoptesc printre gratii: „Rostirea omului este, dacă e potrivit gândită, solidară cu rostul lucrurilor. La capătul ei, deci, rostirea devine, într-un fel, tăcerea *ființei*.”(Constantin Noica). De aici a început totul.

Trăiam într-o lume surdă care continua să vorbească- „Un Narcis uriaș care se gândea pe sine”. Cuvintele începuseră să mă strângă ca un corset, fiindcă își pierduseră sensul; ne spuneam „te iubesc” pentru ca imediat să învățăm să ne urâm. În vara aceea asistasem la o condamnare la moarte- o piață plină de oameni răsunase de „Moarte”. Oameni uciși din cuvânt.

Apoi a urmat visul: Se făcea că eram într-un interior luminos și dintr-o dată, toate cărțile de pe rafturi, ca la un semn, se adunau deschise spre mine. Cuvintele se perindau prin fața mea, se luptau între ele și păreau rătăcite, zumzăitoare ... Alunecau toate spre mine într-un rîrtn

aberant, ca un vertij al beției, mai întâi părând bune, iubitoare, sărutându-mi obrazii, dar apoi răsărea dintre pagini, obsedant, cuvântul de șase litere care mă chinuse atât. Sclipea și mă plesnea peste ochi.

Cuvântul „moarte”, multe cuvinte- „moarte” tot mai multe. Apoi toate m-au înlănțuit, m-au dezgolit parcă nu doar de haine, ci de tot trupul. Nu era nimeni să mă salveze și cuvintele mă sugrumau, iar apoi am văzut întunericul morții și ecoul întunericului printr-o voce care striga același cuvânt de șase litere în mine...Vocea mea. Era un act de sinucidere. Propriile brațe de cuvinte mă sugrumau, strângând tot mai tare și vocea mea dădea iar și iar un verdict, pedeapsa la care mă condamnasem prin cuvânt. Așa că am început să mă apăr. Dar nu dădeam din mâini și din picioare, ci ochii mei pedepseau, ochii se apărau și mintea nu făcea decât să uite... uita cuvintele și uita brațele, uita moartea. Am strigat „tăcere” și m-am trezit....

Visul s-a repetat două săptămâni la rând. Eram chinuită de cuvinte, mă lăsam ucisă lent, apoi uitam, supraviețuiam... mă trezeam.

23 Octombrie

Ultima dată am trezit fiara! Nu am putut continua să scriu zile în șir; nu am putut dormi sau mânca. Am tremurat dedesubtul hainelor mele negre și mi-am plâns dorul de Cuvânt. Cât de absurd e ceea ce am făcut – am încercat să deconstruiesc lumea, să distrug Absolutul și să fărâm Veșnicia sub tălpile picioarelor mele...

După visul acela am început să mă gândesc mai mult la mine însămi și la Adevărul suprem. Pe atunci nu credeam nici în Dumnezeu, nici în oameni, probabil că nu mai credeam în nimic. Eram creatura unui secol murdar, a unei lumi impure, răstălmăcite, care nu mai avea unde să se întoarcă.

În cea de-a treia săptămână s-a produs implacabilul. Nu mai locuiam de ceva timp cu părinții mei (fusese decizia mea, era parte din planul meu de a deveni „cel ce sunt”...), ne vizitam rar, fiindcă ei locuiau în provincie. Mama a venit să mă vadă în ziua aceea de luni și am poftit-o, ca de obicei, la cafeneaua din colț, singura pe care îmi permiteam să o frecventez. Mă simțeam mai însingurată decât de obicei în ziua aceea- se vedea că nu dormisem bine- punji negre-vineții se vedeau sub ochii proaspăt conturați cu tuși, aveam senzația că cineva mai respiră în plămâni mei și că sângele altcuiva curge în venele mele... Eu eram Străina, eu

eram intrusa. Trupul era al fiarei și ea începuse să și-l revendice odată cu fiecare clipire, cu fiecare arcuire a spatelui și cu fiecare pianotare a degetelor pe tăblia lucioasă a mesei. Mama a început să vorbească despre ceva trist- ciudat, dar nu îmi amintesc decât frânturii! Știu că a pronunțat de mai multe ori cuvântul „timp”, se simțea bătrână și, pentru prima dată, în ziua aceea am văzut-o și eu așa, albită, slabă, trecută. Spunea că venise să mă vadă, voia să știe că sunt bine, dar cuvintele sunt perfide - se vede când mint. Avea nevoie de mine, ea se simțea singură, ea nu era bine. Venise să mă vadă pentru ea, nu pentru mine. Îi era dor de copilul din mine...! se citea slăbiciunea pe chip. Atunci a pronunțat cuvântul de șase litere – îi era frică de moarte...

Fiara a spart zăbrelele! Am tăcut întreaga oră cât am stat în cafenea, iar mama a vorbit continuu despre lucruri mărunte, care nu ne interesau pe niciuna, despre lucruri care au meritat să fie uitate, lucruri sterpe, goale, așa cum erau toate cuvintele care nunteau atunci pe buzele ei albicioase. Un vârtej de cuvinte care nu mai spuneau nimic și în spatele cărora se ascundea marele și atotputernicul „moarte”. Mama se sinucidea prin cuvinte, iar eu o înviam prin tăcere. Așa am crezut atunci... La final am luat-o în brațe și m-am uitat adânc în ochii ei – a început să plângă și mi-a spus că mă iubește. Știu că și eu o iubeam și nu am încetat niciodată să o fac, dar și astăzi, la mii de ani de atunci mă urăsc fiindcă n-am putut să i-o spun. Fiara privea atunci prin orbitele ochilor mei și tot ea a ucis cuvintele mamei.

La o săptămână după aceea tata mi-a trimis o scrisoare în care îmi spunea că mama era mută- că tăcea efectiv, ca și cum ar fi uitat, rând pe rând, cuvintele. Vorbise zi de zi tot mai puțin până când încetase pur și simplu să mai rostească ceva – deschidea gura, ca un pește mut, căuta în adâncuri ceva, dar nu găsea nimic, părea că uitase efectiv să vorbească...

I-am scris drept răspuns un „îmi pare rău” în susul unei pagini gălbui, goale, fără dată, fără adresare, fără majusculă, fără punct, fără virgulă, fără loc de interpretare și fără sens... Eu ucisesem cuvintele, eu le sugrumasem cu privirea rece a fiarei până își dăduseră duhul. Eu le înjunghiasem cu lama uitării, dar nu-mi părea rău. Aveam senzația că o salvasem de Cuvânt, că opisem un rău, că stârpisem o moarte.

Atunci a rămas doar fiara din mine. Omul a adormit ca o Frumoasă, într-o lume amorțită și ea.... Îmi doream să amuțesc universul să îl reduc la tăcere, în eterna lui expansiune. Nu mai voiam ca oamenii să fie răniți de cuvinte, să se ascundă în spatele lor. Eram obosită de măști.

Zilnic îmi aminteam felul cum mă trădaseră cuvintele și în spatele lor, oamenii – toate momentele când mi s-a spus „Voi fi mereu aici, lângă tine...” sau „totul va fi bine...”, dar am fost lăsată singură, toate fricile mele, eternul vis de a deveni scriitoare, care nu se împlinise niciodată.

Așa au murit cuvintele chelnerilor de la cafenea, pe rând, subtil, au devenit păsări necântătoare. A urmat băiețelul care cerșea lângă casa mea – bocetul lui s-a curmat brusc și a ajuns ca un tablou trist – strigătul lui Munch, muzică împietrită. Oamenii din metrou, atât de prinși în discuțiile lor despre lupta de jos, încât uitau să privească miracolul, soțiile care țipau la soții nepăsători, copiii gălăgioși, neobosiți să ceară câte ceva, pentru care nimic nu mai era suficient, nimic bun, nimic demn de un „mulțumesc”, muncitorii hăituiți de marele oraș pentru care cuvintele nu mai exprimau decât foame, sete, oboseală, toți au fost reduși la tăcere...

Nu mai pot continua! Știu ce urmează... Aș da orice pentru a întoarce timpul în punctul acela și a lua o altă decizie!

2 Noiembrie

Nu am crezut niciodată că să iei cuvintele cuiva poate însemna să îl ucizi, să distrugi tot ce e Frumos și Divin în el, dar exact asta s-a întâmplat. Aveam un singur prieten bun, care era poet. Numele lui nu are nici o importanță – pentru voi toți este un anonim, un străin pe care îl veți uita la câteva minute după ce veți citi aceste rânduri, iar mila voastră nu va face decât să îi murdărească frumosul nume.

Se plângea atât de des, în ultimul timp, că nu mai are inspirație; aveam senzația că toate acele cuvinte, pe care el le iubea începuseră să-l trădeze, ca niște frivole amante plătite pentru o singură noapte, din care dimineața, la răsăritul soarelui, nu mai găsești decât o urmă de parfum.

Stătea nopți întregi treaz, încercând să regăsească Paradisul pierdut – totul însemna poezie pentru el, de la a turna ceaiul în vechile lui cești de porțelan, până la traversarea străzii mari, intens circulate, la coaserea nasturilor la cămașă și la peticirea șosetelor. Spunea mereu că este „Acasă” în Cuvânt. Dar te poți oare înstrăina de propria casă? Poți deveni intrus în palatul pe care singur l-ai construit?

„Cuvintele îl izgonesc, fac din el un rob!” mi-am spus într-o dimineață, văzându-l neras, tras la față, cu bluza pe dos și papuci în picioare în toilul iernii, cerându-și cafeaua (eterna poșircă ieftină). M-am

așezat lângă el și am luat hotărârea...L-am lăsat să îmi recite versuri mai vechi:

- „Aș vrea ca noi toți să ne oprim
Pe scări, în metrou, în mașini, să ne oprim.
Timpul și spațiul să se oprească.
Și să adormim ca și când n-am fi fost
Niciodată, dar niciodată trei,
Ca și când ochii noștri n-ar fi văzut lumina,
Urechile n-ar fi auzit niciodată,
Picioarele n-ar fi mers,
Mâinile n-ar fi scris,

Gândurile n-ar fi existat.”...Ciudat! Nu îmi mai amintesc ce urmează. Să îți recit altceva?

La jumătatea strofei s-a oprit din nou. Își tot scormonea în memorie, dar avea senzația că îi fugeau versurile pe dinaintea ochilor, ca și cum se ștergeau...A pus totul pe seama oboselii și l-am lăsat să creadă asta, fiindcă îi făcea bine. Eram convinsă că îl ajut – eu opream muzica amăgitoare a cuvintelor.

A plecat să se culce. Peste câteva ore am primit biletul: „Am plecat să mă plimb. Ceva nu este în regulă cu mine. Am avut un vis tare ciudat, care încă mă bântuie- niște cuvinte care păreau să mă sărute, apoi mă sugrumau. O voce rostea «Moarte!», cu un ton grav (la început mi s-a părut a fi vocea ta, dar apoi am realizat ca eu strigam și că erau brațele mele cele care mă sugrumau, mâini mari, cu degete lungi - «brațe de cuvinte»). Cred că era o sinucidere, dar nu pot fi sigur. Apoi părea că uit ceva foarte drag mie. Se striga «tăcere», dar nu era vocea mea...Și aici s-a curmat visul. M-am trezit amețit. Tot nu îmi amintesc versurile mele...Cred că sunt bol...” Aici se încheia scrisoarea și am înțeles, mai întâi, că începuse să uite cuvinte, apoi, că avusese același vis care mă tulburase cândva și pe mine, iar vocea pe care o auzise era cu siguranță a mea- eu îl condamnam la tăcere.

Până seara a uitat tot mai multe. Îl evitasem toată ziua, fiindcă nu știam cum să îl ajut...Dimineața am auzit țipete și oameni alergând pe stradă...Se spânzurase. Asupra lui nu s-a găsit decât vechiul volum de

versuri, resubliniat cu cerneală neagră și cuvintele „NU MAI ȘTIU SĂ CITESC. UIT TOTUL. NU MAI AM NIMIC...”. Erau scrise urât, cu majuscule și era vizibil efortul unei mâini care tremurase pe stiloul, în încercarea de a și le aminti. Am fost singura care a rămas lângă el până l-a înghițit pământul. Simțeam că l-am trădat oarecum, moartea lui mă marcase, dar nu a reușit să mă oprescă.

La o săptămână după aceea m-am mutat într-un alt oraș și l-am cunoscut pe ZaheB. El este singurul bărbat pe care l-am iubit cu adevărat vreodată și singura ființă umană pe care și astăzi îmi doresc să o văd. Cel mai mult îmi plăceau tăcerile lui – erau ca o întoarcere la origini, în oul din care am luat naștere; și timpul părea că se închină tăcerii lui, ca și cum am fi între viață și moarte, între întuneric și lumină, o singură ființă, un singur zbor.

Nu am văzut niciodată o tăcere mai frumoasă și mai grăitoare decât a lui, atât de plină de înțelesuri. El spunea că atunci când e cu mine, cuvintele devin nefolositoare că ne vorbim din ochi și din zâmbete și prin fiecare tăcere împărțită la doi i se pare că Dumnezeu se pogoară din Veșnicia Lui și se joacă cu noi... Până acum nu am înțeles niciodată ce voia să spună și nici motivul pentru care alegea mereu să spargă liniștea dintre noi spunând „tu”...

Atunci, după ce l-am întâlnit pe el, am vrut să mă opresc. M-am gândit de multe ori că a fost suficient, că masacrul cuvintelor ar trebui să înceteze. Vă jur că am vrut...dar nu am putut. Oamenii au continuat să tacă în fața mea, iar eu am continuat să ucid Cuvântul din ei.

Eram un killer bun- cuminte, silențios, rece, fără urme. El nu observase încă nimic ciudat la mine, dar nici nu l-am lăsat să o facă. După doi ani am plecat pur și simplu, fiindcă îl iubeam prea mult pentru a continua să îi fac rău. Ucigașa trebuia să dispară fără urmă și asta a făcut.

Nu i-am lăsat nici un bilet și nu l-am mai căutat niciodată.

Amuțirea unei lumi este însă un lucru foarte serios și foarte grav. Au început să moară, pur și simplu, cuvintele oamenilor care treceau pe lângă mine și de a căror existență nu aveam habar. Îmi pierdusem oarecum controlul, dar asta nu mă neliniștea, fiindcă scopul era același; luptam împotriva cuvintelor cu toate puterile mele. Autoritățile începuseră să își pună întrebări. În cele din urmă, am ajuns să fiu căutată peste tot. Au urmat zile când îmi doream să renunț, dar era prea târziu – Lupta trebuia dusă până la capăt. Știam că urma să fiu condamnată la moarte și îmi doream

asta – odată cu moartea mea se va repeta scena pieței mari dominată de cuvântul de șase litere și apoi totul se va reduce la tăcere. Și eu voi muri din cuvânt, dar și cuvintele vor muri odată cu mine.

20 Noiembrie

Voi pune aici ultimul meu fragment de jurnal dinaintea zilei fatidice:

„Voi nu veți înțelege niciodată ce s-a întâmplat cu mine. Vă condamn la neștiință, așa cum voi m-ați condamnat la nefericire, căci acestea sunt ultimele (poate!!) cuvinte din lume de după execuția mea de mâine când se va striga în fața eșafodului sau a rugului pe care voi fi arsă «Moarte!». Ucigătoarea cuvintelor va fi și ea ucisă, căci și ea este un cuvânt pe abisala întindere a lumii, ca o coală de hârtie mototolită.

Azi însă m-am trezit ciudat de vie și vechiul conflict cu mine s-a redeclanșat: «De ce am ucis cuvintele?». Mai întâi am gândit: «Pentru că oamenii au prostul obicei de a ucide tot ce le e mai drag pe lume.» Asta spunea copilul din mine. Adultul însă, cu memoria și rațiunea lui de fier și-a amintit noaptea aceea fără stele când întreg orașul s-a umplut de focuri și când în piața mare, s-a strigat «Moarte!».

Rațiunea și simțirea se pot lupta ciudat în noi, una este lumina cealaltă întunericul, se iau în brațe, se pun una pe cealaltă la pământ, își strâng grumajii reci în brațele mari și osoase, iar eu... eu nu fac decât să stau în fotoliul meu mare cu brațe de abanos, ghemuită, cu picioarele goale, cu umerii țepeni, cu furoul strâns în pumni privind țință în depărtare, cu lacrimi moi curgând pe obraji. Nimeni nu știe unde sunt - căci eu sunt acolo, în punctul de peste munți – unde mă lupt cu mine într-o bătălie dureroasă prin care mă distrug, mă dizolv încetul cu încetul.

Ieri m-a găsit, în sfârșit, el – ZaheB. Nu-l mai văzusem de mult timp și nu înțelegeam cum a venit tocmai atunci, cum aflase unde sunt... Eu îl priveam mută, iar furia creștea în el:

-De ce ai făcut-o? Spune! Vorbește odată! De ce?

Lacrimile au curs în continuare și eu am dat din umeri. Am strâns iarăși furoul în pumni.

- Spune ceva, ucigătoare de cuvinte! Spune! De ce? Ce ți-am făcut noi? Cu ce ți-am greșit? Urla el din toți rărunchii, iar trupul i se zguduia încet, buclele i se scurgeau pe umeri și lacrimi i s-au ivit în ochi. Atunci am țipat și eu:

- Orice ți-aș spune, n-ai înțelege! Nu puteți înțelege! Cuvintele au distrus vieți. M-am răzbunat! Atunci m-a apucat un plâns mărunțel care îmi zguduia pieptul și furoul care stătea larg pe carnea mea tare și pe oasele arcuite.

El a privit spre mine și a spus încet:

-Sora mea e mută, părinții mei sunt muți – lumea mea e mută.

S-a apropiat de mine și m-a luat în brațe, mi-a luat fața în palme și m-a sărutat pe obrazul drept. Era rece. Știam că mă iubise pentru că și eu îl iubisem... Și eu îl iubeam. A spus:

-Te...și a amuțit. Ucisesem cuvintele din el. Conflictul binelui cu răul reîncepe. Nu voi ști niciodată dacă mă iertase, mă urase sau mă iubise. Era liniște. Măine se va striga: <<Moarte!>> și lumea se va îmbrăca în muțenie, eu mă voi dizolva...”

21 Noiembrie

A doua zi am urcat pe Marea Scenă. Da, urma să fiu spânzurată – cea mai mârșavă moarte – cuvântul de șase litere urma să mă sugrume. A venit momentul ca mulțimea să aleagă – viața sau moartea, iar eu, suită pe pedestalul pierzaniei, așteptam să se stingă odată lumina, să se termine odată, să fie liniște.

Coruri de voci s-au unit într-una singură: „Moarte!”. Îmi răsunau în urechi precum ecoul unui cântec milenar... Și, de-odată din fața eșafodului s-a auzit o singură voce limpede, pură: „Viață!”. Ochii mei au căutat prin mulțimea împietrită, cercetau cu disperare fețele crispate, până când, în liniștea aceea s-a repetat, ca un fulger, „Viață”. O fetiță de vreo cinci ani, suită în spinarea tatălui ei, se opunea cuvântului de șase litere, un copil spulbera moartea. „Dar celelalte voci?... de ce tac?” Tatăl ei a vrut la început să o oprească. Îmi amintesc disperarea cu care încerca să o liniștească, să îi astupe gura din care răsună în continuare „viață” – de parcă ar fi cântat ceva nespuse de frumos- „via-ță!”.

Dar nu rostea „viață” numai cu gura, numai din grumaji, numai din rărunchi – rostea cu obrazii, cu ochii, cu zulufii blonzi și cărlionțați, cu ghețele din picioare și cu întreaga ei ființă. Cuvântul acesta o posedea, o locuia. Au început să strige și alții, tot mai mulți și mai mulți, până când o piață întregă a răsunat de cuvântul acesta frumos de cinci litere „Viață”. Și lumea nu a fost redusă la tăcere în ziua aceea, cu atâtea eternități în urmă, ci a fost salvată de cuvântul unui copil.

Nu a mai urmat nimic. Am trecut printre oameni în ziua aceea pentru ultima dată și m-am pierdut în depărtările orașului. De atunci locuiesc în subsolul acesta, grota Fiarei...

1 Decembrie (ziua morții mele)

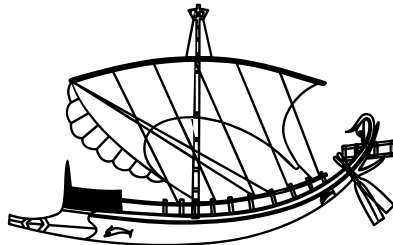
În ziua aceea, în ochii fetiței am văzut aceeași lăuminiță care se aprinsese și în ochii mei când am învățat să citesc. Asta m-a speriat cel mai tare- că și eu fusesem ca ea, și eu putusem salva lumea prin cuvânt, dar alesesem să o distrug, și eu fusesem cândva puternică, dar lăsasem oamenii să mă dărâme, să mă murdărească, să mă schimbe.

Doamne, astăzi știu că ești acolo! Iartă-mă... Te rog, iartă-mă!

„La început era Cuvântul și Cuvântul era Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu. (...) Întru el era viață și viața era lumina oamenilor. Și lumina luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o. (...) Cuvântul era Lumina cea adevărată, care luminează pe tot omul care vine în lume.” (Sfânta Evanghelie după Ioan)

Am încercat să distrug perfecțiunea, să sting lumina acestei lumi, să fiu un demiurg, dar eu nu am construit, eu am dărâmat, eu nu am zidit un templu, ci am distrus unul. Mi-am primit pedeapsa- am pierdut tot ce am iubit- pe mama, pe tata, pe ZaheB, pe mine...și Cuvântul, singurul mare adevăr al ființei mele. Nu am mai putut trăi printre oameni și am fost condamnată să împart trupul cu fiara pentru atâtea mii de ani. Eu sunt Fiara! Așa am fost tot timpul. Eu am fost inadapata, străina...

Nu am dreptul să mor până nu îmi înțeleg greșeala și nu o îndrept. M-am spovedit! Iartă-mă, Doamne, pe mine, care nu am înțeles ce e bunătatea, frumosul, credința, iubirea. Iartă-mă și lasă-mă să mor, căci din cuvânt ne-am născut, în cuvânt trăim și murim și la Tine, Marele Tot, ne întoarcem. **PRIMEȘTE-MĂ ACASĂ!**

VEȘNIC STRĂIN

---

*Andrei Schiopu, 11E
Colegiul Național „Mihai Eminescu” Petroșani*

Am ajuns aici neanunțat. Nimeni nu m-a avertizat înainte: nici un „pe locuri, fiți gata” prenatal, nici vorbă. Plângeam în brațele mamei mele, o străină, iar în jurul meu totul îmi era străin. Chiar și plânsul îmi era străin! Vă imaginați una ca asta?

Aș vrea să îmi pot aminti ceva de atunci, un gând memorabil, să vă spun ce îmi trecea prin minte, deși nu sunt sigur că știam să gândesc. Probabil că dacă aș fi reușit să deprind gândirea înaintea respirației, de pildă, mi-aș fi spus, printre urletele de om nou: „liniștește-te, ești la început de drum. Vei învăța. Ai tot restul vieții înainte”. Din fericire, nu a fost nevoie de sfidări ale naturii umane. Treptat, toți străinii din jurul meu au reușit să mă adapteze. Am început să îi cunosc...mi-au devenit simpatici, păreau bine intenționați. Am făcut cunoștință cu tatăl meu, cu mama mea; nu mai erau niște străini. Începeam cu grijă să învăț de la ei totul: cum să mănânc, cum să merg, cum să privesc și, în general, cum să fiu. Am aflat ulterior că ei au hotărât să exist cu mult înainte să pot să am un cuvânt de spus.

Dar să nu credeți că mă plâng! Tot ei m-au învățat că nu e ceva rău să fii viu, nici măcar să fii om. Că orice îmi era străin, eu puteam să cunosc și că aveam „timp” să învăț, să mă obișnuiesc cu foștii necunoscuți. Astfel nu mai eram străin de sora mea, de părinții părinților mei, de frații părinților mei și, pe zi ce trece, oamenii necunoscuți erau tot mai puțini. De altfel, nu mai eram străin de noțiunea de „viață”, de cea de „om”, de „respirație” sau de „plâns”. Ciocnindu-mă mereu de acestea, le-am deprins.

Desigur, sunt noțiuni care și în zi de azi mi se arată străine, cum ar fi „timpul” în sine, sau „moartea”. Dar sunt convins că voi face cunoștință, la fel de prietenos, și cu acestea. Dar cu alt prilej...

În sfârșit, după ce am început să gândesc și pe cont propriu, cumulând un oarecare număr de noțiuni care mi se învăteau în cap ca nebunele, părinții mei au considerat că sunt mult mai multe lucruri pe care va trebui să le știu și că nu pot ei singuri să mi le arate pe toate. Așa am

ajuns la școală, un loc cu mai mulți străini decât mi-aș fi imaginat înainte, prins fiind în cadrul restrâns și călduros al familiei. M-am trezit cu zeci de copii de vârsta mea (dar care nu semănau cu mine absolut deloc) care alergau în jurul meu, iar eu nu prea înțelegeam ce vor de la mine. Se jucau jocuri total diferite de cele pe care le știam eu și câteodată mi se părea că vor să mă convingă și pe mine să intru în jocul lor. Dar eu știam, simțeam că sunt diferit de ei, deși de multe ori am fost atras de tainele lor. Uneori râdeau de mine, mă făceau să simt emoții noi, neplăcute. Rămâneam încremenit, căci „răutatea” încă era o noțiune străină pentru mine.

Ce aveam de făcut dacă nu să încerc să intru în jocul lor, să mă integrez în mediul acela care avea să îmi găzduiască o bună parte a tinereții? L-am primit, cu tot ce avea bun și rău: cu colegii înțelegători, dar și cu cei neciopliți; cu fetele frumoase, dar și cu cele înfumurate; cu profesorii inimoși, dar și cu cei care, parcă, nu voiau să ne cunoască.

De multe ori am avut impresia că m-am integrat aproape perfect, că nu mai sunt un străin printre acei oameni pe care numai școala mi i-ar fi putut scoate în cale. Mă încălzeam cu gândul că sunt parte a colectivului clasei, că îi cunosc pe tinerii cu care împărțeam spațiul dezvoltării personale și că și ei – măcar unii – mă cunoșteau pe mine; asta până când câte o realitate inevitabilă, neînfrânată, venea ca o palmă la ureche și mă trimitea înapoi la locul meu, dezamăgit. Școala...școala a fost primul loc în care m-am simțit cu adevărat străin.

Ajuns la vârsta marilor fascinații, am căzut în puțul liceului. Aici m-am lovit de alți străini; ce-i drept, mult mai amabili și mai prietenoși decât cei pe care mi-a fost dat să îi întâlnesc înainte. Unii chiar mi-au devenit dragi, m-au făcut să nu mă mai simt nelalocul meu, deși cu un iz fermecător de nesiguranță. Și aceștia aveau jocuri neobișnuite, dar pe acestea am avut ocazia să le văd îndeaproape, să le gust și eu, să mă arunc în vertijul lor.

M-am izbit de noțiuni ca „prietenie” sau „onoare” care îmi surâdeau teribil și le-am îmbrățișat cu drag, dar am întâlnit și noțiuni greu de înțeles, ca „iubirea”, a cărei nemărginiri copleșitoare îmi frământa și îmi fascina deopotrivă spiritul tumultuos.

Spațiul grav al liceului, în contrast cu chipurile vesele cu zâmbete nesigure pe care le vedeam zilnic, iar acestea amândouă împreună cu amalgamul de sentimente și valori care îmi străbăteau mintea și sufletul neîncetat, mi-au făcut din adolescență o perioadă a întrebărilor, a incertitudinii, a căutării identității. Încercând să mă integrez în noul spațiu, printre noile personalități care îmi ieșeau în cale, parcă m-am pierdut pe

mine. Zbaterile mele existențiale, căutările mele, nesiguranța mea, iubirea, m-au înstrăinat de mine însumi mai mult decât de oricine altcineva.

Straniu cum niciodată nu am scăpat (și nici nu sunt sigur că voi scăpa) de statutul ăsta de străin. Deși cunoșteam din ce în ce mai mulți oameni noi și eram nevoit tot mai des să mă adaptez la noi grupuri și tipuri umane necunoscute până la momentul respectiv, mereu apăreau alții și alții pentru care eram un străin și rămâneam un străin. De cele mai multe ori chiar pentru aceia care credeau că mă știu, rămâneam un mare necunoscut.

Am întâlnit nenumărați oameni, am vorbit cu mulți dintre ei, ne-am spus numele unii altora și, pe scurt, dacă cineva (un străin, să zicem) i-ar întreba ceva de mine, ei i-ar răspunde binevoitori: „ah, da! Îl cunosc!”. Neadevărat! Ce știu ei?! Cum mă cheamă? Că am ochi verzi? Că poate cred în Dumnezeu? Asta pot să știe și despre unul pe care l-au întâlnit întâmplător în microbuz, dar dacă acesta le-ar bate la ușă sau le-ar telefona într-o zi, tot străin l-ar numi.

Încep să conștientizez că, în ciuda încercărilor mele și a iluziilor pe care le-am hrănit, voi rămâne veșnic un străin, în nenumărate feluri, reinventat la nesfârșit. Chiar pentru aceia care mă cunosc. Acum nu mă credeți, poate considerați că am exagerat, dar chiar mama mea mi-a spus odată „nu te mai recunosc!”.

Când cea care ți-a arătat prima oară cine ești te proclamă străin, nu mai ești sigur dacă tu însuși te cunoști așa de bine cum credeai. Mă uit în proprii mei ochi, întrebându-mă și eu cine sunt. Parcă știam cândva...dar acum nici eu nu mă mai recunosc. Am intrat în jocurile lor, de care mă ferisem, m-am pierdut în noțiuni de neînțeles pe care am vrut să le ating, flămând, am alergat în cerc după himere până am amețit și am căzut inconștient. M-am trezit profund amnezic, nerecunoscând omul care mă privea înapoi în oglindă, cel care mi-a vorbit în cap despre străini, cel care a luat creionul și a început să scrie. Cert este că am devenit un străin dubios, pe care nu știu dacă trebuie să îl evit, să îl schimb sau să fac cunoștință cu el și să îl îmbrățișez amical.

„Dar liniștește-te” îmi spun fără încetare, ca întotdeauna. „Ești la început de drum. Ai... tot restul vieții înaintea.”

O LUME NEDORITĂ...

---

*Roxana Staicu, 11D,
Coordonator: Prof. Elena-Laura Dițoiu,
Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu*

Mă trezesc într-o dimineață mai curioasă și mai interesată decât de obicei de ceea ce se întâmplă în această lume, o lume a mea, dar ceva nu era la locul lui, parcă nu eram acasă, eram într-o altă lume.

Mă ridic din pat și încerc să pășesc, dar alunec, alunec spre un loc pe care nu-l mai văzusem până acum, un loc straniu în care erau doar aparate, aparate de care noi ne folosim în viața noastră.

Mă hotărâsc să mă opresc lângă o fântână și să mă spăl pe față, încă sperăm să fie un vis. Mergeam pe stradă, cutreieram un târâm care, în mod obișnuit nu m-ar fi deranjat, unul al tehnologiei. Mereu folosim aceste lucruri doar că, aici era un aer îmbâcsit, îmi pierdusem libertatea. Poate, visul îmi sugera faptul că le folosesc prea des, că uit de mine, de voi...

Îmi continui drumul, un drum care nu se mai sfârșea. Oameni mergeau pe stradă că niște zombi, nu vorbeau, nu mâncau, nu făceau nimic, nu se mai priveau. Mă lovesc de un tânăr, o ciocnire dureroasă, și îl privesc în ochii. Avea o privire cel puțin ciudată, mă privea de parcă l-aș fi condamnat la moarte doar pentru faptul că i-am distras atenția de la ceea ce făcea și ochii lui semănau atât de mult cu ochii mei, nu mai înțelegeam nimic. Toți mă priveau cu dispreț din cauză că eu nu făceam nimic din ceea ce tine de tehnologie. Mă simțeam străină de propria-mi lume. Încercăm să găsim pe cineva cu care să vorbesc, dar nu reușeam, nici să înțeleg de ce există atâta indiferență, de ce mă simțeam și eu, parcă un străin. Nu puteam să mă întorc, să revin în lumea mea?

Inima îmi spunea că "da", dar creierul spunea că "nu", mă simțeam atrasă de ceea ce făceau ei. Vedeam în jur doar copii care nu mai puteau să se mai bucure de jucării pentru că aveau propriile lor jucării, unele îmbătrânite. În acele momente am realizat cât de mare e influența tehnologiei în viața mea, a noastră, o viață pe care nu voiam să o mai trăiesc. Încă mai sperăm să revin acasă unde mă așteptau o parte din

prieteni care nu sunt dependenți de așa ceva, prieteni care ar face orice doar să vadă că lumea renunță la tot și se bucură de ceea ce îi înconjoară. Îmi continui drumul. Văd o fată cunoscută, cea mai bună prietenă a mea, era, parcă, lipită de telefon și mergea împreună cu o umbră, o umbră ce butonat nervoasă. Îi iau încercătorul, iar ea se enervează și mă împinge, socul gestului ei este resimțit de umbră, nu de mine, mă sperii, îmi tremură mâinile și umbra tremură și eu. Nu o mai recunosc, nu mă mai recunosc, par lipsită de contur, o...

O las în mulțime, o mulțime din care eu nu mai voiam să fac parte. Ajung într-un loc care, în sfârșit, părea normal. Deschid ușa și pășesc, pășesc într-un loc în care credeam că o să găsesc doar cărți, dar n-a fost așa, am ajuns într-un loc care părea a fi un site, și un miros de cablu ars îmi taie respirația. Orice mișcare pe care o făceam reprezenta un pas, unul greu care mă îneca, nu mai puteam gândi. Să urmez câmpurile site-ului sau să învăț să respir? Apăs un buton pe care scria "de ce s-a ajuns aici?", citesc cu atenție tot ce scria acolo, pasaje din aforisme cunoscute însoțite de poze și nu pot înțelege drumul meu. De ce tocmai eu? De ce nu a ajuns altcineva acolo? De ce mă simt atât de singură? Unde sunt prietenii mei? Unde e familia mea?

Întrebările mă copleșeau, nu știam dacă o să mai pot rezistă, într-o astfel de lume. Ajung în cealaltă parte a orașului, întâlnesc un specialist care părea a fi cu capul pe umeri și mi-a explicat de ce am ajuns să fim așa. Îl chema domnul Telefon, părea foarte straniu și nu credeam că mă poate ajuta, dar a reușit. Mi-a vorbit despre tot, după care ne-am continuat drumul împreună, la fiecare pas îi mai adresam câte o întrebare, el minunat că nu mai sunt ca ceilalți. Pe unde mergeam vedeam tot felul de aparate împrăștiate pe jos pentru că, odată cu trecerea timpului, ele se schimbă, evoluează, cele vechi sunt aruncate pe străzi, drumuri rătăcitoare cu umbre...

O lume în care totul era înlocuit cu ceva mai nou, nimic nu se tolerează... Din acea lume se aude parcă, o alarmă ceva asurzitor, un țipăt. Mă trezesc mulțumită, a doar un vis. Un vis urât care s-a terminat... oare!?

ARIPI NU MAI AU

---

*Maria Cristinela Croitoru, 10C,
Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu*

Plouă încet într-o noapte abisală. Un om solitar pășește cu nesiguranță spre luminile orașului, care combat insistent negura din lume. Șovăitor și palid, își poartă cu sine dorința de a face parte din sfera normalității. S-a plictisit să fie piesa asimetrică ce nu se potrivește în puzzle-ul acestui univers rigid precum timpul. Continuă să meargă cu ochii ațintiți la asfaltul ud. Caută în zadar urmele lăsate de pașii celor care au trecut pe aici în timpul zilei. Ei l-au etichetat "străin". El vrea doar să le calce pe urme. Neputința de a conta îi zguduie întreaga ființă, până devine atât de firavă, încât ajunge s-o urască. Le este străin pentru că nu și-a arătat aripile. Involuntar, a dezvăluit doar ruinele și cioburile existenței sale. Sau poate n-au vrut ei să vadă. Dar nu.

Se oprește să-și domolească gândurile în așa fel încât să nu-l mai sufoce. Se trezește pe o bancă, în tăcerea deplină a nopții. Într-un fel seamănă. Nici banca nu-și strigă singurătatea. Privește copacii fără a-i vedea, căci a rămas doar el și gândurile sale încâlcite, într-o lume prea îngustă și intolerantă. Ancorat într-o stare de inerție, nu-și poate lua gândul de la celelalte "trestii cugetătoare", care doar pretind că înțeleg viziunea lui Pascal, însă nu și-o însușesc. Este dificilă de acceptat pentru că atentează la orgoliul impenetrabil al fiecăruia.

Chiar dacă își permite rătăcirii erudite, singurătatea nu-l ajută în regăsirea de sine. Banca, ploaia, întunericul - toate sunt reci și impasibile. Stelele stau suspendate în infinitul străin, deasupra băncii. Nu-l alungă, dar nici nu-i oferă șansa de a se apropia de ele. Poate acesta este motivul pentru care este singur, străin, și preferă refugiul pe o bancă, ieșind din vârtejul incontrollabil în care se rotește totul.

Ca el sunt o mulțime de oameni, pe o mulțime de bănci, într-o mulțime de universuri finite, sufocante și nule. Sunt cei care se gândesc la Icar și nu mai vor aripi, de teama indiferenței generale în care s-ar putea prăbuși alegând să zboare. Nu vor să fie "omul cu masca de fier", deși astfel

ar atrage mai multă atenție și scânteii de interes din partea publicului. Oricum,mulțimea a desenat un cerc în jurul fiecăruia dintre ei. Străinul l-a conturat mai bine, văzând că dâra de cretă nu e spălată de ploaie.

Fiecare are un cerc în juru-i. Oamenii nu trebuiau să uite că în esență sunt la fel. Dar au uitat. Au uitat și de cercurile lor și au continuat să-și folosească bucata de cretă din mână. Nu mai știu că ploile sunt aceleași, chiar dacă sunt chemate în limbi diferite. Întrebările lui Gauguin rămân întrebările tuturor, indiferent de împrejurări. Nu mai știu și continuă să fie diferiți și străini, fără să vadă factorii comuni ce i-ar apropia.

Printre gânduri, străinul se ridică de pe bancă și observă că ploaia se întetșe. " E târziu. Chiar este", își spune și pleacă mai derutat decât venise. Încearcă să stea la marginea cercului, poate cineva îi va întinde o mână. Dar e târziu. E noapte. Cercul nu-i conferă protecție, ci îl face și mai vulnerabil. Cu toate acestea, ploaia nu-l incomodează, căci aripi nu mai are. Îi udă doar gândurile, singurele care au rămas după conflictul cu oamenii, conflict în urma căruia și-a pierdut dimensiunea angelică. Aripi nu mai au nici cei care nu întind o mână celui singur. Aripi nu mai are nici cel care așteaptă o mână să-l scoată din cercul la construirea căruia a participat conștient.

SINGURĂȚI PARALELE

---

*Ruxandra Raluca Roșca, 9A,
Colegiul „Gheorghe Tătărescu” Rovinari*

Viața într-un bloc ne permite să pătrundem incognito în existența celor de lângă noi, să observăm din spatele ferestrei o latură a celor ce vor rămâne străinii din imediata noastră proximitate. De cele mai multe ori, vecinii devin singurătăți paralele, oameni pentru care apropierea fizică se află în contrast cu izolarea pe care fiecare și-o asumă... Constantin Noica afirma în „Eseuri de duminică” faptul că timpul nostru¹⁰¹ se definește prin ”filosofia block-house-ului”. Oamenii au ales traiul în comun, au ales să împartă adresa, strada, zidurile, chiar părerile, pentru ca în final să observe cât de semnificativă este distanța dintre ei.

O vedeam în fiecare zi. Îi priveam cu interes expresia de femeie împăcată cu ea însăși, mulțumită de viața ei, chipul ușor îmbătrânit și mâinile care lustruiau cu o oarecare lăcomie pervazul geamului, scuturau covoarele, spălau ferestrele. Zi de zi. Mă fascina frenezia și dăruirea cu care doamna C. își aranja insistent partea văzută a căminului ei, micul ei colțisor de pe acest Pământ, colțisor pe care ea-l prefăcuse, cum fac mai toate doamnele, în cuibul ei. Mă gândeam adeseori că doamna C. este o femeie simplă și echilibrată, căreia viața nu-i oferă multe surprize și care s-a resemnat în timp cu propriul stil de viață a cărei esență era, credeam eu, curățatul. Nu am schimbat niciodată un cuvânt, doar câteva zâmbete convenționale, menite parcă să așeze mai multă distanță între noi. Am ales să o privesc în continuare din spatele perdelei albe ce ridică un zid între noi.

Într-o dimineață, cu ochii apăsați de urmele somnului greu, mi-am limpezit privirea în razele luminii de afară. Pe fereastră am văzut-o pe doamna C. Era aceeași femeie înaltă și puternică ce lustruia, ca întotdeauna, pervazul geamului. Am observat, însă, o schimbare. Purta, pentru prima dată, un batic colorat ce îi învăluia prea strâns capul. Nu am

---

¹⁰¹ C-tin Noica, *Eseuri de duminică*, Ed. Humanitas, București, 1992, p. 109

luat în seamă acest batic ce ascundea, după cum am aflat ulterior, urma adâncă a suferinței. Doamna C. se îmbolnăvisese de cancer. Suferea închisă în singurătatea ei, o singurătate printre atâtea alte singurătăți.

După doar câteva luni, singurătatea mea de locuitor al *block-house*-ului s-a unit cu singurătatea doamnei C. printr-o panglică neagră ce atârna de pervazul ei imaculat. O altă suferință cumplită a zdruncinat din temelii ființa ei. Fiul său fusese ucis în atentatul terorist de la Nisa, când un camion condus de un tunisian a zdrobit sub roțile sale zeci de oameni care se adunaseră pentru a sărbători Ziua Franței. Fiul doamnei C. era singurul român care devenise victima aceluia cumplit masacru. Am avut astfel ocazia de a-mi cunoaște mai bine vecina. Blestemată ocazie... Ca și cum doamna C. nu ar fi stat în blocul din fața blocului meu, ci la mii, zeci de mii de kilometri distanță, am ascultat cutremurată un interviu televizat. Doamna C. spunea printre lacrimi: „Niște criminali. Niște criminali fără suflet. Vine copilul mort acasă. Mi-au nenorocit, mi-au omorât copilul.” Doamna C. a sperat zile întregi că fiul ei va fi printre răniți. După ce vestea primită din Franța i-a spulberat și această ultimă speranță, doamna C. a așteptat ceea ce mai rămăsese din fiul ei, a cărui ființă era acum peste tot și nicăieri. Doamna C. mărturisea că va continua să se gândească la fiul ei așa cum îl știa: frumos, vesel, iubitor... Alesese să iubească, nu să urască...

O văd și acum pe doamna C. lustruindu-și pervazul. Zi de zi. O văd din ce în ce mai palidă, mai slabă, mai ștearsă, ca o umbră...

Drama doamnei C. este o dramă pe care au cunoscut-o mulți nevinovați în ultimii ani. Terorismul se răspândește ca o ciumă letală, arătându-ne la ce adâncimi ale răutății poate ajunge un om care a fost creat pentru a fi bun. Pe lângă străinii din proximitatea noastră, străini care-și închid ermetic trăirile, străini pe care îi privim cu indiferență, există și străini care distrug. Teroriștii sunt străini ce răspândesc moartea și suferința ca și cum ar răspândi fericirea. Își recunosc atentatele cu o bucurie nerușinată de mari învingători.

Terorismul este expresia cea mai concretă și mai hâdă a incapacității unor indivizi de accepta diferitul. Teroriștii au ucis oameni și idei. Au ucis ideea de toleranță și de acceptare. Au ucis ceva din ceea ce omul occidental crease în ani mulți de progres. Teroriștii cultivă neîncrederea și suspiciunea. Din cauza lor, omul civilizată a pierdut securitatea și liniștea pe care o câștigase și a început să-și privească semenii cu scepticism. Refugiații au dobândit un stigmat care le va transforma viața într-un calvar. Traversează fluvii și mări, unii își pierd viața

În adâncurile apelor, supraviețuitorii trăiesc în corturi mizere, ținând cu dinții de clipa aceasta. Clipa viitoare nu le aparține. Refugiații trăiesc un calvar. Sunt confundați cu cei de care ei înșiși fug. Și omul european trăiește un calvar pe măsură, zbatându-se în incertitudini și plângând după cei care le-au fost răpiți de niște ființe dezumanizate. Dacă legăm poveștile acestor suferințe, poate reușim să ne apărăm împotriva celor care și-au asumat răul ca pe un mod de viață. Rămâne totuși inevitabilul semn de întrebare: cum facem diferența între un om al răului și un om care fuge din calea răului, între un terorist și un refugiat? Și cum putem întinde mâna celor care au nevoie disperată de ajutor, știind că în rândurile acestora s-ar putea insinua, camuflați, criminalii?

În urma atentatului de la Paris, din noiembrie 2015, jurnalistul francez Antoine Leiris și-a pierdut soția. După această cumplită pierdere, jurnalistul le-a adresat o scrisoare jihadiștilor, scrisoare ce ar merita să devină un mesaj al întregii Europe: „Vineri seara ați furat viața unei persoane de excepție, iubirea vieții mele, mama fiului meu, dar nu veți avea ura mea. Nu știu cine sunteți și nu vreau să știu, sunteți niște suflete moarte. Dacă acest Dumnezeu pentru care ucideți voi orbește ne-a creat după chipul său, fiecare glonț tras în corpul soției mele va fi fost o rană în inima lui. Așa că nu, n-am să vă fac darul de a vă urî. L-ați căutat cu orice preț, dar să răspund urii prin furie ar însemna să cedez aceleiași ignoranțe care a făcut din voi ceea ce sunteți. Vreți să-mi fie teamă, să mă uit la concetățenii mei cu ochii plini de neîncredere, să-mi sacrific libertatea pentru siguranță. Ați pierdut. Nu m-ați scos din joc. Am văzut-o azidimineață. În sfârșit, după nopți și zile de așteptare. Era la fel de frumoasă ca atunci când a plecat vineri seara, la fel de frumoasă ca atunci când m-am îndrăgostit nebunește de ea, acum mai bine de 12 ani. Bineînțeles că sunt zdrobit de durere, vă recunosc această mică victorie, însă va fi de scurtă durată. Știu că ea ne va însoți în fiecare zi și că ne vom regăsi în paradisul sufletelor libere, unde voi nu veți avea niciodată acces. Suntem doar doi, fiul meu și cu mine, dar suntem mai puternici decât toate armatele lumii. De altfel, nu mai am timp de pierdut cu voi, trebuie să mă duc la Melvil, care se trezește din somnul de după prânz. Are doar 17 luni, își va mânca gustarea ca în fiecare zi, apoi o să mergem să ne jucăm ca în fiecare zi și în fiecare zi a vieții sale acest băiețel va vă sfida fiind fericit și liber. Fiindcă nu, nici ura lui n-o veți avea.”¹⁰²

---

¹⁰² A. Leiris, *Nu veți avea ura mea*, Ed. Nemira, 2016

Și Antoine Leiris și Doamna C. au ales iubirea în locul urii, au ales să își amintească de persoanele dragi ca și cum viața cu ei nu le-ar fi fost furată, au ales să fie oameni liberi și să-și poarte suferința într-un mod conștient și asumat. Suferința lor i-a înnobilit...Din străinii care ne erau au devenit dragii noștri supraviețuitori. Și cumva magiștri. Lecția lor sună astfel: Să nu le dăm criminalilor ura noastră !

HEBA, SAMMADA...

---

*Ela-Maria Codiță-Sîrbu,
Coordonator: Prof. Laura Pasăre,
Școala Gimnazială Nr. 1 Motru*

Totul a început pe data de 22 august, ora 9 dimineața. M-am trezit cu sunetul bombelor, al urletelor și al suferinței. Speriată m-am ridicat din pat și am mers la fereastră: o mulțime de oameni, oameni morți. Erau plini de sânge, urmele gloanțelor erau vizibile. Femei, copii... fuseseră loviți în cap, în picior, peste tot. Tabloul era dezolant și înfricoșător în același timp, abia îl puteam privi.

Brusc părinții mei au intrat în cameră spunându-mi "- Copilă, de azi vei începe o viață nouă, departe de aici!". În acel moment, primele lacrimi ale dimineții, mi-au curs pe obrazul rece. Am rămas efectiv fără cuvinte, doar gândindu-mă la ce va urma. Părinții m-au luat de mână și m-au dus la un bărbat foarte înalt, îmbracat în negru, care mi-a promis o viață mai bună și un viitor mai bun. Părinții mei murmurau ceva...da, călăuza... ceva despre o taxă. Am înțeles atunci că doar eu voi pleca și am înghețat: părinții mei nu vor veni. „Cel puțin nu acum...” mi-au șoptit că nu au suficienți bani, să îi aștept însă, că într-o bună zi vor veni și ei. Mi-am făcut bagajele mai mult amorțită de teama și înfricoșată, apoi am părăsit locul natal.

Am urcat într-o mașină albă pe care se vedeau urme de sânge împreună cu cel ce avea să mă ducă departe de aici, privind către părinții mei care au rămas în infern.

Frica mă cuprinsese din ce în ce mai mult, iar lacrimile îmi alunecau din nou pe obraji. Gândul că părinții mei au rămas acolo, departe de mine, mă cutremura, dar gândul de a ajunge într-o lume în care să domnească pacea, îmi dădea forță să continui călătoria.

La un moment dat, mașina s-a oprit, iar lângă mine s-a așezat o fată brunetă cu ten măsliniu și cu lacrimi în ochi și încă trei adulți. Aceștia aveau niște ochi care nu exprimau nimic.....priviri înghețate și fixe.

După zile lungi de mers am ajuns la locul de îmbarcare. Totul îmi era clar... aveam să mergem cu o barcă. Acest gând mă înfiora și mai tare pentru că mai auzisem cazurile unor persoane care nu au supraviețuit acestei călătorii lungi, fiind înghițiți de apele învolburate. Și călătoria a început. Stăteam lângă fata pe care o cunoscusem, ținându-ne de mână.

După mai multe zile infernale, fără mâncare, fără somn, am reușit să ajungem la granița cu una dintre țările europene. Nu știam unde eram. Atunci mi-am dat singura un răspuns.

Războiul care a izbucnit în țara mea natală a cauzat mari pierderi. O mulțime de oameni și-au părăsit țara, unii au murit...poate că părinții mei au vrut să îmi ofere un trai mai bun, gândindu-se la viitor sau poate, pur și simplu, instinctul i-a îndemnat să mă trimită într-o altă țară. Mă uitam în jur și mă simțeam ca un străin: locuri și oameni necunoscuți, vorbeau o altă limbă, purtau alt fel de haine.

Vedeam o mulțime de copii, de bebeluși care plângeau în brațele mamelor lor, fără mâncare, fără speranța că, într-o bună zi, totul se va schimba. Mă speriau aceste lucruri.

Deși erau niște străini pentru mine, îmi părea așa rău de ei... încercam să mă pun în postura lor. Mă gândeam din ce în ce mai mult la ce se va întâmpla cu mine și cu familia mea. Mă speria și mai tare gândul că nu voi putea trăi visul libertății.

După câteva zile au venit autoritățile... nu știam exact ce se întâmplă pentru că eram foarte mică. Am întrebat o femeie de acolo care era acoperită cu un șal islamic și ținea în brațe un bebeluș...mi-a spus că acei oameni erau acolo pentru a ne face acte de identitate și pentru a ne oferi un trai mai bun, în țara lor sau alta. Trebuia doar să învățăm limba lor pentru a putea să ne descurcăm, noi, copii, la școală, iar ei, cei mari, la locul de muncă. Într-adevăr, după câteva zile ploioase și friguroase de locuit în cort în condiții mizere, după zeci de kilometri parcurși, în sfârșit, am ajuns la destinație. Încercam să încep o viață nouă, cu statut de refugiat. Era liniște aici. Au venit la mine mai mulți oameni, unii vorbeau chiar limba mea. Înceam să ia legătura cu părinții mei, rămași acasă, sau cu rudele, pentru a reface familia. Din păcate, viața de refugiat este foarte grea, însă puțin mai sigură decât să stai în calea războiului.

Am fost primită într-un azil special, de tranzit mi s-a spus, pentru copii refugiați. Bineînțeles că nu am putut trăi liniștită și bucuroasă pentru că îmi lăsasem familia în urmă. În fiecare seară adormeam cu gândul la promisiunea făcută de ei: "Asteaptă-ne, căci într-o bună zi vom veni și noi!"

În acea noapte îmi treceau tot felul de gânduri prin cap, cum ar fi ca în această țară în care eram, țara fără nume, să vină războiul sau cum ar fi să fiu dată afară din azil...sau cum ar fi ca mama să apară la ușa centrului, să mă ia în brațe și să mă ducă acasă...

Deși acea țară era obligată să mă primească, toți cei din jur se comportau teribil cu mine și nu mă acceptau. La un moment auzisem o conversație, cum că vor să mă trimită înapoi în țară, că e mai bine pentru mine. Plângeam, mă uitam în ochii lor, iar aceștia se încruntau la mine fără nici un fel de milă sau tristețe.

Acolo m-am regăsit cu fata din barcă...a fost cel mai bun lucru care ni s-a putut întâmpla de când am plecat de acasă. Însă cu acei adulți nu știu ce s-a întâmplat. Singura cu care mă puteam înțelege și care mă accepta era ea, Sammada.

Amândouă am ajuns la concluzia că nu exista o lume mai grea ca aceasta...nu exista viață pentru un copil, mai crudă ca aceasta. Absența părinților, lipsa hranei sau cantitatea foarte mică pe care o primeam, oboseala.

E greu să nu fii acceptat sau să fii, dar doar cu mult chin și multe rugăminti. Nici măcar nu imi puteam imagina o lume mai bună, ajunsesem la capătul puterilor și nici speranța nu-și mai făcea loc în inima mea. M-am lăsat purtată de tot ce mi se întâmpla...simțeam că nu mai am forța necesară pentru a lupta...

Asta până când, într-o dimineață, am fost chemată la telefon. Inima mi-a crescut auzind vocea mamei mele. Plângea, și nu știa cum să-mi spună, că tatăl meu fusese împușcat. Plângeam și eu, și nimeni nu venea la mine să mă împace, nimeni nu venea să mă ia în brațe, sau să îmi spună că totul va fi bine, exact așa cum procedau părinții mei. Acel telefon îmi ruinase viața...acea fericire se transformase într-un coșmar...

Însă, spre norocul meu, o familie europeană a vrut să mă facă fericită luându-mă la ei pentru o zi, dar nu au fost de acord să o ia și pe Sammada. La început nu am acceptat, însă m-am gândit mai mult la mine și am realizat că nu există altă cale. Deși trecuse doar o zi, acea familie îmi făcuse o impresie foarte bună și chiar mă atașasem de ei. Timpul a trecut atât de repede petrecându-mi viața lângă ei, încât nici nu am mai simțit durerea...m-au înscris la școală și mi-au oferit condiții foarte bune de trai.

Într-o zi am aflat de la ei că mama mea va veni acolo unde eram. Ei acoperseră toate costurile necesare. Poate că își dăduseră seama că, indiferent de condiții, lipsa mamei este cea mai dureroasă.

În sfârșit a sosit și clipa în care mi-am reîntâlnit mama. Când am văzut-o nu știam cum să reacționez...eram foarte emoționată. M-a luat în brațe, m-a strâns, și mi-a îndeplinit visul, visul de a fi alături de ea. După câteva minute mi-a spus că o să ne mutăm într-o casă mare plătită de familia europeană. Eram atât de fericită, încât timp de trei minute uitasem tot ce mi s-a întâmplat. Trecând zilele, ne-am și mutat.

La un moment dat, am primit un telefon. Nu am recunoscut numărul, dar am răspuns:

- Aloo? Heba?
- Da, eu sunt...cine este la telefon?
- Eu, Sammada.
- Cum?! Am spus eu încremenită.
- Da...îți amintești de mine?
- Cum să nu, doar că sunt surprinsă, nu mă gândeam că am să te mai aud vreodată. Cum îți este?
- Păi...am fost adoptată de acea familie europeană care te luase pe tine și mi-au povestit tot ce s-a întâmplat. Și vreau să îți propun ceva..
- Ce?
- Mă gândeam, fiind în același oraș, să ne revedem...
- Da...chiar vreau să te revăd, îmi este așa dor de tine!
- Și mie.. ne vedem în fața cafenelei Walkstreet.
- Bine!

Când am revăzut-o pe Sammada, am fost atât de fericită, încât nu am putut nici măcar să o salut. Ne-am plimbat, am vorbit pe o bancă unde ne țineam de mână exact așa cum ne țineam cândva în barcă.

STRĂINA

---

*Denisa Elena Codiță-Sirbu,
Coordonator: Prof. Laura Pasăre,
Școala Gimnazială Nr. 1 Motru*

Este ora șapte și treizeci de minute. Alarma sună. Azi trebuie să plec în Statele Unite ale Americii-mai precis în Washington D.C.

Mă ridic din pat. Mă duc la bucătărie să mănc ceva. Aprind televizorul. Văd un reportaj despre românii din străinătate. M-au întristat lucrurile aflate și sunt revoltată de faptul că suntem considerați inferiori, dar voi încerca să trec peste.

Bagajele le-am făcut de aseară, deci tot ce mai trebuie să fac este să mă îmbrac, să mă spăl și să merg la aeroport. Voi merge la Washington pentru a da un interviu important pentru un job, aplicat cu o săptămână înainte. Imi trag repede pe mine fusta neagră - creion, cămașa bluemarin, pantofii cu toc eleganți și sacoul negru lucios.

Ajung destul de târziu la aeroport, însă sunt informată că avionul nu a decolat încă. Dau biletul de zbor de la clasa I. Mă așez pe al treilea rând, lângă un domn înalt, în vârstă. Sunt întrebată de ce merg la Washington. Îi răspund amabilă, iar domnul, pe nume Johnson Swan, dă din cap. Mă surprinde faptul că vorbea românește și totuși avea un nume ciudat, de străin. În fine...

În timpul zborului observ multe peisaje foarte frumoase: munți înzăpeziți, fluvii, care din avion se văd ca niște șerpișori de culoare albastră, câmpurile pline de maci, lanuri de grâu și o imensitate albastră.

Când ajungem chiar deasupra Oceanului Atlantic mă apucă o panică de nedescris. Imi trec o grămadă de filme prin cap, lucruri negative, care încearcă să mă pună la pământ. Strâng tare ochii. Respir adânc. Mă calmez. Continui să strâng ochii, până când văd sub mine pământ. Am fost așa bucuroasă când am văzut că intrasem în alt continent.

Peste treisprezece ore de zbor cu avionul, în sfârșit am ajuns la aeroportul Washington D.C. Cobor din avion și mă duc repede la un restaurant din apropiere. Găsesc unul situat chiar vizavi de aeroport. Intru. Sunt înconjurată de o mulțime de americani. Toți se uită la mine ciudat. Mă

simt așa de prost, dar mă așez la o masă singură. Comand o porție de supă cremă de ciuperci și o apă plată. Mănânc în grabă, după care solicit nota de plată. Achitând nota de plată, mă îndrept către instituția unde trebuie să dau interviul. Străzile sunt foarte încărcate, traficul este amețitor. Pot auzi doar claxoanele mașinilor și agitația orașului. Mai am puțin de mers. Dintr-o dată mă oprește o femeie brunetă, tânără, care mă întrebă dacă sunt cumva româncă.... Îi răspund afirmativ, după care pleacă uimită, dar, totodată dezamăgită. Nu prea am înțeles reacția ei, dar mi s-a părut o lipsă de bun-simț să întrebi pe stradă un om dacă este român. De ce? Nu înțeleg.

Îmi continui drumul și ajung în fața firmei. Am mari emoții. Sper să nu o dau în bară.....Vreau doar să trec peste acest interviu. Deschid ușa instituției. Sunt fascinată de design-ul acestei clădiri. Aproape totul este din sticlă; are o arhitectură contemporană. În stânga și-n dreapta pot vedea doar bărbați îmbrăcați la patru ace, femei cochete cu rochii elegante și pantofi de asemenea. Într-adevăr foarte diferit de România. Vine la mine un domn care mă conduce la sala de interviuri. Mă pune să iau loc în sala de așteptare. Sunt înconjurată numai și numai de negri. Asta îmi creează un disconfort.

Dintr-o dată îmi aud numele.Tresar, dar apoi realizez că sunt chemată să susțin interviul. Îmi fac rugăciunea în gând și intru într-o sală mare, plină de oameni importanți. Îl zăresc acolo și pe domnul Johnson Swan. Sunt uimită văzându-l acolo și asta îmi dă și mai multe emoții. Sunt rugată să îmi prezint CV-ul. Toată lumea se uită peste el. Fețele lor nu dezvăluie absolut nimic. Asta mă stresează. Domnul Swan îmi pune o întrebare foarte dificilă. Mă gândesc timp de vreo zece secunde, după care răspund nesigură. Realizez că răspunsul este destul de bun. Mă simt ușurată. Apoi, pe rând, încep să îmi puna din ce în ce mai multe întrebări cei din sală. Se crease zarvă. Din fericire știu să răspund la toate întrebările.

După douăzeci de minute de interviu, sunt informată că pot ieși din sală și că răspunsul mi se va da după ce toți aplicanții vor susține interviul.

În timpul așteptării, tensiunea crește. Sunt din ce în ce mai panicată. Văd ieșind pe ușa încăperii persoane dezamăgite, dar și persoane încrezătoare în ceea ce au făcut. De aceea îmi este tare frică. Trec minute bune. În sfârșit, suntem rugați să intrăm în sala de conferințe, unde urma să aflăm verdictul. Atunci aflu că evaluarea negrilor din cadrul interviului pentru selecționarea angajatului pornește de la cinci puncte, iar a

mea de la zero puncte. Sunt foarte frustrată de asta. Îmi vine să mă ridic, să protestez, dar, văzându-l pe domnul Johnosn Swan uitându-se la mine cu o privire firoasă, mă las ușor pe spatele scaunului.

Aud în spatele meu râsete. Probabil din cauza evaluării. Nu mai suport aceste diferențe. Își bat joc de demnitatea mea. Mă ridic și încep a-mi susține nemulțumirea. Domnul Swan mă întrerupe:

- Tu ai luat interviul!

Cei din jur se uitau ciudat, pentru că domnul Swan vorbise în română. Apoi spuse în engleză ca să audă toți ceilalți. Acela a fost momentul în care am avut certitudinea că mi s-a făcut o favoare, dar, în același timp și o mare nedreptate, motiv pentru care am spus:

- Voi refuza să lucrez la această firmă în care angajații sunt discriminați pozitiv. Eu mi-am dorit să lucrez în Statele Unite ale Americii pentru că este cea mai democratică țară din lume și eu cred în egalitate, în șanse egale. Eu nu sunt adepta inegalității, eu nu accept un tratament diferențiat. EU SUNT DEMNĂ!

Pe loc, toată lumea încremenește. După o pauză destul de lungă, toți încep să aplaude. M-am simțit bine văzând că au fost de acord cu mine, dar am lăsat în urmă asta și am decis să renunț la un job în care șansele egale nu se acordă. Am plecat furioasă, dar totodată mulțumită că am reușit să îmi susțin părerea. Am coborât ușor pe scări, apoi am ieșit pe ușa clădirii. Am luat un taxi și m-am dus către un hotel din apropierea firmei. Am intrat.

- Bună ziua! Cum vă numiți?

- Ana Srai. Vreau cea mai frumoasă cameră, la etajul doi.

- Imediat. Oh! Îmi pare rău. Este rezervată pentru altcineva.

- Atunci altă cameră de la etajul doi...

- Camera o sută douăzeci. Pofțiți cheile!

- Vă mulțumesc!

Am urcat scările și am ajuns în fața camerei. Am deschis ușa. Am intrat, am pus bagajele jos și apoi m-am aruncat în pat, fiind foarte obosită după o zi lungă. Stăteam îngândurată. Eram mulțumită că am reușit să dovedesc că și un român poate fi în frunte și sper ca ziua de mâine să fie mai bună, obținând un job pe măsura așteptărilor mele, la care să nu fiu discriminată. Deja se făcuse seară... Iau laptopul din geamantan și accesez un site de joburi din America. Aplic pentru un post de programator la o firmă renumită în S. U. A. După câteva zile de lungi așteptări am fost sunată de către firma respectivă să mă prezint pentru interviu la ora zece.

O ȚARĂ NOUĂ, VIAȚĂ NOUĂ

---

*Diana Stoian,
Coordonator: Prof. Laura Pasăre,
Școala Gimnazială Nr. 1 Motru*

Părea să fie o seară obișnuită a lunii noiembrie. Eram în camera mea. Părinții și frații mei nu erau acasă. Eram singur. De fiecare dată când rămâneam singur deveneam foarte atent la ceea ce se auzea. Preferam să cred că sunt grijuliu, nu fricos. Întotdeauna am vrut să știu că sunt în siguranță. Mă neliniștea orice mic sunet, dar, la un moment dat, mă obișnuisem să cred că un obiect a căzut, din întâmplare. De data asta a fost un sunet prea ciudat. M-am ridicat să verific dacă totul este în regulă, iar sunetul a continuat să se audă. Începusem să plâng. În casă intrase un necunoscut în ochii căruia se putea citi teamă și tristețe. Privirea lui mă îngrijora. Știam că ceva nu e bine. Mi-a spus că o să mă ducă într-un loc în care totul e bine. De obicei nu am încredere în oameni, dar acum ceva îmi spunea că trebuie să îl cred. Nu îmi aduc aminte foarte multe. Eram destul de mic.

M-am trezit într-o țară de care cel mai probabil nu am mai auzit niciodată. De fapt, nu prea știam unde mă aflam și de ce eram acolo. Unde erau mama și tata? Dar frații mei? La început am crezut că e un vis, desigur nu unul plăcut, și am încercat să revin la realitate. Dar aceea era realitatea. O realitate crudă. Eu, un copil timid și căruia îi era frică de necunoscut, într-o țară străină, fără mamă, fără tată, fără frații mei sau prietenii cu care mereu mă jucam. După câteva ore, am scăpat de frică. Trebuia să fiu curajos și îmi plăcea să cred că este o provocare de care trebuie să trec cu bine. Învățasem asta din filmul meu preferat. Filmul meu preferat! Locul unde mai auzisem acel straniu sunet. Nu puteam să cred. În țara mea era un război real.

Eram într-o cameră foarte mare. Mai mulți copii se uitau speriați și plângeau. Eu nu plângeam. Eram uimit și mândru în același timp de curajul pe care îl aveam. Mă simțeam puternic. Auzeam o limbă pe care nu o cunoșteam. Încercam să îmi dau seama ce limba este. Undeva în spatele

meu am auzit niște copii, care vorbeau în aceeași limbă în care vorbeam și eu. Am început să vorbesc cu ei, când un bărbat înalt, blond, cu ochii negri, care transmiteau ceva foarte puternic a venit la noi. Avea un zâmbet cald. Ne-a spus ce se întâmpla cu noi. Așa cum credeam, în țara mea era un război. Ajunsesem în România. Ajunsesem aici pentru a fi feriiți de război. Mi-a spus că, de acum, el o să fie prietenul meu și o să aibă grijă de mine.

Tocmai aflasem că trebuie să solicit protecția statului român. Nu prea știam ce însemna acest lucru, dar am fost nevoit să-l fac. Am depus o cerere în care îmi exprimam intenția de a deveni un solicitant de azil. Peste câteva zile, am aflat că cel care îmi spusese că va fi prietenul meu a devenit reprezentantul meu legal, care urma să mă asiste pe toate durata acestei proceduri de azil.

A trebuit să dau un interviu. Le-am explicat că am ajuns în această țară datorită unui război. Nu voiam să fiu ținta acestuia. Voiam să mă simt protejat. Să știu că sunt în siguranță. În tot acest timp, Alex, reprezentatul meu legal, a fost lângă mine. M-a învățat ce trebuie să fac și tot el m-a informat cu privire la drepturile pe care le am. Aveam dreptul să mă exprim liber. Puteam să vorbesc în limba mea, să am propria religie și să mi se respecte cultura țării din care veneam. Aveam dreptul la supraviețuire și la dezvoltare, la o naționalitate, la o familie și la sprijin în privința reunificării familiei mele, la educație și la o îngrijire specială.

Mă simțeam ciudat. Oamenii mă priveau într-un mod neplăcut. Totuși nu mi se părea că eu sunt atât de diferit față de oamenii din această țară. Într-adevăr, culoarea pielii mele era mai închisă decât a lor. Dar nu era un motiv să se comporte diferit cu mine. Vorbeam altă limbă, dar cu adevărat important era ceea ce spuneam. Eu mă obișnuisem cu ei. Dar se pare ca ei nu se obișnuiseră cu mine. Ei mă făceau să mă simt străin. De fiecare dată, când vedeam oameni care se uitau insistent la mine, îmi aduceam aminte că sunt singur. Întotdeauna familia mea era lângă mine. Alex nu era familia mea. Totuși simțeam că mă protejează și că îmi este alături. Asta mă făcea să mă simt mai bine.

Mi-aș fi dorit să știu că familia mea e bine. Acei oameni drăguți care mă asiguraseră că totul va fi bine făceau tot ce le stătea în putință să îmi găsească familia.

După un an, am învățat limba și am reușit să îmi fac prieteni. Am fost la o școală specială unde am fost pregătit suplimentar pentru a mă putea integra. M-am acomodat și am învățat mai multe lucruri despre cultura acestei țări. Am făcut chiar și câteva excursii. Îmi plăcea țara asta.

Era foarte frumoasă. Mi-am propus ca, atunci când o să fiu alături de familia mea, să o vizitez pe toată. Când eram acasă îmi plăcea să cânt la chitară și să desenez. Datorită unor programe și unor campanii, devin din ce în ce mai bun și chiar am câștigat câteva concursuri cântând una din melodiile trupei mele preferate. Aici am început o nouă viață. Mă simt altcineva. În general, nu îmi plăceau schimbările, dar aceasta pare să fie o schimbare care să îmi ofere o șansă.

Mă simțeam din ce în ce mai normal, dar îmi era dor de familia și de prietenii mei. Speram că sunt bine. Eram sigur că mama își făcea griji în privința mea. Mă cunoaște perfect și știe că nu îmi plac situațiile în care trebuie să mă descurc de unul singur.

Statul îmi oferise o familie. O iubeam, dar nu îmi putea înlocui adevărata mea familie. Aveam o casă, dar nu era acasă.

Era ziua mea. O zi de primăvară în care toata natura părea că e foarte fericită. Acasă primeam cadouri simple, dar care mă făceau foarte fericit. Să fiu sincer, nu mă așteptam la cadouri. Noua mea mamă a venit fericită să îmi spună că are o surpriza pentru mine. Cel mai frumos cadou ar fi fost familia mea. Mi-a zis că nu o să îmi vină să cred, dar tocmai avem informații despre părinții și frații mei. Se aflau împreună în Bulgaria, o țară vecină cu România, și că, cel mai probabil, urma să îi revăd curând. Eram atât de fericit, încât nu știam cum să reacționez. Am început să plâng de fericire fără a spune vreun cuvânt, deoarece nu găseam cuvintele potrivite.

Mi s-a cerut acordul pentru începerea procedurii de reunificare a familiei. Am fost de acord și speram că voi fi alături de ei cât mai repede posibil. Ofițerul de decizie a hotărât că familia va fi reunificată.

Era incredibil! După atât de mult timp, în care am fost separat de persoanele pe care le iubesc, vom fi împreună. Nu eram pregătit pentru asta. Nu m-am gândit niciodată la modul în care aș acționa în această situație. Eram o persoana precaută, dar se pare că acest lucru mi-a scăpat.

Era ziua cea mare. Îmi revedeam familia. Eram incredibil de fericit. Eram din nou o familie adevărată. Acum știam că am trecut de acea provocare. Poate că fusese doar un test pentru a învăța lucruri noi și pentru a realiza cât de importantă este relația dintre oameni și cât de mult contează să ajuți și să fii ajutat. Am învățat că trebuie să fiu curajos și că nu trebuie să îmi fie frică de lucruri noi. Nu întotdeauna necunoscutul este primejdios.

Iată-mă acum! Sunt acasă. O noua casă. Departe de țara din care am plecat. Acasă este în România, dar sunt împreună cu cei dragi mie.

u t o p i a

Poate că asta înseamnă acasă. Dacă oameni necunoscuți nu ar fi fost alături de mine, probabil că acum nu aș mai putea să povestesc o experiență cu final fericit. Când voi fi capabil să fac asta, vreau să ajut oamenii, în special copiii, aflați în această situație. Asta mă va face să simt că am oferit o răsplata pentru tot ajutorul primit.

STRĂINUL

---

*Ariadna Pecingină, 12A,
Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu*

Străin... Străin de lume și în lume, străin de oameni, străin de sine.

Singur... Singur în timp, singur în spațiu. Și auzi o muzică surdă ce străbate orizontul, ți-e și ea stăină. Te sperii, fugi, dar ea e pretutindeni, necunoscută, rece, crudă. Șoapte, strigăte...mii de voci. Ochi, pași, gesturi... toate se răsfrâng asupra ta, iar tu ești un străin și ești SINGUR, într-o luptă continuă cu ceea ce te înconjoară. Lupti cu mâinile goale împotriva rugilor și a trandafirilor, pentru a mai câștiga o zi de mâine.

Credeai că lumea e o floare, că te poți bucura la nesfârșit de frumusețea și parfumul ei, dar ai uitat că și florile pot avea spini, ai uitat că ești un străin... Ești o neghină printre trandafiri, un intrus. Ești mic, neînsemnat, fragil, mult prea ușor de distrus. Cei mari te privesc dușmănos, ești ceva nou, iar ei se tem de nou, căci el le tulbură liniștea, așa că spinii lor te vor răni, te vor zgăria până ce sângele ți se va prelinge pe fiecare petală.

Și când te gândești că sunt toate flori, că toate se vor usca sub priviri pline de tristețe, că frumusețea va pieri în fiecare toamnă și va renaște primăvara. Ar părea toate la fel... Cu toate acestea, avem ochi doar pentru trandafirii cu petalele lor roșii, catifelate, plini de inocență și puritate, pe când neghina...am uitat-o într-un lan de grâu, îi este interzis să pătrundă în grădinile de flori, să poată fi și ea o floare aleasă. Și știi de ce? Pentru că uiți, omule, uiți de spini, te lași copleșit de frumusețe și nu mai vezi răutatea, adevărul. Mă vei contrazice și-mi vei spune că neghina este cea care face rău, că ea se înmulțește rapid, e multă și distruge. Nu te-aș putea contrazice... Și totuși, adevărul trebuie să fie undeva printre crini...

Am stat de vorbă cu bătrânii crini și mi-au spus cu glasul scăzut:

- Suntem singuri, copilă, atât de singuri...străini unii de ceilalți. Fiecare trăiește în propriul univers unde nu oricine poate pătrunde, e un teritoriu interzis, iar armura ne e răutatea sau ceea ce voi, oamenii, numiți azi intoleranță... Pacea între flori-un vis. Grădina- un Paradis iluzoriu.

Inspirându-i parfumul cu putere în piept, i-am mulțumit, iar el și-a scuturat pulberea sa fină de polen pe nasul meu, lăsând o pată galbenă.

Ești străin!

Și lumea te arată cu degetul...

Ești străin!

Și ești privit fără încredere...

Ești străin!

Și nimeni nu te ajută...

Ești stăin!

Și nimeni nu poate schimba asta! Ești diferit de ceilalți, ai venit dintr-o altă lume...

Dar de ce ai venit?

Să schimbi lumea? Să te revolți? Să faci rău? Să te adăpostești? Ți-a fost frică? Ai vrut să fugi? Ai crezut că va fi mai bine aici? Poate... Dar tu ești văzut de ceilalți ca și neghina de trandafiri. Ești intrusul, cel care dorește să invadeze un teritoriu ce nu-i aparține, să usuce trandafirii și să le ia locul. Singura lor armă sunt spinii, cu care nu vor înceta să înțepe.

Lumea judecă, stăine, și nu va înceta niciodată să facă asta. Aparențele, deși înșelătoare, nu ezită în a-și spune cuvântul și a influența. Ai crezut că te vor primi cu brațele deschise? Ai crezut că vor crede în nevinovăția ta? Te-ai înșelat amarnic... Ei stiu de unde vii...și se tem.

Și-acum ești trist... Într-un colț al străzii îți plângi soarta...

E nedrept? Poate... Dar poate au și ei dreptate...poate...

În liniștea nopții te simți al nimănui. Te uiți de jur-împrejur și constai că ești singur...

Îți deschizi inima... Și nu găsești nimic, constai că ai devenit un străin de însăși persoana ta. Inima ai impresia că nu-ți mai aparține. Mii de voci îți răsună în cap:

STRĂIN!

Ești un străin!

Pleacă!

Și șoptele se transformă în strigăte pline de ură, se apucă de mâini și prind a se roti într-o horă amețitoare.

Singur... atât de singur într-o lume atât de mare, într-o grădină cu atât de multe flori. Ce vis, ce paradis ar fi de n-am mai fi străini, de-am ști să fim altfel, de-am înțelege, de-am fi înțeleși, de-am accepta și de-am fi acceptați...

Atunci, trandafirilor le-ar pica spinii...

PAGINI RĂTĂCITE...

*Iulia Miruna Cosma, 10C,
Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu*

*pagini rătăcite din jurnalul inutil al unui necăutat și negăsit, pierdut
printre ruinele unei lumi, unei lupte, unei înfrângerii, al unui străin pierdut
printre umbre care nu se mai recunosc *

Mă trezisem ca dintr-o metempsihoză târzie și labirintică, de parcă alunecam prin timp, dintr-un capăt al vieții, până în celălalt, de parcă mă transformam într-o umbră aproape umană făcută din regrete, lut și cenușă din care nu mai putea renaște nimic.

Mă trezisem tremurând și căutând obsesiv o ușă, cu mâinile ridicate în gol. Mă vizualizasem, inițial, în interiorul unui borcan din sticlă mată și subțire, prin care vedeam doar contururile plictisite ale unui univers aparent mimetic, care se topea cilindric, asemenea ceasurilor obosite ale lui Dali. Apoi m-am trezit, ca Iona, într-un pește, care era, la rândul său, în borcanul din sticlă mată, care era, și el, în alt borcan din interiorul unei chitări aruncate într-o cutie metalică.

Tremuram și căutam obsesiv o ușă, în tot amalgamul de materie deformată care se dilata aproape convulsiv, fără început și fără sfârșit, un microunivers răstălmăcit de umbrele unor obiecte nedefinite ce fuseseră odată mai mult decât un simplu contur străveziu. Umbre care semănau, inițial, cu vechii zei romani, apoi se transformaseră în copaci bătrâni și pierduți parcă în timp. Uneori, erau siluete mute și reci ale unor ființe ce căutau obsesiv o ușă sau o fereastră.

Mai târziu, m-am trezit în interiorul unui întuneric fără uși și fără forme, departe de mine însumi, departe de amalgamul inițial de materie moale, cilindrică, departe de sticla mată și rece, departe de chitara dezacordată în care am îngropat chiar și ultimul cântec trist despre ploaie și despre regrete, un întuneric apropiat de începuturile lumii sau de sfârșitul ei. Un întuneric ce devenise concret, palpabil, greu și rece ca plumbul bacovian, un întuneric care îmi strivea încet oasele și cutia craniană, cu un zgomot surd în care puteam distinge cântecul trist despre ploaie și despre regrete rătăcit în chitara veche și dezacordată. Un întuneric bătrân, cu

reflexe violete, ca o aură boreală pierdută în spațiu și-n timp, uitată în nemurire.

Și nu-mi mai era teamă de nimic, nici de întuneric, nici de topiri circulare ale materiei, nici de mine însumi, nu-mi era teamă nici să plec, nici să rămân. Auzeam, departe, un răs sacadat, provenit parcă dintr-o altă lume, dintr-un alt întuneric labirintic, năucitor. Nu-mi mai era teamă de moarte, pentru că o simțeam în creier, în pupile, în prelungirile nervoase.

Simțeam cum mă evapor în întuneric, precum o bucată inutilă de materie, mă descompuneam în molecule și în atomi rătăciți care au încetat să se mai caute, care nu se mai pot reintegra. Mă transformam ușor într-o umbră ermetică, sidefie, aproape palpabilă, care nu semăna cu nimic din ce fusesem inițial, o umbră în care nu mă mai regăseam. Brus, îmi era teamă de umbra ce părea închisă în oglinda care captase reflexele de lumină violetă și devenisem o creatură cu trăsături străine, umane, dar străine.

Nu mă mai recunoșteam. Se dizolvase în întregime o parte a mea care mă ajuta să mă identific, mă descompusesem în bucăți independente de materie care nu se mai găseau una pe cealaltă și nu mai puteau forma un întreg, întregul inițial. Devenisem o umbră fără nume și fără poveste, fără origini, fără coordonate. Mă cufundam în propria obscuritate ca într-o capcană de chipuri, de umbre, de iluzii. Devenisem un regret viu. La început fusese doar o umbră, o siluetă instabilă, un contur tremurând al unui suflet care încerca să evadeze, să fugă, să uite, suflet pierdut în fum și în ceață.

La început fusese doar o umbră, propria umbră străvezie și străină. Apoi, erau zeci, sute, mii de umbre căutându-se una pe cealaltă cu disperarea unor naufragați muți care nu mai găsesc drumul înapoi, nerecunoscându-se, negăsindu-se, strigând și căutându-se aproape obsesiv, cu brațele ridicate spre un cer imaginar, asemenea unor zadarnice *vox clamantis in deserto*.

Am izbucnit atunci într-un răs isteric, ascuțit, violent, un răs macabru și înghețat al negăsirii. Râdeam de mine, de rătăcirii, de umbre, de noi, de jurnalul acesta inutil care se va pierde în timp și în întuneric. Râdeam de siluetele obscure, dezorientate și oarbe care nu se recunoșteau, deși semănau teribil, nu-și simțeau respirațiile și vibrațiile, atomii și moleculele chemându-se bolnăvicios, nu-și mai auzeau strigătele, suspinele, căderile. Râdeam de umbrele ciudate care nu se mai recunoșteau, râdeam de noi, cei care nu ne mai recunoaștem, râdeam de mine însumi, dar până și râsul îmi devenise... străin.

STRĂINUL ȘI ÎNSTRĂINAREA ÎN „IONA”- MARIN SORESCU

---

*Mihai Alexandru Merișescu,
Coordonator: Prof. dr. Elena Roată,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu*

Referindu-se la trilogia „Setea muntelui de sare” din care face parte și tragedia „Iona”, Marin Sorescu afirma: „E o doză mare de neliniște în teatrul pe care-l scriu, de anxietate chiar, un vuiet de întrebări puse și nerezolvate” (Revista „Vatra” 20 aprilie 1981)

Cu alte cuvinte, există în aceste parabole sub forma unor monologuri dramatice o permanentă ambiguitate, „specifică teatrului modern, care face ca faptele să poată fi interpretate în mai multe feluri.” (Eugen Simion – „Scriitori români de azi” vol.III)

Sub semnul interpretabilității stă și finalul tragediei „Iona”.

Simbol al omului modern ce trăiește acut procesul înstrăinării de ceilalți și de sine, ducând o existență mediocră, lipsită de orizont, limitată la a prinde „peștele cel mare”, Iona este investit cu rolul de salvator al omului, al omenirii, de fapt. Risipit în singurătate într-atât încât își pierde identitate, Iona caută să se reconstituie printr-un efort de anamneză, care-l duce la iluminarea finală:

„Cum mă numeam eu? (Pauză)

-(Iluminat deodată) Iona.

-(Strigând) Ionaaa!

- Mi-am adus aminte: Iona. Eu sunt Iona. (Pauză.)”

Reamintindu-și numele („cuvânt prin care se prefigurează ființa” – Constantin Noica – „Sentimentul românesc al ființei”) personajul identifică și corectează, în același timp, eroarea originară a omului:

„Am pornit-o bine. Dar drumul, el a greșit-o. Trebuia s-o ia în partea cealaltă”.

Acesta este punctul de plecare spre adevărata cunoaștere, a Absolutului, singura soluție de salvare a lumii.

Există în fiecare o fărâmbă de divinitate. Gestul sinuciderii lui Iona, de eliberare a sufletului din temnița tupului, poate fi interpretat ca o înălțare a „stropului” de lumină din om către dumnezeire. Aflat în momentul decisiv al unei noi alegeri, după o viață de încercări zadarnice, infinite, cunoscându-se acum deplin, Iona aspiră la înălțare și nu la coborâre în interior. Împăcat cu sine, e sigur că va transcende destinul lipsit de noroc.(„Răzvim noi cumva la lumină.”)E o asumare a răspunderii sale de salvator.

Ce altă soluție ar fi avut personajul să iasă din nemaipomenita lui singurătate? Poate instituind un univers paralel iluzoriu, mai bun decât lumea mărginită din care provine.

Și asta pentru că, în piesă, totul se petrece în plan simbolic, și nu real, mi-l imaginez pe Iona multiplicându-se la infinit. Între toți „Iona” s-ar crea o relație de la suflet la suflet, de împărtășire, o „cuminecare”, cum ar spune Noica.

Animată de dorința de cunoaștere a adevărului suprem, de a depăși limitele impuse de destin, toată umanitatea astfel închipuită de Iona ar porni și ar reuși să străpungă cercurile și să iasă la lumină. Și, uite cum, uneori, imaginația ne poate salva din banalitatea și urâtul existenței.

Fiind un text „deschis”, așa cum afirmă Nicolae Manolescu(prefața la volumul „Teatru”, ed. Minerva 2006) finalul piesei poate fi interpretat din perspective diferite, în funcție de nevoia fiecăruia dintre noi de a se defini prin jocul (ne)vinovat al întoarcerii spre sine.

ÎNSTRĂINAREA PRIN AMNEZIE-ANAMNEZĂ-IDENTITATE ÎN "IONA" DE MARIN SORESCU

---

*Ioana Irina Bărbulescu,
Coordonator: Prof. dr. Elena Roată,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu*

“Mi se pare că am alergat într-un cerc imens,
și m-am întâlnit din nou la linia de start.”

Jeanette Winterson

Cea mai mare pierdere a unei persoane o reprezintă pierderea sinelui. Persoana lezată devine insignifiantă și se risipește în timp. Ce anume consolidează sinele? Sinele stă la baza formării identității, omogenizând însușirile unei personalități. Trebuie evidențiat faptul că identitatea are la bază memoria, condiția psihică fără de care parcursul vieții unei persoane ar fi irelevant, datorită faptului că nu s-ar putea consolida nimic în conduita acestuia în lipsa memoriei. Un factor ce poate determina pierderea identității este amnezia, ce reprezintă pierderea totală sau parțială a memoriei, declanșată din cauze minore, precum stresul cotidian, sau cauze majore, respectiv boli psihice. Ca orice altă problematică a vieții psihice, și amnezia poate fi remediată cu ajutorul anamnezei, procedeu ce presupune întoarcerea la sine, la originile individuale și, prin aceasta, la recunoașterea rădăcinilor ființei, concretizat prin reamintirea evenimentelor din trecut și a informațiilor înmagazinate.

Deoarece toate subiectele în materie de viață și de parcursul nostru de-a lungul acesteia au fost foarte bine reprezentate în literatura de pretutindeni, și elementele prezentate anterior, respectiv raportul dintre identitatea-amnezia-anamneză, se regăsesc în opera dramatică modernă: “Iona” de Marin Sorescu.

Tema piesei o constituie drama omului modern, ce trăiește captiv în singurătatea absolută. Totodată, drama modernă “Iona” aduce în

discuție, în afară de absurdul condiției umane, diverse teme fundamentale precum: alienarea (înstrăinarea omului de Lume și de Sine), nașterea, revolta împotriva contrangerilor de orice fel, căutarea identității. Marin Sorescu a reușit să surprindă în opera sa un “om singur, nemaipomenit de singur”, așa cum a și dorit de altfel, temă pe care criticul Nicolae Manolescu o interpretează în următorul fel: “Este vorba despre rezistența omului asaltat de bizar și de irațional.” Așadar, structurată în cele IV tablouri, drama “Iona” reliefează într-un mod absolut bizar și aparte confruntarea omului cu propriul destin.

Încă din primul tablou, drama soresciana a surprins întoarcerea spre sine, privirea spre interior a ființei prin autocunoaștere. După strigătul disperat în care aștepta ca ecoul sau să îi răspundă, Iona a constatat că acesta dispăruse, identitatea lui căpătând de acum un contur evidențiat de incertitudini. Conștiința identității acestuia este pierdută în urma metamorfozării lui Iona într-un pește: “Apa asta e plină de nade; tot felul de nade frumos colorate. Noi, peștii, înotam printre ele, atât de repede, încât părem gălăgioși.” Prima expunere a fenomenului de amnezie este redată în cel de-al II-lea tablou, Iona neștiind dacă a fost “Inghitit de viu sau de...de mort?”. Odată ce își ia rămas bun de la lume și își prezintă liniștit testamentul, acesta consemnează pentru prima dată conștienta abandonare a propriei identități: “Începe să fie târziu în mine.”, identitate ce odată pierdută declanșează un continuu proces de pierdere a vitalității, resimțit și de personajul nostru Iona, a cărei libertate începe să fie compromisă. El presimțind că ideile de “afara” sau “inauntru” sunt relative, acesta începe să converseze cu dublul său, exersând umorul și ironia ce aveau să îi contureze stările instabile, trecând cu rapiditate de la mâhnire la bucurie. În tot acest joc, el anticipează chiar și eliberarea simbolică ce îl preocupă atât de tare, printr-un act suicidal pe care îl găsea ca soluție.

Finalul celui de-al III-lea tablou aduce din nou în prim-plan pierderea identității, condiția sa umană accentuând procesul de alienare, Iona se înstrăinează de el însuși: “Pentru că uit de mine. Mă pierd pe undeva, în vreun loc depărtat, cum ai uita o carte pe fereastră.”. Pentru prima dată, în text este evidențiat procesul de anamneză, acestuia revenindu-i în memorie momente din trecut cu un impact semnificativ precum primul sărut. Odată cu sentimentul abstract de aducere aminte (parțială), își fac apariția și întrebările ce aveau să îi definească acestuia identitatea, sau cel puțin ce aveau să îi contureze o idee despre cine este el și cine au fost persoanele care l-au influențat. Întrebări precum: “cum se

numeau bătrânii aceia buni, care tot veneau pe la noi când eram mic?”, “Cum se numea clădirea aceea în care am învățat eu?”, “Cum se numeau lucrurile pe care le-am învățat eu?”, “ Cum se numea drăcia aceea frumoasă și minunată și nenorocită și caraghioasă, formată de ani, pe care am trăit-o eu?”, îl apasă și alimentează perpetuu nevoia de întrebare a sinelui, nevoie ce se concretizează în întrebarea finală: “Cum mă numeam eu?”. Pierderea identității a fost valorificată de această ultimă interogație al cărei răspuns avea să fie generat după o încercare de aducere aminte (anamneză). Odată cu revelația numelui său, Iona avea să deslușească și soluția eliberării sale, acesta identificând greșeala pe care o comisese: “ Eu am pornit-o bine. Dar drumul, el a greșit-o. Trebuia să o ia în partea cealaltă.” Această sesizare ce l-a făcut să conștientizeze că procesul de regăsire începea dinspre Sine spre Lume, dinspre interior spre exterior, nu în sens invers. Abia după această realizare, Iona era plin de speranță, deoarece pentru prima dată a avut loc concilierea între Eu și Sine a personajului, conciliere pe care a putut-o soluționa doar sinuciderea, gestul acestuia fiind plin de măreție tragică în vederea producerii eliberării spiritului din trupul temniță

Concluzionând, drama modernă “Iona” de Marin Sorescu surprinde o corelație fabuloasă între *identitate-amnezie-anamneză*, proiectând adevărate interpretări pe această temă. Identitatea este factorul ce determină o persoană să își urmeze cursul firesc al vieții, pierderea acesteia având un deznodământ tragic, doar după descoperirea adevăratului eu putând experimenta viața, altfel spus ” Când o să descopăr cine sunt, o să fiu cu adevărat liber.” (Ralph Elisson)

SINUCIDAREA SIMBOLICĂ – EFECT AL PIERDERII IDENTITĂȚII ÎN "IONA" DE MARIN SORESCU

---

*Elena Daiana Giorgi,
Coordonator: Prof. dr. Elena Roată,
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu*

Iluzia libertății și iluzia depășirii condiției umane sunt provocate de factorul dorinței nestăvilite de rupere a unor lanțuri imaginare, care împiedică eliberarea sinelui. În acest context al standardizării comportamentului, sinele nu se poate dezvălui lumii sub adevărata sa formă; el este fragmentat și are posibilitatea de a ieși la suprafață doar în momentul în care se simte în siguranța de a nu fi condamnat sau fragmentat și mai tare de prejudecățile venite din jur. Această dorință de a rupe lanțurile și de a depăși standardele stabilite de o lege nescrisă este alimentată chiar prin simpla ei prezență, de ea însăși, hrănind astfel dorința de viață și garantând continuitatea ei prin cultul sinelui. În momentul critic în care omul se transformă dintr-un univers viu și plin de constelații vibrante într-o carcasă fadă și mută, revelația pierderii identității prin alienarea "sinelui" de "eu", se arată deja prea târziu. Conceptul "luminii rațiunii", pe care J.J.Rousseau îl propune, este, în acest caz, imposibil de aplicat, datorită faptului că, în lipsa identității personale, nu există un sentiment natural al dreptății, care să îl determine pe individ să acționeze cu privire la orice gen de situație întâlnită.

În cadrul piesei "Iona", operă plină de sensuri duble, Marin Sorescu propune o temă complexă, care gravitează în jurul unui individ cu probleme existențiale ce se datorează fie greșelilor și alegerilor personale, fie influenței venite din exterior. Tema textului, condiția omului într-un univers închis, îngrădit, naște inevitabil o dezbatere care are ca subiecte principate libertatea și necesitatea, singurătatea și moartea, dar, poate cel mai important, naște o dezbatere despre dedublarea prin separarea "eului" de "sine". Aceasta din urmă generează, indiscutabil, sublimarea esențelor

valorilor personale care se pierd, lăsând în urmă un gol surd, lipsit de materie și culoare: "Incepe să fie târziu în mine. Uite, s-a făcut întuneric..." (Iona, Tabloul ÎI, pg. 23).

Spre deosebire de mitul biblic al pescarului Iona, unde personajul principal suferă consecințele faptelor sale, fiind pedepsit prin încătușarea simbolizată de captivitatea în burta unui pește, drama existențială a lui Marin Sorescu, dramă care joacă rol de "butaforie", propune înghițirea personajului principal încă de la sfârșitul primului tablou, fără prezentarea acestui fapt ca fiind o consecință a unei alegeri greșite, ci prezentându-l drept destin; un destin căruia Iona nu i s-a putut împotrivi, alegând să îl ignore: "Iona stă în gura peștelui nepăsător, cu năvodul aruncat peste cercurile de cretă." (didascalii, Tabloul I, pg. 17).

Consider că Iona nu și-a pierdut nicidecum identitatea pe parcursul operei. Pierderea identității s-a produs încă dinaintea începerii acesteia, drept dovadă stând faptul că, încă de la prima replică, Iona este supus dedublării verbale. Acesta vorbește singur, își pune întrebări și își răspunde tot singur, purtând un dialog continuu între un "sine" și un "eu" care tânjesc mult spre ideea absolută de comuniune, de completare, exact ca în cazul simbolurilor japoneze Yin și Yang. Deși sunt total diferite, unul fără celălalt, nu pot funcționa corect, fiind aflate în imposibilitatea atingerii oricărui scop. Precum simbolurile din cultura asiatică menționate anterior, "sinele" și "eul" lui Iona au și ele ceva în comun: ecoul acestuia care s-a pierdut odată cu identitatea lui: "Gata și cu ecoul meu... Gata, s-a isprăvit. S-a dus și ăsta." (Iona, Tabloul I, pg. 18). Iona este înghițit de chitul pe care l-a așteptat toată viața: "De mult pândesc eu peștele ăsta." (Iona, Tabloul I, pg. 19), încă o dovadă a faptului că înghițirea acestuia de către pește este una simbolică și are rolul de a iniția căutarea liantului dintre "eul" și "sinele" care au fost pierdute cu mult înainte de începerea piesei. Pe parcursul acesteia, deși împărțit în două unități spirituale, Iona face diferite eforturi pentru a ieși din burțile peștilor prin care trece, aceștia fiind simbolul unor ființe primare care fie nu pot, fie nu vor să audă problemele celor din jur.

Întâlnindu-se cu problematica evadării dintr-un spațiu al singurătății absolute și al exilului forțat, Iona este nevoit să devină din scop, mijloc, astfel transformându-se într-o unghie, pe care o consideră esențială în căutarea rezolvării dramei omului modern: "Si în loc de mine, sunt tot o unghie. Una puternică, neîmblânzită, ca de la piciorul lui Dumnezeu. O unghie care sparge încălțăminte și iese afară la lume ca o sabie goală." (Iona, Tabloul III, pg. 31). În ciuda faptului că toate încercările lui Iona de a

sparge barierele care îl sufocă, sunt inutile, acesta totuși încearcă să se mobilizeze și să își adune ultimele forțe pentru a-și atinge scopul: “O într pe burtă o zi, două, un an, până obosesc bine, apoi pe spate, apoi într-o dungă. Apoi într-un deget, apoi într-un fir de păr, apoi într-un fir de suflet, apoi într-o răsuflare, apoi într-un geamăt...les eu la liman.” (Iona, Tabloul IV, pg. 37).

Iona înțelege abia pe parcursul ultimei părți a tabloului IV că sufletul său a fost degradat ireversibil și, că singura cale prin care s-ar putea regăsi pe sine, pe acel Iona dinaintea pierderii memoriei, dianintea exilului într-un spațiu atât de sumbru precum viscerele unui pește, nu mai este de ordin fizic. Acum este momentul în care Iona își dă seama că singura lui cale de salvare din ghearele unui întuneric fără trecut, fără prezent sau viitor, este, întrutotul, de ordin spiritual, dincolo de orice experiență trăită, văzută sau simțită pe pământ: “Sunt ca un Dumnezeu care nu mai poate învia.” (Iona, Tabloul IV, pg. 40).

În contextul problematicei dramei omului modern pe care o propune Marin Sorescu, finalul piesei de teatru este unul profund, care valorifică actul suicidal. P.L.Landsberg susține că sinuciderea se poate comite și sub valori morale, catalogând-o în afara sferei lașității: “Felul de a muri al lui Cato, al lui Hanibal și Brutus, al lui Mitridate și Seneca, actul lui Napoleon, nu pot fi considerate drept acte de lașitate. Cu siguranță că există mai multe persoane care nu se omoară pentru că sunt prea lașe pentru a o face, decât oameni care se omoară din lașitate.” Aceasta nu înseamnă, însă, că P.L.Landsberg susține sinuciderea ca act de egoism sau că legitimizează sinuciderea pentru un scop nobil. El doar arată că suicidul nu apare numai ca act de lașitate, așa cum este etichetat de cele mai multe ori. În cazul lui Iona, nu se poate discuta, nici pe departe, despre așa ceva. Acesta nu comite suicidul pentru că fuge de responsabilitatea vieții, el comite suicidul tocmai pentru a da piept cu aceasta, însă într-o dimensiune spirituală, nu una fizică. Înainte de terminarea piesei, Iona realizează că fragmentarea dintre “eu” și “sine” l-a condus fără drept de apel spre o viață pustie: “E greu să fii singur” (Iona, Tabloul IV, pg. 41). De această dată, însă, Iona alege să înceapă o călătorie nouă, însoțit de împlinirea vindecării sufletești: “Dar nu mă las. Plec din nou. De data asta, te iau cu mine.” (Iona, Tabloul IV, pg. 41). Ultima replică întruchipează tocmai actul sinuciderii: “Gata, Iona? (Își spintecă burta.) Răzbim noi cumva la lumină.” (Iona, Tabloul IV, pg. 41).

Fiind supusul unei înstrăinări voite, Iona simte nevoia de securitate și de tolerantă care să vină atât din partea lui, cât și din partea unei comunități față de care a simțit nevoia acută de a se îndepărta. Dar, oare cum ar răzbi personajul principal al dramei moderne "Iona", de Marin Sorescu dacă ar fi nevoit să se integreze într-o cultură a diversității, unde standardele impuse de circumstanțe sunt cu totul altele față de cele autoimpuse de acesta în Universul sau propriu? Răspunsul concret al acestei întrebări nu poate veni decât însoțit de o cu totul altă ocazie care propune antrenarea minții și a imaginației.

STRĂINUL DIN NOI. STRĂINUL DE ALĂTURI

---

*Prof. Elena Găvan,
Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu*

La sfârșitul secolului al XIX-lea omenirea trăia iluzia cunoașterii depline. Științele păreau că se apropie de soluționarea ultimelor probleme rămase nerezolvate conducând astfel spre o cunoaștere completă a lumii. Dezlegarea tainelor lumii fizice era așteptată și pentru efectul pe care oamenii sperau să-l resimtă și în plan social. Cu toate acestea, tocmai progresul științific și tehnic a condus, nu spre un grad mai mare de cunoaștere ci spre o grad mai mare de incertitudine. Și tocmai științele care se pregăteau să finalizeze descifrarea tainelor Universului au oferit cele mai mari surprize.

Teoria relativității formulată de Albert Einstein sau principiile de incompletitudine formulate de Werner Heisenberg au revoluționat nu numai domeniul fizicii, ci întreaga percepție asupra cunoașterii și asupra existenței umane. Relativitatea timpului și spațiului arunca asupra umanității povara incertitudinii.

Teoremele de incompletitudine formulate de filosoful și matematicianul austriac Kurt Gödel au avut un impact semnificativ nu numai asupra științelor ci și asupra filosofiei demonstrând imposibilitatea formalizării cunoașterii, a gândirii umane.

În acest context a apărut în filosofie curentul existențialist. Bazat pe ideea că „existența precede esența”, existențialismul se îndrepta exact spre zona fragila a angoasei generată de incertitudine. Perspectiva unei lumi supusă întâmplării și indiferenței, îi creează omului din secolul XX un sentiment acut de izolare și pierdere a sensului. Și nu numai lipsa de sens a propriei existențe era cea care îl împovăra. Universul pare să fie condamnat unui lung șir de

accidente sau întâmplări fără scop determinat sau fără un sens definit. Și omul pare a fi decăzut până la a fi golit de esență, de conținut și aruncat printre celelalte „accidente” ale Universului.

Când Nietzsche a susținut că „Dumnezeu a murit!”, existențialismul l-a pus pe om în fața imposibilității de a-și mai găsi liniștea și certitudinea în religiile pe care și le crease până atunci. Iar când același Nietzsche își completa „sentința” – „Iar cei ce l-au ucis suntem noi!” – arunca asupra oamenilor cea mai grea povară: *responsabilitatea*.

„Omul este condamnat la libertate” spunea Jean Paul Sartre, vrând astfel să-i reamintească faptul că își poate construi propriul destin, că poate să dea un sens existenței sale. Și omenirea intra astfel în epoca lui „dar dacă...”. Libertatea de a alege aducea și „libertatea” asumării responsabilității. Iar acest lucru devine punctul slab al existențialismului.

Ceea ce părea o eliberare a individului devenea cea mai grea povară. Rămas singur, omul conștientiza o nouă formă de a exista și a se raporta la lumea exterioară. Sartre numea aceasta stare „greață” iar pentru Kierkegaard ea era „spaima” față de izolare și incertitudine.

Golită de sens existența individului devine săracă și lipsită de un scop iar această pierdere a speranței poate să conducă la anxietate și depresie. Viața mai are rost să fie trăită pentru cel care se confruntă cu această stare? Mai poate omul se evolueze spre o alta etapă – cea de reconstrucție a sensului și scopului existenței?

Teoria Supraomului formulată de Nietzsche se poate transforma într-o mobilizare spre evoluție și realizare de sine.

„A-i utiliza opera presupune a vântura pleava veninului de pe grăunțele ideilor bune. Însă credința sa că suntem prea lesne satisfăcuți de mediocritate și că majoritatea dintre noi nu ne străduim deloc a deveni tot ceea ce putem deveni reprezintă un avertisment ce merită reținut.”¹⁰³

---

¹⁰³ Marinoff, Lou, *Înghite Platon, nu Prozac!*, 2009, p.145

Libertatea și responsabilitatea asumată pe care le întâlnim în opera lui Sartre pot fi de asemenea transformate din descurajarea în fața incertitudinii în perspectivă eliberatoare. Omul este stăpânul propriei vieți. Poate să învețe din greșelile trecutului și să își proiecteze viitorul devenind astfel ceea ce el a ales să fie.

Și, ca și când această starea de deznădejde și tulburare a sufletului nu ar fi fost suficientă, omul constată că în realitate nu este singur: el este o ființă alături de cei cu care e *nevoit să existe (l'homme avec l'homme)*. Individul este un fapt de existență în măsura în care intră într-o relație cu alți indivizi. Omul singur între oameni străini. Celălalt intră în proximitatea fizică fie ca dușman ce trebuie alungat, ca prezență temporară sau ca partener de dialog și, de ce nu, de biografie.

Astfel, conjugarea existenței se face între Eu și Tu. Comunicarea cu Celălalt devine în secolul XXI un „loc” de întâlnire între cerere și ofertă, o „bursă” a emoțiilor, dar și a incertitudinii.

Individul se confruntă cu riscul de a se descoperi mai singur decât atunci când avea de înfruntat doar lipsa de sens a propriei existențe. Decepția este asigurată de neadecvarea „ofertei” la „cerere”. Cerem Celuilalt mai mult decât poate da și oferim mai puțin decât cere.

Dar ce ar fi filosofia și literatura fără incertitudine și căutare, fără tulburarea sufletului sau fără întâlnirea străinului... din noi sau de alături?

HOMO VIATOR

---

*Prof. Daniel Murărița,
Liceul Energetic Târgu Jiu*

Feroce clipa cu sindromul Othello. Căzuți pradă ei, mrejele des țesute ale devorării nu te mai pot slăbi. Suntem pierduți. Aripile sunt o născocire a minții, zborul o simplă contingentă (onestă, până la urmă), accident disimulat al *verbului*. Iar mintea e un joc conex al atomului. Atomul, ce născocire a firii!... Suntem pierduți...

Prezentul avid ne poartă pe niște ațe ca pe caraghioase păpuși teatrale. Ațele sunt trainice, gesturile mecanice, zâmbetele improvizate, fericirile factice. Oameni evadați din sine și captivi în monitoare, ochii fișii ai uitării ne aruncă nostalgiile în vrie...

Mecanisme intrate în zodia absurdului, funcționăm (ființăm / existăm!?) cu și prin șabloane. Respirația este expresia unui tropism liminar. Acolo am rămas. E o vină încă neasumată. Drumul însă nu se oprește aici. Șablonul devine truism, iar truismul, prin decantări temporale, nostalgie. Nostalgia ne invadează, ne populează, ne fecundează până la înlocuire. *Cât, ce, cum* mai suntem din ce credeam că am fost, nu putem măsura. Nu se mai poate măsura. Și asta ne doare, și asta ne întuneacă în suferință. Și întunericul devine cleios, adeziv între freamăt și carne. Între durere și suferință, adeseori, pulsul precoce al prejudecății. Durerea patentată de exercițiul diminuării senzoriale, suferința hipertrofiată de gând. Iubiri și senzualități ebenine tronează. *Visul*, paliativ la întâmplare, desen naiv de cretă friabilă. Toate se duc în vânt...

A suferi nu legitimează pe nimeni să lovească. Există circumstanțe, există cauze, dar nicidecum nu există motive, nu se pot susține argumente. A suferi ține eminamente de un sine care nu se divide decât la el însuși. Trăim subiectiv adevărul absolut că în suferință și în singurătate nu există *celălalt*. Există, ca un paradox al multiplului, simpli evadatori din propriile spaime. Asta ne-ar putea ajuta împăcarea. Și am vrea să nu ne mințim, drumurile înfundate ale întâmplării să le pavăm cu blocuri fluide de lumină. Dar drumurile sunt înfundate. Așa e trecutul...

Zidurile, asemeni oricăror plutiri, sunt un dat ontologic; cu trăirile omului nu te joci, cu trăirile omului din tine nu te poți juca. Să crezi asta, să crezi e un... *cerc*. Mișcarea circulară neconținută a sufletului. Nu tautologie, ci miraj, cauză primă absconsă.

Cred în călătorie. Și eu cred în călătorie. Până să cunosc adevărul, credeam că iubirea e, printre pete de cerneală, un poem așternut pe hârtie. Nu pariez pe capricii când urmez un ideal. Chemarea e subiectivă, *împreună* e un tărâm promis. Poate nu există „*numitor comun*” de unde și ideea că, principii contrare, oamenii nu se pot înțelege. Poate există cel mult „*însingurări pe același vad*”. E un fel ascensional de a simți și a te simți al cuiva. Într-un fel mirabil. Ca și cum ai simți nevoia de a fi vocal într-o eufonie sentimentală, dar știi că nu poți spune tot, concret. Cântecul ar însemna unul de lebedă. Poate e și exercițiul ultim al căutării interioare. O încercare, cel puțin. Undeva, probabil, un ecou rătăcește, așteaptă...

Sărmană clipa cu sindromul Cotard. De-aș fi eu însumi, aș ști că, în fond, ridicol *homo viator*, viața toată definim distanțe. ■

Oamenii se grăbesc
să j u d e c e
pentru a nu fi ei înșiși
j u d e c a ț i.

ALBERT CAMUS

CUPRINS

ÎNCLEȘTĂRI ȘI COABITĂRI ÎNTRE CIVILIZAȚII DIFERITE

Prof. Valeria Roșca

Colegiul „Gheorghe Tătărescu” Rovinari / 7

GHETOUL CA FORMĂ DE SEGREGARE A “STRĂINULUI” AFRO-AMERICAN

Adrian-Vladimir Costea,

masterand la Facultatea de Științe Politice,

Universitatea București / 13

TOLERANȚĂ, CONSENS ȘI COMUNITATE

Maria-Teodora Bistreanu, 12C,

Coordonator: Prof. Elena Găvan,

Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu / 33

STRĂINII ÎN OGLINDA PLURALISMULUI

Laura Berzigheanu & Daiana Predescu,

Coordonator: Cosmin Oproiu,

Colegiul Național „Tudor Arghezi” Târgu Cărbunefști / 36

VINDECAREA DE STRANIETATE

Oana Cornea, 12B,

Coordonator: Valeria Roșca,

Colegiul „Gheorghe Tătărescu” Rovinari / 40

PREA MULȚI ÎNTR-O LUME PREA GOALĂ

Teodora Pirvulescu, 12,

Coordonator: Liliana Cantemir,

Colegiul Național „Ecaterina Teodoroiu” Târgu Jiu / 43

ÎN CĂUTAREA ORIGINILOR RELIGIEI

Prof. Liliana Cantemir,

Colegiul Național „Ecaterina Teodoroiu” Târgu Jiu / 47

GLOBALIZAREA ȘI DIVERSITATEA CULTURALĂ

Annemarie Mocioi,

Coordonator: Elena Roată,

Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu / **52**

DREPTURILE OMULUI ÎNTRE RĂSPUNDEREA INDIVIDUALĂ ȘI CEA SOCIALĂ

Adrian Popescu,

Coordonatori: Prof. dr. Elena Velțan, Prof. dr. Elena Roată,

Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu / **56**

O LUME ÎN CARE SĂ FII DORIT...

Sorina-Diana Cocolea,

Coordonator: Prof. Liliana Cantemir,

Colegiul Național „Ecaterina Teodoroiu” Târgu Jiu / **59**

CUM ÎI TRATĂM PE „STRĂINI”?

Ana Maria Ioța,

Coordonator: Prof. Nicoleta Gabriela Militaru

Liceul Tehnologic de Transporturi Auto Craiova / **62**

MĂȘTI

Constantina-Mălina Șomicu, 12H,

Coordonator: Prof. Liliana Cantemir,

Colegiul Național „Ecaterina Teodoroiu” Târgu Jiu / **64**

PRIVIRI DINCOLO DE GRANIȚE

Maria-Lavinia Buleac, 10G,

Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu / **68**

RUINELE PREZENTULUI

Roxana Holingher, 11B,

Coordonator: Elena Bărbulescu,

Liceul Energetic Târgu Jiu / **72**

TOLERANȚĂ ȘI SECURITATE ÎN SOCIETATEA ACTUALĂ

Carina Oprea,

Coordonatori: Prof. dr. Elena Velțan, Prof. Vasilica Udriștoiu,

Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu / **77**

INCURSIUNE ÎN ISTORIA DREPTURILOR OMULUI

Andreea Croicu,

Coordonatori: Prof. dr. Elena Velțan, Prof. dr. Elena Roată,

Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu / **79**

CULTURA DIVERSITĂȚII - ÎNTRE TOLERANȚĂ ȘI DISCRIMINARE

Ana-Maria Iulia Popescu,

Coordonatori: Prof. dr. Elena Velțan, Prof. dr. Elena Roată,

Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu / **82**

SPOVEDANIA STRĂINEI

Ioana Toloargă, 11C,

Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu / **87**

VEȘNIC STRĂIN

Andrei Șchiopu, 11E,

Colegiul Național „Mihai Eminescu” Petroșani / **96**

O LUME NEDORITĂ...

Roxana Staicu, 11D,

Coordonator: Prof. Elena-Laura Dițoiu,

Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu / **99**

ARIPI NU MAI AU

Maria Cristinela Croitoru, 10C,

Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu / **101**

SINGURĂȚĂȚI PARALELE

Ruxandra Raluca Roșca, 9A,

Colegiul „Gheorghe Tătărescu” Rovinari / **103**

HEBA, SAMMADA...

Ela-Maria Codiță-Sîrbu,

Coordonator: Prof. Laura Pasăre,

Școala Gimnazială Nr.1 Motru / **107**

STRĂINA

Denisa Elena Codiță-Sîrbu,

Coordonator: Prof. Laura Pasăre,

Școala Gimnazială Nr.1 Motru / **111**

O ȚARĂ NOUĂ, VIAȚĂ NOUĂ

Diana Stoian,

Coordonator: Prof. Laura Pasăre,

Școala Gimnazială Nr.1 Motru / **114**

STRĂINUL

Ariadna Pecingină, 12A,

Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu / **118**

PAGINI RĂTĂCITE...

Iulia Miruna Cosma, 10C,

Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu / **120**

STRĂINUL ȘI ÎNSTRĂINAREA ÎN „IONA”- MARIN SORESCU

Mihai Alexandru Merișescu,

Coordonator: Prof. dr. Elena Roată,

Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu / **122**

ÎNSTRĂINAREA PRIN AMNEZIE-ANAMNEZĂ-IDENTITATE ÎN “IONA” DE
MARIN SORESCU

Ioana Irina Bărbulescu,

Coordonator: Prof. dr. Elena Roată,

Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu / **124**

---

u t o p i a

SINUCIDAREA SIMBOLICĂ – EFECT AL PIERDERII IDENTITĂȚII ÎN “IONA”
DE MARIN SORESCU

Elena Daiana Giorgi,

Coordonator: Prof. dr. Elena Roată,

Colegiul Național „Tudor Vladimirescu” Târgu Jiu / **127**

STRĂINUL DIN NOI. STRĂINUL DE ALĂTURI

Prof. Elena Găvan,

Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu Jiu / **131**

HOMO VIATOR

Prof. Daniel Murărița

Liceul Energetic Târgu Jiu / **134**

---

utopia

ISSN 2247-1626

An VI • Nr. 7 • Noiembrie 2016 • ediție nouă
